

Шири морске новине

30 ГОДИНА
1972-2002.

ИЗЛАЗИ МЈЕСЕЧНО • ГОДИНА XXXI • БРОЈ 477.

БУДВА, 31. АВГУСТА 2002. ГОДИНЕ
ЦИЈЕНА 0,30 ЕВРА

РАЗГОВОР ПРЕДСЈЕДНИКА ОПШТИНЕ ВЕСНЕ РАДУНОВИЋ СА НОВИНАРИМА

ТЕШКО БРЕМЕ ДУГОВА

● Град-штетар ће постојаши али више неће "јести" кулитуру Будве ● Ойшинина ће враћаши дуове само колико буде моја јер би се у супротном удавила у враћању дуова ● Многово уговора закључено на штету Ойшине ● ХТП "Будванска ривијера" свакоме дује а мало коме плаћа; ● Бука засад нерјешив проблем ● Постоје спављања ван снаге Генералној урбанистичкој јединици израда санационој јединици ширеј штима спречиљача ● Пиштење је идже се све улива новац, на ойшински или на неке друге рачуне

Непосредно прије конференције за новинаре 26. августа предсједник општине Весна Радуновић са сарадницима имала је састанак са представницима Градске музике па је зато разговор са новинарима почeo тематом из културе, иако је поједици за овај разговор било више.

- Имали смо један врло занимљив разговор у коме су ме представници Градске музике упознали са проблемима који су онемогућили њихов рад. Повод за моје размишљање о статусу Градске музике био је отварање Града-театра на коме се појавила коректорска градска музика, па се поставило питање где је ту будванска градска музика. Објашњено ми је да је однос досадашње општинске власти према њима био тајак да они нису позивани, нити је са њима било контакта, јер им је речено да општинска власт не жели да финансира будванску традицију - рекла је предсједница Радуновић и додала да је постигнут договор да се помогне Градској музici, да се нађе решење да им Општина обезбиђеди око 10 хиљада евра и тиме омогући да Градска музика за живи на начин који заслужује једна институција која траје 100 година.

Став нове општинске власти, иако је он по ријечима предсједнице Радуновић више пута изјавио поводом Града-театра, јесте да Град-театар и даље постоји, али на један концепцијски потпуно другачији начин и сигурно не начин који ће како је радио свих ових година, буквально, појести културу Будве. Јер, нема проблеме само Градска музика, него и друге аутентичне будванске културне вриједности - музеј, галерија и библиотека, културно-умјетничко друштво "Кањаш", све оно што је аутентични, духовни, културни израз једног града. Све је то замрло, то једва да постоји, а са друге стране имали смо финансирање мега пројекта чије финансијске токове је, по ријечима предсједнице Радуновић, тешко извести и пратити преко папира који постоје о чему ће вјероватно говорити нови директор Града-театра.

Разговор о малим средствима која задовољавају велике потребе наставио се подацима о дуговима.

- У овој општини тренутно имамо само огромне дугове а у тренутку када их враћамо осјећамо се као да бацамо у јаму без дна. Значи никад краја дуговима па смо онемогућени да кренемо у нешто ново. Зато је наш заједнички став да

ћемо те дугове враћати онолико колико будемо у стању. Јер, радницима ове општине, свима који су на будету општине и свима онима који потражују нешто од нас, морамо покушати да изађемо у сусрет. У супротном Општина ће се, једноставно, удавити у враћању дугова. Према досад приспјелим рачунима и тужбама тренутни дуг је око два милиона евра. Али, како рачуни и тужбе даље пристижу, бојим се да тај износ није и коначан - почела је прича о дуговима предсједника општине Весне Радуновић истичући да ту има, заиста, свакојаких рачуна. - Тако је на рачуну из једног ресторана, који је потписао један општински службеник, наведено да за сендвиче, кока коле, сокове итд. треба да се плати 1.700 евра. Треба се запитати колико је то сендвича требало појести и скокова попити да би се направио такав рачун. То су страшне ствари и несхватаљво је да је једна општина која је имала толики прилив новца

Радуновић је говорила о бројним уговорима којима је Општина преузела велике обавезе и који су, без изузетка, закључени на штету Општине. Општина, тако, од 1998. године има уговор са "Монтенегропрометом" о чувању и складиштењу трибине које су купљене за још чуveniji "про бич сокер". У почетку је плаћано 150.000 а касније по 50.000 марака годишње. Значи, за нешто што је купила Општина сада плаћа "лежарину" и налази се на потпуном губитку. А те трибине налазе се на стадиону "Грбља" у Радуновићима, на базену "Рондо" на Словенској плаžи, а друга половина, или један дио, сели се на стадион "Могрене". На питање предсједнице зашто трибине

прије нијесу биле употребљене на стадиону "Могрене" одговорено је да нијесу имале сертификат што је за њу било нејасно, јер не зна како су се те трибине досад користиле, и могле су се користити у Радуновићима а нијесу на Луговима. Општина, даље, од тих трибине није имала никакву корист иако у уговору јасно пише да "Монтенегропромет" може да издаје трибине трећим лицима, да од тога узима надокнаду и да један дио те надокнаде припада општини. Има још штетних уговора, а овај је предсједница Радуновић навела као потпуно бесмислен. Да би раскинула уговор за ову годину, Општина треба да уплати 18.000 евра за складиштење трибине до 1. јула.

То је примјер како су се на једној страни расипала средства, док истовремено за много важније ствари Општина није могла да обезбиђеди неупоредиво мање износе. Несхватаљво је да се Медитерански спортски центар води као привремена локација јер није добио употребну дозволу као што је није добила ни средња школа зато што нема физкултурну салу. Зато сви локали који су изнајмљени добијају сваке године привремене дозволе, а из разговора са новим директором предсједнице општине је сазнала да тај објекат нема ни привремену дозволу већ двије године, па је он сада поднисао тај захтјев надлежним службама. Нови директор Медитеранског спортског центра затекао је, по ријечима предсједнице Радуновић, и два чудна уговора: споразум о поравнању и уговор о пружању услуга. У споразуму о поравнању који је потписан између одбојкашког клуба "Будванска ривијера" и Медитеранског спортског центра дуг "Будванске ривијере" за последње четири године од 32.620 евра умањује се са 50 одсто на 16.310 евра с тим што тај дуг треба да плати општина. Општина на себе преузима да плати дуг а то је регулисано Уговором о пружању услуга, али на уговору нема потписа предсједника општине.

(Наставак на 2. и 3. странице)

НЕЗАДОВОЉАВАЈУЋЕ СТАЊЕ У ЈП „ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“

ДУГОВИ ОДЛАЖУ ИНВЕСТИЦИЈЕ

● Потраживања „Водовода“ 911.343 евра а сопствени дуови (984.980 евра) већи од потраживања за преко 70.000 евра ● Приоритетни најлаша дуја и, зајим, оштала сопствених дуова ● У инвестицији шек ће консолидацији фирме

● До наредног љета обезбиђени су нове количине воде

"Откривена" монографија

Трагајући за канцеларијама којих нема достаљно да се смјести 160 службеника у једној закључаној просторији нашли smo на хиљаде примјерака монографије Будве у кутијама које ту стоеју од 1996. године за које је утвршен велики новац и које су штампане на више језика и веома луксузно опремљене рекла је предсједница Радуновић напомињући да су истовремено постojали и захтјеви из општинских установа културе за бар по један примјерак монографије или је одговарано да их нема. Зато су у музејима, библиотеци, "Граду театру" и "Првеној комуни" били скоро запрещени када смо им послали по пакет примјерака.

Очекивања су, међутим, једно, а стварност нешто сасвим друго, па је у првом су

срету новог директора са новинарима било много више ријечи о лошем стању затеченом у Предузећу него о (конкретним) плановима за побољшање снабдијевања водом.

- Затекао сам лошу, могући катастрофалну ситуацију. Водоводна мрежа је у лошем стању, наши дугови су већи од потраживања, радници нијесу примили плате за поље, два мјесеца, па је сада најпре чија је задача - рекао је директор Вуковић и нагласио да је у том циљу сада најважнија наплата дугова.

ЈП "Водовод и канализација" тренутно има потраживања у износу од 911.343 евра. Највећи дужник је

ХТП "Будванска ривијера" са дугом од 166.000 евра (закључно са јулом ове године) и каматама које се процењују на око 75.000 евра. Са овим предузећем које је највећи дужник али и потрошач "Водовода" договорено је да се прво плаќају 50.000 евра, а затим заједнички ријеши како ће се и када платити остатак дуга. Следећи дужник је Општина са дугом од 153.541 евра по разним уговорима за изведене радове. Ти уговори ће се преиспитати а Општина је обећала да ће одмах измирити дио обавеза. Општина још дугује 5.393 евра за утрошени воду у згради општинске управе и 25.784 евра за воду утрошenu за заливање зелених површина. Дуг осталих дужника је појединачно мањи, односно по око 30.000 евра и мање.

Директор Вуковић каже да је његовимступањем на дужност интензивира на-плата свих дугова и да при том неће нико бити заобиђен. Дуг ће, тако, морати да плате и власници 41 стамбене зграде са становима за тржиште и шест породичних стамбених зграда, који су нелегално прикупљени на водоводну мрежу. Њихов дуг износи 130.000 евра. То је тек недавно "откријено", а ранији директор је недавно изјавио да одговорно тврди да нема нелегалних прикупљача на водоводну мрежу, нудећи

чак и награду од 200 евра оном који открије и пријави нелегални прикупљач. Медитерански "Водовод" је и више градитељ стамбених зграда са становима за тржиште чија су дугови довољни дужници али ће сада и они морати врло брзо да измире дуг.

Наплати дугова је сада најважнија како би се прикупила средства за плаќање сопствених дугова.

- "Водовод" по разним основама дугује 984.980 евра и тај дуг је за преко 70.000 евра већи од наших потраживања. Између осталог због неуплаћивања водног доприноса дугујемо 218.000 евра, а за кредит узет од "Војвођанске банке" од 170.000 евра засад отплаћујемо само камате док дуг остаје - рекао је директор Вуковић и истакао да је просто несхватаљво како ово предузеће може да има губитке. - Нелогично је да имате један производ, који ви једино продајете без конкуренције, који сви купују, а ви поред свега тога правите губитке.

Почетак реализације пројекта за побољшање снабдијевања водом, које је најављивао Либерални савез, услиједиће по консолидацији Предузећа, а директор Вуковић рачуна да ће то бити почетком зиме и да ће тако до наредног љета бити обезбиђене веће количине воде.

В.М.С.

НИШТА ГА НЕ РАЗУМИЈЕМ
АД НЕШТО СТАНОВНО ЗАБЕРУ...

Карикатура Бранислава Николића

Актуелности

● Град-штедар ће посјојаши или више неће "јесени" културу Будве ● Општина ће враћати дугове само колико буде моја јер би се у субротном удавила у враћању дугова ● Мноштво уговора закључено на шешшу Општине ● ХТП "Будванска ривијера" свакоме дује а мало коме плаћа ● Бука засад нерјешив проблем ● Постоји стављања ван снаге Генералној урбанистичкој плани слиједи израда санационога плана уз антажовање ширејшима спречњака ● Пиште је тје се све улива новац, па општински или на неке друге рачуне

Правници који заступају Општину имају, по ријечима предсједнице пуне руке послала са уговорима који су, поновила је, сви на штету општине. Један од најдрастичнијих је уговор о компензацији за градско грађевинско земљиште, а везан је за изградњу базена, где ХТП "Будванска ривијера" уступа земљиште на основу -ничега. Поготово што ће то земљиште да подлегне рестикуцији.

У другом дијелу разговора предсједник општине Весна Радуновић је одговорала на питање односило се на финансијску ситуацију у Општини и како ће Општина функционисати када су огромни дугови и приходи мали због лоше туристичке сезоне.

- Имамо проблеме са ХТП "Будванска ривијера" око наплате боравишне таксе где нам нијесу увијек били доступни подаци о наплати боравишне и фестивалске таксе. Ту имамо потраживања од "Будванске ривијере" од 200.000 евра и нешто више, али нијесмо у ситуацији да можемо да их наплатимо, осим да им блокирамо жирорачун. Упорно смо покушавали да нађемо неко компромисно решење али он се вело на одговор да они могу да уплате 20.000 евра недјељно. Они су више пута давали обећања али их нијесу испунили - рекла је предсједница Ра-

дуновић и додала да се "Будванска ривијера" појављује као један велики проблем свих нас јер свима дугује а мало коме плаћа.

Доста тешкој Општини има са привременим локацијама и кафићима. Инспекција, међутим, сада има и политичку подршку општинског руководства и инспекторима се више неће дешавати да у један објекат иду десет пута и пишу рјешења или да тај објекат и даље ради јер се није спровело рјешење о његовом затварању. Сада је, по ријечима предсједнице Радуновић, најважније да се од тих привремених објеката којима је неко омогућио да раде а ништа не плаћају, бар нешто наплати, односно она што су дужни да по Закону плате као своје обавезе. У томе се, како је истакла предсједница, бар донекле успјело.

Нека веома важна питања Општина, међутим, не може да ријеши сама, јер је њен највећи проблем питање надлежности. Односно, испада да нико није заштити није надлежан.

- Поншто смо знали да од половине јула и током августа не можемо много да урадимо, јер је већ све било припремљено на начин који јесте, покушали смо да бар нешто поправимо. Осим на плате дугова покушали смо да "умиримо" музику и смањимо буку. Дошли смо до беспомоћног закључка

да ми тај проблем не можемо да решимо зато што немамо законску основу да га решимо - рекла је о томе неуспјелом покушају предсједника Радуновић и нагласила да постоји само један санитарни инспектор на подручју читаве Будванске ривијере који истовремено контролише и музику. Он то не може ни физички да постигне а његово радно вријeme је до 24 часа. Музика се изводи до 2 сата по ноћи и између ноћи и 2 сата по ноћи не постоји нико које је надлежан. Од 2 сата по ноћи може да се позве полиција, а од 24 до 2 није ничија надлежност а тада је најгоре стање. Иначе санитарна инспекција је у надлежности Републике а не Општине.

Велику буку ствара и луна парк на Јадранском сајму па је предсједница општине позвала власнике на разговор јер Општина није могла да их утиша, а грађани свакодневно зову и жале се.

- Одавао се само власник луна парка "Обилић" а други власник, "Дока комерц", већ спомињани, два пута није дошао. Хтјела сам да их у једном људском разговору замолим да утишaju музику пошто немамо законску овлаšćењa да их у томе спријечимо, али Докић се није одазвао - рекла је предсједница Радуновић и изједија да су је општинске службе обавије-

стиле да луна парк „Дока комерц“ има дозволу тек од 2. августа. Зна се да је он почeo да ради знатно раније па се поставља питање зашто га до 2. августа нико није питао има ли дозволу - Он је, значи, терорисао буком, јер то није музика, а неке имао дозволу да ради.

руководству, са пријетњом искључења, одговорили су да им није било доступно очитавање бројила што је тешко скватити.

- Ако доведемо себе у ситуацију да стално враћамо дугове ми из тога стања нећemo изаћи и грађани то треба да знају. Ми смо се

молим све наше повјериоце да имају у виду да су те обавезе катастрофалне, а да се за овај град мора нешто урадити. Кад прођe сезоне и прилив боравишне и фестивалске таксе ми ћemo бити у једној врло тешкој ситуацији - рекла је предсједница општине истичући да ту ситуацију погоршава чињеница да је Генерални урбанистички план обoren од стране Уставног суда 18. јуна а та одлука је ступила на снагу даном објављивања у „Службеном листу“ мјесец дана касније. - Та одлука значи мораторијум на градњу, на наплату комуналних, а наплату комуналних је оно од чега би могла да живи. Сви захтјеви који су стигли послиje 18. јула нећe се моћи решити, нећe им се моћи изаћи у сукрет, нећe се моћи издати нове дозволе. Дозволе ћe се моћи издати само онима који су поднijeli захтјеве до 18. јула. Мислим да је и боље престати, да се за тренутак заустави градња, да се пресеберемо где се налазимо. Морамо процијенити постојеће стање, погледати на који начин се оно може санирати, јер оно што треба да урадимо нећe бити урбанистички и архитектонски него санациони план. Ми ћemo наше стање морати да санирамо. Покушајемо да у то укључимо и један већи круг људи, да то не ради само општинска власт. Већела бих да се у то укључе и многи из ДПС, који би имали пуно конкретних података и који би нам могли помоћи. Суштина је да позовемо људе који су овде у Будви, који су архитекти, који познају ту проблематику, да се укључе у рад општинских служби својим савјетима и конкретним предлогима да тај проблем решимо. Јер, то је проблем број један.

Сљедеће питање односило се на штетне уговоре о којима је говорила предсједница и да ли ћe неко за то одговорати?

- Питање одговорности је и морално и правно. До оног тренутка када постане морално тешко ћe бити и правно. Али не морално питање појединца него друштва. Питање одговорности се мора поставити. Војим се да сада у условима у којима се налазимо, и начина на који држава функционише, односно не функционише, да је то питање које се тешко може решити одговори је предсједница Радуновић и изразила наду да ћe се та питања решавати јер је наше друштво закорачило ка неком другом облику организовања и неком другом начину живљења. Ти кораци су страшно тешки, страшно спори, али они се ипак дешавају. Ипак се нешто мијења и то је процес који је страшно болан и у коме ми сви тешко пролазимо. Ја сам, ето, свједок ружних порука које ми стижу преко мобилних телефона, пријетњи, увреда, неких писама која, чак, стиже и преко Општине. То су, значи, покушаји притиска на људе који жеље нешто да промиже. Мени је то јасно што не значи да ми то не смета. Смета ми као и сваком животу човјеку, али показује немој оних који то раде.

РАГОВОР ПРЕДСЈЕДНИКА ОПШТИНЕ ВЕСНЕ РАДУНОВИЋ

ТЕШКО БРЕМЕ

Са конференције за штампу

Сви приходи који пристижу у општину су мали, због турске туристичке сезоне, за коју је предсједница Радуновић, али нијесу толико колико будемо могли јер не видим друго решење. Три дана по ступању на дужност ми смо сплатили рачун за струју од 10.000 евра што значи да смо унапријед, авансно сплатили. Стално смо у ситуацији да плаћамо дугове. Јавну расвету, на пример, нико није плаћао годину и по дана. На питање зашто су толико чекали и рачун од 190.000 евра упутили новом општинском

са Електродистрибуцијом договорили да тај дуг плаћамо у ратама, али и тај и све остале дугове плаћамо онолико колико будемо могли јер не видим друго решење. Три дана по ступању на дужност ми смо сплатили рачун за струју од 10.000 евра што значи да смо унапријед, авансно сплатили. Стално смо у ситуацији да плаћамо дугове. Ми јесмо преузели власт и са њом права и обавезе али

БАЗЕН - ВАВИЛОНСКА КУЛА

Отворени базен на Словенској плажи који се гради већ осам година је, по ријечима предсједнице, једна од најскупљих инвестиција у Црној Гори и жалосно је што је утробено толико новца и што се гради као Вавилонска кула. Досад је дато око 1.500.000 евра и према саџашњим проценама треба још 500.000 евра. Расписан је нови тендар да би се видјело која је најповољнија понуда да се тај базен заиста заврши.

Потпредсједник општине Веселин Марковић који је присуствовао разговору предсједнице са новинарима додао је да је основни проблем недостатак новца, али и да се морају от-

клонити неки недостаци у изведенim радовима. На базену, на пример, није утробено вентилација а зна се да је она неопходна у таквим објектима поготово због велике количине воде. Општина ћe, по његовим речима, настојати да безен што прије заврши, да базен не доживи судбину многих објеката у Црној Гори који су завршени 90 одсто а затим се руинирају.

Када ћe то бити, неизвесno је, а предсједница Радуновић је рекла да нећe најављивати никакве рокове, нити завршетак радова на базену до неких избора, нити спектакуларна отварања, како је то радила претходна власт.

СПОРТСКИ КЛУБОВИ НА ИВИЦИ ОПСТАНКА

На конференцији за новине било је ријечи и о тешкој ситуацији у којој су за пали спортски клубови, ватерполисти, по ријечима предсједнице Радуновић, доведени у ситуацију да немају базен послиje толико година улагана у овај спорт, а то је тако не само због спортистичких него и политичких калкулација. Да би тренирали мора да путују и да западну у кризу да би се спашавали са 10.000 евра. Сличне ситуације су и у осталим клубовима они су сви на ивици опстанка и то је застрашујуће.

Не желimo да низједан од тих спортова, нити један од тих клубова, пропадне, али поставља се питање

одакле да све то финансирамо јер је то за нас велико оптерећење - рекла је предсједница општине а потпредсједник Веселин Марковић додао да Општина има обавезу само према омладинским категоријама а не и према професионалним саставима клубова. Уз обавезе постоји и жеља да се ти клубови одрже на једном нивоу и да се све што је уложено у њих валоризује у предстојећем процесу трансформације. Финансираше толико спортских клубова за општину је велико оптерећење јер има много приоритета вишег ранга посебно измирење обавеза које смо наслиједили од претходне власти.

ДОБРА САРАДЊА СА IRD

У сарадњи са IRD који је реализатор програма за југ Црне Горе USAID-а Општина је потписала уговор у коме Општина учествује са 25 одсто и неки пројекти са већ реализују, као што је реконструкција фискултурне сале и крова основне школе „Стеван Митров Љубишић“.

Жалосно је колико су мала средства потребна за неке ствари од значаја за град, а да новац за то није било. Односно, било га је али није се желио користити у те сврхе - рекла је предсједница Радуновић и додала да

ке осим те реконструкције IRD учествовати и укупним костима КУД „Кањаш“, реконструкцији локалног пута и набавци санитетског возила за дом здравља у Петровцу. То је конкретан пример који је мало воље потребно да се нешто уради и мало средстава.

Учешће Општине у реконструкцији фискултурне сале била је израда пројекта који су урадили службеници општине инжињер Милојка Самарџић и Бранко Калезић, а они су то урадили без икакве надок-

наде. IRD, са којим по ријечима предсједнице Радуновић Општина добро сарађује, планира још да учествује у изградњи дјечјег вртића, нажалост као привремене локације. Тужна је чињеница да је Будва дошла у ситуацију да рјешава питање вртића, па и капеле иако се о томе не може говорити у истом контексту, као привремених објеката.

Али пошто Општина нема новца, ако у томе буде учествовао IRD, то је за Општину, ипак, прихватљиво рјешење.

Стање које је нова власт затекла бременито је разним проблемима и прво треба извршити увид, направити пресек стања, при чему се откривају много теже ствари од оних које је поменула предсједница, и уговори - милионских вриједности закључивани без Скупштине општине, рекао је укључујући се у разговор са новинарима потпредсједник општине Веселин Марковић.

Тек послиje тога може се ући у рјешавање проблема. Мораторијум на градњу због стављања ван снаге ГУП за подручје Будве и Бечића је велики проблем јер се не могу наплатити комуналне, а с друге стране даје један рок да се сагледа комплетно

стање на терену, да би могло да се размишља о санационом програму.

- Санациони програм ће у једном дијелу вјероватно значити и рушење неких објеката подигнутих, на пример, најсрећнији. Јер људи су били врло неселективни и градило се где год је било празног простора - рекао је Марковић и истакао да ће се доста тих објеката уклопити у будући план. Односно, општинско руководство ће им

Актуелности

СА НОВИНАРИМА

ДУГОВА

Јер, они ипак виде да не може више ништа бити као прије.

На питање како ће Општина функционисати поред толико тешкоћа о којима говори и како је онда то досадашња власт функционисала и пунила општински буџет, предсједница Радуновић је одговорила да то питање подразумијева да је претходна власт функционисала и да су они имали новац, али морају се погледати резултати.

- Резултати говоре о успјешности једне власти или су према нашим сазнанијима они поражавајући. Могуће је да су они добијали неки новац, али питање је којим каналима је тај новац текао и у шта је улаган када ништа што је битно за град није ријеше-

но. На који начин су они, рецимо, улагали новац од комуналних и у шта су га улагали. То су питања која би морала да им се поставе. Јер, сигурно се неки новац уливавали је питање где. На општински рачун или на неке друге рачуне. Јер, ако узмемо на примјер Град театар видјећемо да она што се налази на папирима, на фактурима, да је то нерелано-рекла је предсједница Радуновић и нагласила да се с тим средствима Град театар није могао финансијати. - Папире не постоје (да ли их је неко узео или никад нијесу прављени), о милионским сумама које су биле потребне за једну сезону, а сви зnamо да су биле потребне с обзиром на гломазност пројекта.

Зашто није именован секретар Секретаријата за комунално-стамбене и инспекцијске послове и како та инспекција функционише, било је још једно у низу питања.

- Комунална инспекција јесте важна али она, некако, санира последице. Много већи проблеми настали су из Секретаријата за урбанизам. Јер ако је неко без контроле давао неке дозволе то је много тежи проблем а све ове куће које се граде имају дозволе, или бар неке дозволе. Привремене локације су све у складу са дозволама, осим 10 одсто - одговорила је предсједница општине и додала да у том Секретаријату предстоји реорганизација јер је гломазан и има 37 радника. - Само у том Секретаријату није промијењен начелник. Не зато што смо задовољни са особом која то сада ради, која је врстан правник, него што за тај посао треба специфична особа која може рад тог Секретаријата да организује. Ми нисмо ишли за тим да само смијенимо некога, да пронађемо били које ријешење. За сада нијесмо нашли боље ријешење и господија Павићевић и даље ради свој посао. Оног тренутка када будемо сматрали да смо нашли квалитетно ријешење, као што сматрамо да смо га нашли на другим мјестима та ће замјена бити извршена. То, наравно, не

значи да ће она остати без после.

Предсједница Радуновић је посебно нагласила комуналне као важан извор прихода. У тим комуналним леже милионске вриједности и оног тренутка када буду нашли ријешења да до тога новца дођу, Општина ће их сигурно уложити у инфраструктуру.

На питање како ријешити проблем градње на острву и како да се ту Општина избори за неко легитимно ријешење, с обзиром да Општина није надлежна, предсједница Радуновић је одговорила да за то треба сачекати нови Закон о локалној самоуправи.

- Надам се да ће ми нови Закон о локалној самоуправи дати већа овлаšćења и да нећу долазити у апсурдну ситуацију да ме страни новинари питају како ћете ријешити проблем Каменојевића, а да ја морам да објашњавам да ми нијесмо власници наших плажа, да нијесмо власници наших хотела, али сам градоначелник што је једна врло апсурдна ситуација. Јер, имате хотеле и плаже што је обиљежје једног туристичког мјеста а нијесте њихови власници - одговорила је предсједница.

На крају разговора са новинарима предсједник општине Весна Радуновић је обећала да се у четвртогодишњем мандату изборите за изградњу капеле.

В.М.СТАНИШИЋ

„ВОЗИЋИ“ ПОНОВНО НА СКУПШТИНИ

Извјештај Анкетног одбора о оглашавању и уступању на коришћење стазе Будва - Рафаиловићи за саобраћај турристичких мини возова по пријечима предсједнице Радуновић, открио је читав ланац уговора везаних за уређење корита Грђевице.

Има и цесија и компензација у којима учествују мртви људи.

Расправу о извјештају Анкетног одбора и извјештају Централне банке предсједнице Радуновић, открио је читав ланац Колегијума и на сједници Скупштине општине, јер они указују на много недостатака.

ПРОМЈЕНА У ЈП „ИНФОРМАТИВНИ ЦЕНТАР“

ЗА ВРШИОЦА ДУЖНОСТИ ДИРЕКТОРА ИМЕНОВАНА АЛЕКСАНДРА РОСАНДИЋ

Управни одбор јавног предузећа „Информативни центар“, на сједници одржаној 16. августа, разријешио је дужности директора Душана Божовића и за вршиоца дужности директора именовао Александру Росандић. Ту одлуку Управни одбор је доносио у складу са постизборним споразумом коалиције „Заједно за Будву“ и Либералног савеза по коме се директор ЈП „Информативни центар“ именује на предлог Либералног савеза.

Александра Росандић је рођена 30.8.1962. године у Цетињу. Основну школу завршила је у Будви, средњу школу у Котору (смјер хуманистичко - културологија), а факултет у Новом Саду (смјер српскохрватски језик и књижевност). Радила је у туризму на различитим пословима у „Монтенегроекспресу“, као брокер на Балутном берзи и у средњој школи „Данило Киш“ као професор. Има двоје ђеце и стално је настањена у Бу-

Борђије ПРИБИЛОВИЋ

СВИЈЕТ СЛОБОДЕ

Данас сам уранио, а и задатак је тежи него обично. Кренући, одавде, са Учикала изнад Жабљака, па уз Врбичку скalu испећу се на Равни, а то је мали плато иза брда Уровица. Одатле / ћу покушати да пронађем неку чобанску стазу преко Водица према Голијену и Зечевом селу. Даље је стаза још занимљива: према манастиру Стјењевићи, преко Јаришта изађе се на стари аустријски пут који од Тројице изнад Котора води ка селу Мајстори. Од Мајстора до Иванових корита постоји колска стаза коју скоро нико не одржава, али је за пjeшаčenje погодна. Од Учикала до Стјењевића крећете се падинама брда којима не знам побројати имена, а са лијеве стране остају вам дубодолине и потоци који пресијецају Поборе скоро на пола. Сви ти потоци купе воду са падина Ловћена и сливаву се долье у Крапину, а онда заједно као ријека Дреновштица теку даље према Ластви, Мрчевом пољу и плажи Јаз. Манастир Стјењевић је на дивној локацији уздигнут изнад Приморја одакле пуша видик на Боку до Новога, па до паштровских обала. Даље се крећете некако по-пријеко сјекући падине Коловира и Коложуна према Мајсторима. Са десне стране остаје Маинска планина или Коњско. Уствари, Коњско је поље на маинској планини које се можда некад звало Комско (Комско поље) јер се налази иза Маинског кома (врха). Овом се стазом за 5-6 сати може из Будве пјешке стићи на Ловћен или прецизније речено на Иванова корита. Да је стаза уређена како би се изbjegle грешке и лутања то вријеме би се могло и скратити. Иначе, крајолик је изузетно занимљив: обрастао шумом са дosta успона, заравни, дивних погледа и мањих извора чије локације морате знати. Из Маина вас испраћају борове шуме прошаране чепресима, па затим залазите у храстове шуме и грабовике у околини Побора да би вас на Коловиру и даље до Иванових корита сачекао букови хлад и шуме разбацане по удолинама и странама Ловћена.

За овакво путовање није потребна посебна опрема: дубоке ципеле, одјећа дугих рукава и ногавица, добар штап или косијер док се стаза не уреди, руksak са храном и водом и обавезно мобилни телефон јер је тенденција покривен телефонским сигналом.

На пут не треба кретати никад сам јер је крај потпуно ненасељен изузимајући Зечево село и монахе на Стјењевићима. Ако са собом поведете пријатеље одавде из Будве, који се нису доселили из неке још веће падине, сигуран сам да ће бити одушевљени и у складу са нашом црногорском нарцизом пошћу рећи ће: „Ово нема није“. Градски скројевићи мрзе планине и уопште нетакнути природу јер их подсећа на тешко дјетињство, проведено на селу.

Зашто се стално јављам из неких села и лутам планинским странама и брдима? Тамо се осјећам слободно, није то главни разлог. Из града ме тјерају многе ствари.

Примитивизам новопечених богаташа са златним ланцима и санцирима, са дјевојкама за пратњу, дебелихвратова, ошишаних глава, са бијесним колима, тјелохранитељима и презиром према свему што мозга има. Не волим коцкаре и намјештене добитке на спортским кладионицама. Уби ме припушта реклами из звучника са крова неких кола за концерт Ксени-

је, Желька Јоксимовића и не з нам која више. Сјетим се добошара у живописним средњовјековним ношњама и звонког људског гласа: „Чујте и почујте“. За рекламу би били боли и „људи сендвичи“, а Будва није велика. Залуд је све кад људи немају маште. Ми би можда и те добошаре обукли у црногорску робу, ради националног престижа, са све токама и додама, гуњевима и талаганима првећи од њих Јетија или неке нове смијежне људе. Свадићемо се какав знак да му на капу ставимо. Боже, дај нам вјетра са Медитерана, па да бар на Илиндан капе скинемо.

Не подносим подијењивање сопственог народа, као да људи ништа не знају и не виде. Препуна су сва средства информисања похвала, добрих резултата и успјеха који се постижу незнаној гдје, јер овдје нико предак не осјећа. Уопште за нас нијесу битне количине скупљених шумских плодова (печурки и боровница), број гвоздених шипки уградених у „Union bridge“, хоћемо да се боримо тук у Будви осјети. Замисlite, цијела Црна Гора се дневно извјештава о промјенама у грађевинској књизи на градњи једног моста. Зашто нам не јавите да ли Њемци финансирају регионални водовод, имамо ли новац за регијоналну депонију како би знали шта да радимо? Мора да нијесу поље вијести зато се врши строга селекција информација.

Постигнути резултати у туризму су посебна прича. Туристичка сезона је почела оптимистичким најавама, пропагандним манифестацијама, увођењем туристичке инспекције и другим новинама. Међутим, резултати посјета гостију су били испод очекивања. Уједно да покушамо да видимо што су нам слабости ми забијамо главу у пјесак, па се и даље хвалимо неким подацима којих нема. У једном тренутку, можда слабости хвалисаваца, схватили смо истину па је министар говорио о продужетку сезоне. Међутим, од тога нема ништа, сезона је већ при крају и продужетка неће бити. Што је основни проблем? Министарство туризма не смије да буде дирекција свих туристичких предузећа, већ оно ствара услове за иницијативе привредника. Међутим, тих услова нема: нема банака, кредита, стандарда, иницијативе привредника и зато не може бити развоја и напретка. Није тачно да Црна Гора нема кадрова, већ се овдје врши негативна селекција: бирају се послушници. Све те слабости не могу се надокнадити рибарским вечерима, на које обавезно долазе градски клошари и друштво из Подгорице без којих се ниједна трпеза у Црној Гори није постављала. Неизвиљена дјеца организују забаве из чистог хедонизма.

Морам да кренем, чека ме занимљив пут и један нови неискварен свет: свијет слободе. Бог је људима дао слободу, а они су поробили сами себе. Зато се слобода не осваја него брани. Вратићу се кад оду незналице и кад примитивизам не буде врлина. До тада уживају у природи коју није покварио човјек, далеко од асфалта и вулгарног схватања снаге и моћи. Понекад ми се чини да смо ми само залутали у Европу и да стварно „Ово га нема није“.

—

Актуелности

АНКЕТНИ ОДБОР СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ О ЗАКОНИТОСТИ ОГЛАШАВАЊА И ИЗДАВАЊА У ЗАКУП ШЕТАЛИШНЕ СТАЗЕ БУДВА - РАФАИЛОВИЋИ

ПРЕКРШЕНИ СВИ ПРОПИСИ

• Предсједнику општине Одбор је предложио да раскине уговор са превозећем "Дока комерц", да надлежни орган забриши саобраћај мини возовима овој превозе и усостави законишни режим саобраћаја на овој релацији

Анкетни одбор који је Скупштина општине формирала 31. јула са задатком да утврди законитост оглашавања и издавања у закуп шеталишне стазе Будва - Рафаиловићи за саобраћај три туристичка мини воза у сезонама 2002., 2003. и 2004. године и изврши увид у комплетну финансијску документацију о уплати излицираније цијене од 245.100 евра, за вршио је рад и 6. августа предао извештај предсједнику општине. Одбор је радио у саставу: др Ратко Вукчевић, предсједник Станко Асановић, Лука Баљевић и Саша Марковић, чланови, док коалиција "Сви за Будву - Будва за све" није одредила свог представника.

Општина Будва је, наводи се на почетку Извештаја, 5. априла 2002. године у дневном листу "Победа" објавила оглас о давању на коришћење шеталишне стазе за саобраћај туристичких мини возова прикупљањем затворених писмених понуда.

Одбор је закључио да је тиме предсједник општине неовлашћено поступио јер ни Скупштина општине, нити било који орган, није донијела одлуку којом се путем огласа може давати на коришћење шеталишна стаза.

Правни основ наведен у огласу није одговарајући, чак је бессмислен, јер се заснива на

члану 10. Закона о имовини Републике Црне Горе и на члану 27. Закона о грађевинском земљишту, а код Завода за неkretnine та стаза уведена је у земљишне књиге као "јавно добро путеви" коју могу користити сви грађани по истим условима, за шта је доказ достављен на копија листа некоректности.

Општина је у конкретном случају, то јест предсједник општине, прекорачио своја овлашћења јер се не може на такав начин одређивати коришћење јавних добара.

Општина је могола једино да преко свог надлежног органа одлучи о захтевима заинтересованих лица, која испуњавају услове прописане Законом о превозу у друмском саобраћају и Општинском одлуком о регулисању саобраћаја и одговарајућим решењем омогућију тим лицима обављање дјелатности превоза путника у јавном саобраћају. Дакле, закључује Одбор у свом извештају, Општина не може давати на закуп јавно добро пут већ може одлучивати ко ће превозити путнике сагласно Закону и својим одлукама.

Предсједник општине је неовлашћено, чак и врло неодговорно, расписујући оглас у име општине Будва омогућио да право учешћа имају сва правна и физичка лица која уплате 10 одсто на име учешћа (што је у том моменту износило 18.000 ДЕМ), оцјенио је Одбор истичући да је зачувајуће тражити од било ког превозног или физичког лица толики износ а не тражити, оно што се и здраворазумски мора наметнути, да испуњава услове за превоз путника у јавном саобраћају, то јест регистрацију предузећа за ту дјелатност, власништво превозних средстава и друге материјално-техничке услове који морају пратити превоз великом броју путника. Да је предсједник у име Општине обављао посао професионално и непрекрасно оглас би, по оцјени Одбора, свакако морао бити друшчије садржине и имао би у суштини позивни карактер, јер врло мали број лица има туристичке возиће, запослена стручна лица за рад на истима, одговарајућа мјеста за паркирање и услове за сервисирање превозних средстава, што је све неопходно за превоз путника у јавном саобраћају.

Да би овај посао ради јавности имао какав-такав правни

основ, оцјенио је Одбор у свом извештају, именована је Комисија за отварање понуда. Отварање понуда обављено је 16. априла у присуству четири понуђача и утврђено да је најбољи понуђач "Дока комерц" Подгорица са износом од 245.100 евра, уз обавезу да Општина и најбољи понуђач закључе уговор о коришћењу стазе за саобраћај три туристичка мини воза у временском периоду од три године почев од 1. маја 2002. године.

Увидом у документацију доствљену од Секретаријата за привреду и финансије на незаконит начин донио решење које је ништавно због асполутно битне повреде управног поступка. Односно, јасније и прецизније речено, по захтјеву једног правног субјекта одлучено је у корист другог правног субјекта, што је свакако незаконито.

За саобраћајну сагласност туристичког воза, у власништву "Аутопревоза" Врњачка Бања, обратио се Давор Докић наводећи у свом захтјеву да је власник тог воза "Дока комерц" што је нетачно и што се може доказати увидом у фотокопију саобраћајног дозволе. Секретаријат за привреду и финансије је својим решењем од 24. јуна утврдио да предузеће "Дока комерц" испуњава услове за превоз путника туритичким мини возом КВ 726-13 што је, како истиче Одбор, незаконито и нетачно назвено у решењу јер власник воза "Дока комерц" што је већ уједно именован у решењу јер власник воза "Дока комерц" већ "Аутопревоз" Врњачка Бања а за саобраћајну сагласност није се обратио предузеће "Дока комерц".

За издавање саобраћајне сагласности за трећи воз ПГ 813-30, општинском органу за саобраћај обратио се власник Славко Ракочевић. Увидом у копију саобраћајне дозволе утврђено је да је власник воза "Хемко" Подгорица, а не Славко Ракочевић.

Из полисе осигурања закључено је у Бару са ЗОИЛ "Ловћен" утврђено је да је уговарач осигурања "Хемко" Подгорица, а уговарач осигурувач "Дока комерц" Подгорица. Секретаријат за привреду и финансије је својим решењем од 4. јула 2002. године утврдио да туритички мини воз "Дока комерц II" испуњава услове за превоз путника туритичким мини возом ПГ 813-30 на основу поднесеног захтјева ради утврђивања услова за почетак рада.

Као и у претходна два случаја

не "Дока комерц" како се то тврди у општинском решењу и истим одобрава превоз путника у јавном саобраћају. Из полисе осигурања од 3. јула 2002. године закључено је да је "Ловћен осигурањем" у Бару не може се утврдити ко је уговарач осигурања јер је као уговарач наведен власник возила, а као уговарач осигурувач предузеће "Дока комерц". Према наведеној документацији Одбор је закључио да је Секретаријат за привреду и финансије на незаконит начин донио решење које је ништавно због асполутно битне повреде управног поступка.

Анкетни одбор посебно указује

акомуналне дјелатности Будва, плаћање извршено компензацијом, износ од 155.882,41 евра на жиро рачун 55710-685-9-33759.

Уз овај "Извештај о промјенама" на дан 3.5.2002. године, на строго најменском жиро-рачуни "Општинско одјељење за комуналне дјелатности" са наведеним бројем, достављена је и фотокопија Изјаве о пребијању (компензацији) број 6 закључујући

као доказ плаћања износа од 155.882,41 евра од стране дужника "Дока комерц" Подгорица то је Одбор нашао за сходно да утврђује и ову чињеницу на основу расположиве документације.

На основу увида у достављена документа Анкетни одбор је недвосмислено утврдио да предузеће "Дока комерц" није закључујући са 30. априлом 2002. године као најбољи понуђач уплати износ од 245.100 евра. Односно уплатило је износ од 45.094 евра, а није уплатило у траженом року износ од 200.006 евра. Анкетни одбор се обратио Служби за платни промет са захтјевом да достави Информацију са документацијом, међутим, до дана сачинавања овог извештаја она није достављена.

Но, без обзира на испуњавање или неиспуњавање финансијске обавезе предузеће "Дока комерц" из Подгорице, Анкетни одбор је чврсто ујверен да су надлежни општински органи, на чelu са бившим предсједником општине, извршили тешке и бројне битне повреде управног поступка и поступали крајње непрофесионално и пристрасно са циљем да се фаворизује предузеће "Дока комерц" и да се уједно са овима саопшти и промјенама.

На захтјев Анкетног одбора Секретаријат за привреду и финансије је доставио фотокопију компензације и промјене између овога предузећа и власника воза "Дока комерц" већ 55710-685-9-33759, или Општинског одјељења за комуналне дјелатности жиро рачун 55710-638-6-154. Према томе код превентивне контроле ове филијале није поднешен на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-685-9-33759, или Општинског одјељења за комуналне дјелатности жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење је достављено на увид никаквог уговора о цесији или компензацији, нити контролорима нека сазнања о томе - наводи се у писму Централне банке Црне Горе - Платни промет од 12. августа 2002. године које је одговор на жиро рачун 55710-638-6-154. Према овом извештају, саопштење

Актуелности

С ГОСТИМА ДУЖ БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ, ТОКОМ АВГУСТА

ГРЕШКЕ ДОБРО ПРОУЧИТЕ

Баш овде, уз ове црвенкасте пјешчане плаже, где сваког љета пуним "батерије" које држе цијelu годину, желим да се настаним. На дуже, наравно. Свети Стефан и Будва су сликарски крај, Црна Гора уопште. То су потврдили најбоље Петар Лубарда и Мило Милуновић, али и многи данашњи, сјајни сликари.

Милан - Циле Маринковић, који је боравио током августа на овом подручју са супругом, имао је паралелно двије изложбе. Његова платна су била изложена у новоотвореном ноћном бару Видиковач, и у изложбеном салону хотела "Маестрал".

- Будва и Милочер су ове године имали нешто мање гостију, али мени је то пријало јер гужву не волим. Море је било чисто, ваљда због честих кишних, које су ми опет пријадло. Што не ваља? Па мислим да се са цијенама претјерало. Евро, који је раван долару, замјенио је марку. Био сам недавно у Америци и вјерујте, када ћовјек има десет долара у цедуу без страха улази у кафани, може да једе и пије. Овде са десет евра мало што може купити. Мислим да је то главни разлог слабије посјете ове сезоне. И у Француској је евро мало пореметио живот, али ни изблизу као у Црној Гори. Инфлација је

мање, а зараде су тамо много веће. Ваши туристички радници треба да се послије ове сезоне добро замисле, да све анализирају и да се за наредно љето припреми другачија понуда. Уколико желим да развијају туризам.

Драгана Несторовића из Новог Сада, затекли смо на плажи у Буљарици. Одмарao је са супругом Дивном и сином Матијом.

- Гостију је мање, жале се сви, а гужва је, видите, неописива. Ауто до аута, све до плаже, паркинга нема, уколико се не користи овај у кампу где ми одмарамо. Најљепши дио плаже пре-

кривен је лежаљкама и сунцобранима за које дневно треба издвојити по 3 и више евра. Тамо где тога нема, прљавштина, опушци, гомиле другог смећа. Цијене су поскочиле од како је евроД уведен и мислим да је то лош потез Црне Горе. Да је, рецимо, динар у оптицају, који је већ дуго веома стабилан, промет би био далеко већи. Било би, наиме, много више гостију из Србије и више би трошили.

На лежаљке, сунцобране и уопште тежак прилаз до плаже (Краљичина и светостефанске имају улазнице) пожалио нам се и Добривоје Матовић из Краљева, који је одмарao у Каменову.

И он каже да су услуге у ресторанима скупе, да су одређене за цеп богатих гостију.

- Скупо је и оно што се нуди у самоподргама, где домаћи гост најчешће срвја. - Скупље него у Србији. Што се соба код приватника тиче и ту имам примједби: плаћам за кревет 8 евра, а на двије собе је једно купатило. Срећом газда је љубазан иначе сам хтио да се вратим послиje два дана.

Свјетлана Божанић је одмарала током августа у Будви са другарицом. Дошла из Бања Луке и каже да су многи њени пријатељи љетос пошли на далматинску обалу.

- Будва је лијепа, нарочито за младе, али овакву гужву не подноси озбиљнији свијет. Музички хаос тјера госте и то баш оне који имају новца. Млади уз ко-ка-колу, пресједе ноћ, а то се наравно негативно одражава на промет. Уз то Будва је скупа и то - неселективно. Оно што заиста ваља треба да буде скупо, то има своје потрошаче. Но, када је скупо и оно што је другдје знатно јефтиније, онда то не ваља. Стекла сам утијасак да овдје сви од реда ходе да за два мјесеца зараде за цијelu годину. Туризам се, међутим, тако не гради, каже Свјетлана.

С. Ш. Г.

КВАЛИТЕТ МОРСКЕ ВОДЕ

„СВЕТАЦ“ КАО - БИСЕР

Најљепши плаже Црногорског приморја су и - најчијије. „Потврду“ је дао Републички хидрометеоролошки завод чија је екипа у првој половини августа "снимила" обалу на подручју између Игала и ријеке Бојане.

Вода испред плажа града-хотела Свети Стефан, Краљичине плаже, на острву Ада у делти ријеке Бојане, испред Столица и насеља Сељаново у Боки Которској има прву категорију. Чувена, четрнаест километара дуга Велика плажа у Улцињу, плажа у Петровцу и Ували маслине имају испред себе воду која је на граници између прве и друге категорије. Преостале плаже Црногорског приморја су друге категорије, што значи да се у води

испред њих гости ипак могу купати без страха од посљедица.

Стручњаци Републичког хидрометеоролошког завода наглашавају да су воде јужне јадранске обале чистије почетком августа него што је то био случај у јулу. У овом периоду је било прилично падавина, неочекиваних за то доба године било је и нешто мање купача због невремена, па је и то утицало да воде јужнојадранске обале буду чистије.

Када су пак у питању саме плаже, ситуација је такође повољнија. Оне које држе закупци се чисте сваке ноћи, док тамо где о њима нико не брине (дјелови Бечићке плаже, на пример) има отпадака и прљавштине. С.Ш.Г.

БИЉЕШКА

ДВОСТРУКА СЛУЖБА

Догађа се у Будви, љета овог 2002. Послиje подне општински инспектори се баве продајом крофни, ћевапа, пива, сокова... Прије подне контролишу рад својих комшија који се баве истим послом?! Или обратно, зависно већ од послу у државној служби.

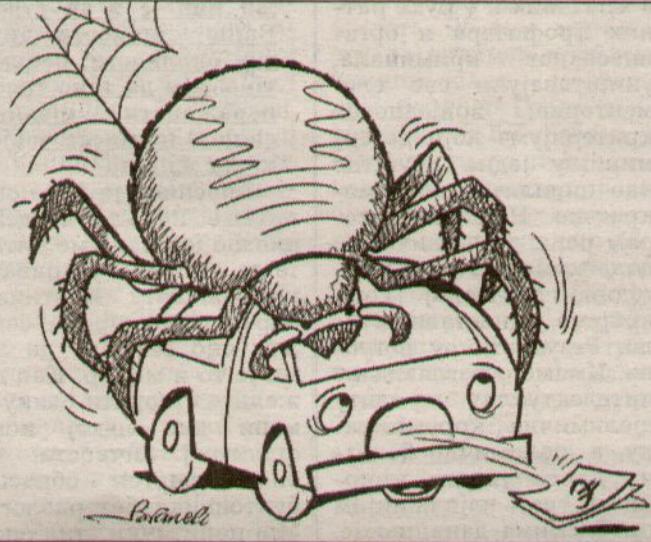
О овој "двострукој служби", јавно је први проговорио, током прве половине августа, Драган Иванчевић, директор ЈП "Морско добро", питајући се јавно како је заиста могуће да се инспектори, без обзира да ли су општински или републички, баве бизнисом на плажама и око њих, а да истовремено врше свој, у срећним земљама веома одговоран и важан посао.

Инспектори (приликом "прозвике" Иванчевић је изузеве тржишну инспекцију) добијају атрактивне локације уз пјешчане плаже наше ривијере, питање је да ли и плаћају закуп као

и остали, и њих, наравно, нема да контролише. Треба ли се онда чудити што шеталишта уз море личе на вапаришта, што свађа и расправа има на сваком кораку (међу комшијама за тезгама), што гости негодују. И коначно што приличан промет остаје неопрезован. Јер сасвим је логично да инспектори за тезгама не могу имати потребан ауторитет да би, како налажу закони и прописи, контролисали неправилности у раду бројних објеката када се и сами баве тим пословима.

"Допунска" занимања инспектора нису била до сада бар, под лупом општинског парламента. Као ни других органа и тијела. Послиje критике члника "Морског добра", вјерујемо да ће и о овој "ситини" бити више ријечи. Тамо где треба, где се одлучује. У интересу бољих сезона, прије свега.

С. Ш. Г.

АКТИВНОСТИ ДРУШТВА ДОБРОВОЉНИХ ДАВАЛАЦА КРВИ

ТРАДИЦИОНАЛНИ СУСРЕТ НА ЖАБЉАКУ

На Жабљаку је средином мјесеца одржан традиционални сусрет добровољних давалаца крви. Том приликом давалаци крви из Жабљака, Андријевице, Берана, Бијелог Поља, Будве, Колашине, Мојковића, Никшића, Подгорића, Пљевља, Требиња и Чачка, здравственим установама у Црној Гори

даривали су 68 јединица, или око 25 литара крви. Из будванског Друштва крви су дали: Радивоје Пима, Ружа Војновић, Иван Вуковић, Петар Јановић и Љубо Зец. Друштво добровољних давалаца крви Будве је једног свог члана послао на десетодневни одмор.

П. Н.

КОМЕНТАР

СВЕ НАШЕ “ДОБРОДОШЛИЦЕ” (II)

Прошао је и август, главна сезона је завршена. Јеши и даље траје, осијају сејшембарске наје. И жеље да се "рупе" које није главни љећији мјесец није топији, некако топавају. Ако не великим бројем ноћења и добрым ванранским прометом, оно бар дужом сезоном.

Фијаско или не, дилема на крају главне сезоне. Када су у тијашњу Будва и њена ривијера, фијаско је трајака ријеч, али је изјаснено да је било мање гостију него лане. И то прилично. И да ог оштимисничких најава у смишлу "долази најбоље љећи у задњих десет година" није било ништа.

Шта се дјогило да и јул и август имају "рупе", које још здаје и што када се тајко нешто најмање очекивало? Одјовор сијурно није једноставан и не може се сабрати у неколико редова.

Но, појимо неким редом.

Веома добра предсезона, на коју је утицао масовнији и ранији долазак сирских турисца нешто пролијелих сезоне, семинари, екскурзије, спортички и други сурсеи, који су довели домаће гостије сејшембарске најаве? Еуфорију која је "родила" мноће топрешије топшезе. Видјевши да су у јуну били највиши топрешији у Будви, Бечићима, Свештом Стефану и Петровцу, приватници, власници соба и апартмана су "намирисали" добру зараду. Зaborавили су на ђеновнике који су исјакнути били на домаћим турисичким берзама, па су за кревет трајали 15 и 20 евра, а не како је обећано - 8 до 10. Због изједначавања марке са европом тоскују и све друго, почев од зелене тијаџе, преко кафића, до хране у ресторанима. На све ово "накалемљени" су и други намешти: да би гостији сајштима времена паркирао аутомобил на неком од паркинга којим тајају или комуналци или приватници тијеба да плаќају еврот, уколико ћа паркира на неки од пролија, јер нема таје друго, ешто "пака". И нових издаваца и љутија.

Гостије су, изузев хоћела, дочекали суве славине, често тоје несигурају сијуре, а музика је штапико топшала да су неки сирских гостију најутили или сијари будвански траг.

Пошто вијесини се бројно проносе, па је тајко било и са онима који су "емитоване" са наше обале. Изјашали су гостији из Републике Српске, Федерације БиХ, Македоније, добрым дијелом и из Словеније. Из Србије из које тоја прадијерији већ долази највећи број турисца наше плаже, стијло тоје мноће мање гостију. Турска и Кушадаси били су хит љећа 2002. Нове гостијинација, ниже цијене, љубазни домаћини, сијуре и воде наравно у изобиљу. И тијеви према Турској су били закрчени.

Будвански турисички посленици, они који се јомније баве овим послом, имају оваков тајел на сезону: нису криве цијене. Они на примијери из наше окружње покажују да штама гостију је било скупо и квалиштено, није било проблема. Граб - хоћел Свешти Стефан је својеје сезоне био кријат, тајко и неки други објекти као "Авале", најример. Невоља је, исјачи оно, што је било скупо штама гостију. Свије није прашао квалиштено. И овога љећа се поношило оно што се већ годинама дојаћа: за скромно највећију собу, која дижели једно кућашто са још штама, за кревет се трајило 10 евра! А када се тајко нешто нуди, зна се какав је одјовор гостију. Слично је било и са ресторанима гостије се слаба и скромна посуђа нудила за 7 и 10 евра. И да не најурајамо.

Ова сезона, можда боље нешто једна до сада покажала је и ово: више нема државног турizma, нема великих промотора који ће масовно тунути катаџије. Приватници и њихова иницијатива су ослонац турizma. И то је љећос изаша са квалиштеној појном, са новим садржајима и агенцијама који су нудили лоше за скупе тарифе.

И још нешто: прасишиције тарифе Будванске ривијере (тајко је нажалосије било и дуж је сајеле) објијале су ишакако гостије. Од лежаљки и сунцобрана се није видио тијесак. Онај који је на свим разгледницама и простијима, због је тоје пошијећи. Ујаји се и долази на јужне плаже.

Сезона ће, изјаснено је бити нешто дужа, што је нов квалиштено. Када се сумирају за мјесец два и финансијски ефекти, имајемо комплетну слику љећа. А било их је не мало. Уколико оне буду штама, уколико се током јесени зиме и пролеће буде сачинила трајна појном, могу се тајији неке наде да се ог турizmu овде може живјети. Уколико инерција буде радила, и са прешкима из овог љећа се најави, добру се штешко можемо напади. У том случају наше ће плаже појештвији турисци...

Саво ГРЕГОВИЋ

Актуелности

РЕКЛИ СУ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА

Весна Радуловић, предсједник СО Будва:

ПАРЕ НИСУ ЈЕДИНИ РАЗЛОГ

за Град театар. Но, чини се да паре и нису једини разлог. Господин Велибор Золак је подnio оставку на мјесто директора уочи почетка фестивала чији програм је заједно са Савјетом ове манифестације, конципирао. Мислим да то није смисло да учини. Такође се питам где је ту био Филип Вујановић, предсједник Савјета фестивала?

Па они су заиста морали да учине много више да се ова манифестација која траје више од деценију по, одржи. Стиче се, најалост, утисак да су хтјели да буде по оној „послије нас потоп“.

Светозар Маровић, подпредсједник ДПС:

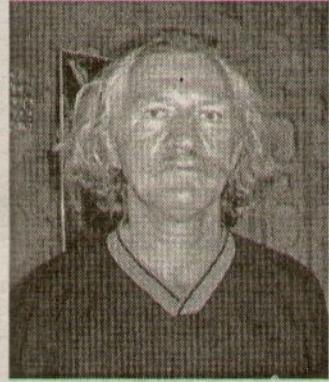
КРИВИЦУ НЕ ТРЕБА ТРАЖИТИ У НЕКОЈ ПОЛИТИЦИ

некој политици. Људи путују тамо где је јефтиније, удобније, траже нове дестинације. Нико не смије да вјерује да је добио госта заувјек. Али, када га добије треба да га чува. Грешак је, међутим, било итекако. Стога туристички радници морају да се погледају међу собом, да темељно анализирају љетошњи рад, направе нову стратегију и понуду. То је боље него се током љета свађати. Туристичку причу морамо ми причати, то нико други неће учинити у наше име. А да бисмо је причали добро, којици у мозаику мора да буду сложене.

Милан - Циле Маринковић, сликар:

ВАЉАЛО БИ ДА СЕ ПРЕДАМО РАДУ

кој држави и то ме радује. Ја некако подједнако вољим Србију и Црну Гору. То доказујем и конкретно: пола одмора проводим на мору, овде у Будви и Милочеру, пола у Београду. Једно без другога ми не ваља. Када то државно питање скинемо с дневног реда, а то ће бити ускоро, ваља би да се предамо раду. И само раду. Вриједни смо, знају то и у свијету, имамо чиме да се бавимо. Да живимо заиста боље јер то заслужујемо.

Дакле, моја порука је: много више рада, а знатно мање политike за обичан свијет.

С. Ш. Г.

Пријорске
новине

Интервју "Пријорских новина"

САША МАРКОВИЋ, ШЕФ КАБИНЕТА ПРЕДСЈЕДНИКА СКУПШТИНЕ

НИШТА ВИШЕ

• *Мој анђажман, осим одређених и врло конкретних кришика, увијек има и конспиративност која се нуди кроз рјешења наших проблема. Нисам се лако одлучио да почешком 1998. године уђем у Ђолишку, али сам ипак прихватио изазов из данашње перспективе се због што гајем. Усјех наше Ђолишке видимо управо у стварању процеса сисемашких промјена које су Црној Гори неопходне. Они који не виде или не желе да виде да су у Црној Гори Јоремећени сви вриједносни кришеријуми, да се уз помоћ врха власници обогаћију ћелијаш, постајући на шај начин друштвена елија Црне Горе, по мени заслужују овакву власницу и овакве услове живота. Морамо бити свјесни да су нам Американци и Европска унија донијели мир и стабилноста мира, али за развој демократије се морамо пострудити сами јер ми живимо овдје и на крају ми убирамо плодове нашеј доброј или лошој рада. Нажалост, монополи у култури су видљиви и нису ништа мање опасни него монополи у другим сферама живота. У том контексту видим и осмишљавање концепције будуће „Града шеатра“ која не би требала у будућности да има само локални карактер и да буде ексклузивно одмаралиште за љумце Јар београдских Јозоришића*

• *Ваша животна и политичка биографија су већ у младости, врло пројекте: живот је сачијан од политичког анђажмана, а политика од животне борбе да се крене на боље, независним демократским путем. На том путу сте, као врло млад човјек, стекли свој идентитет.*

- Пословица каже: „Бавите се политиком да се политика не би бавила вами“. Што се тиче мого примјера, морам бити искрен и рећи да се политика. Итекако бавила мноме и већином нас, прије него што смо могли урадити било што на побољшању услова живота. Сјетимо се пада Берлинског зида, најважнијег датума 20. вијека, уз побједу над фашизмом 1945. године. Дакле, иако као дио Европе, Црну Гору и Србију тај догађај није дотакао. „Млади и лијепи“ у цемперима су, као продужена рука Милошевића, пучем узели власт у Црној гори, одвојили је од демократских и реформских процеса, гурајући Црну Гору у ратове, а кроз њих и у руке ратних профitera и организованог криминала, уништавајући све елементарне вриједносне критеријуме који детерминишу једно друштво као цивилизовано демократско. Нажалост, морам рећи да је њиховим доласком на власт 1989. године у Црној Гори вријеме једноставно стапило. Резултати су погубни. Имамо обезглављењу интелектуалну елиту делимично корумпiranу, а делимично бенигну да се ухвати у коштац са најважнијим проблемима данашњице.

Имамо, такође младост којој је циљ, или брзо и лако богаћење, или одлазак у иностранство, јер не виде своју будућност и могућност успјеха кроз неку пословну или научну каријеру. Да ли требам напомињати да врхунски хирург или патолог судске медицине, судија, полицијски инспектор, могу живјети и издружавати породицу са 250 или 300 евра. Намјерно сам поменуо ова занимања да покажем колико је обезвријеђено знање и звање у Црној Гори, а то најбоље говори о томе како нам дуготрајно и болно лијечење предстоји. Дакле, ако живите у оваквој држави, а у себи осјећate неправду или боље рећи жељу за правдом, једног дана морате одлучити да избаците то из себе или се једноставно предате и дозволите да вас све то угуши.

• *У свом политичком (да ли и личном, приватном) опредељењу Ви сте политичар критичке провјјенције. Да ли Вас на то упуњује само наша друштвена забиља или је и то ствар Ваше личности, других околности: рећимо убијења да тако треба изражавати цјелину свијета и смишо човјековог живота?*

- Чињеница је да је ово питање помало тенденцијално јер када ме питајете да ли сам и у приватном животу критички опредељен према свијету око себе, тј. да ли ми је то и манир. Као да желите створити слику о мени као некој конфликтној личности, тј. оно познатом обрасцу бунтовника без разлога. Мој политички стил опо-

хујења са партнерима у политичком животу, а за мене су партнери у политичком животу сви политички субјекти у Црној Гори, је управо прилагођен потребама модерне политике у којој се озбиљнији људи увијек морају бавити узроцима, а не посљедицама проблема. Дакле, змија се мора тући у главу! Наравно, мој аганџман осим одређених и врло конкретних критика, увијек има и конструктивност која се нуди кроз рјешења наших проблема. Црна Гора је 10 година у процесу симулиране транзиције при чему су једини тести људи 6 година правили Кинески зид према међународној заједници, пјевали о цару Лазару и држали се под руку са Карадићем и Милошевићем, а у исто вријеме кроз шверцерске послове правили десетине и стотине милиона долара. Ти исти људи нам посљедњих 5 година причају о демократији и реформама, а у исто вријеме користе 86% времена у своју корист на државним медијима, користе у кампањама сву државну инфраструктуру, уз помоћ полиције застрашују бираче, а уз помоћ црних фондова њиховог прљавог новца поткупљују све што је за продају. Наранво, „пјевајући“ о Европи од Црне Горе су напривли своју приватну државу, безгранично богатећи себе, своје рођаке и кумове. Најбоље стање у нашем друштву ојратва графит који сам прошле године прочитao у Подгорици, а који тужно поручује: „Цемпераш сад сте мафијаш!“

• *Репите, укратко, како сте тако рано постали политичар? Политичко је, изгледа, у вама дубоко утемељено.*

- Не бих рекао да сам постао тако рано политичар, чак што више никада ми посебно нису били симпатични омладински руководиоци из комунистичких времена. Активно сам ушао у политику у својој 30 години. До своје 30. године поменуо бих само два догађаја која су ме политички одредила и до-

принијела мом сазијевању. Први је, када сам са 16 година (1983. године) одбио да уђем у СКЦГ, а други је мој улазак у Либерални савез у мају 1999. године. Један од разлога мог директног неангажовања у политици послије учлањења у ЛСЦГ је био што сам сматрао да сам прешије млад. Ипак, моје учлањење у ЛСЦГ је био чин подршке солидарности са људима који су стали на пут општем лудилу и суноврату пред којим се нацила Црна Гора. Бити у то вријеме у Црној Гори, имати у себи одређене емоције које вас елементарно чине човјеком, а не бити либерал за мене је било немогуће. Вјерујте ми, нисам се лако одлучио да почетком '98 године активно уђем у политику, али сам ипак прихватио изазов и из данашње перспективе се због тога не кајем.

• *Пуних дванаест година траје борба Либерала за корјените друштвене промјене, за самосталну и независну Црну Гору. Тој борбисте и Ви, пробуђених нада, дали свој запажен допринос. Како сумирате, у овом тренутку, те своје и партијске резултате?*

- Либерални савез Црне Горе је најважнији политички и друштвени догађај у Црној Гори у другој половини 20 вијека. Либерали су једина партија политичког дисkontинуитета у Црној Гори, која не вуче своје коријене из рестрове СКЦГ или пак из остатка четничке идеологије. Дакле, ЛСЦГ је ударио темеље либерално-демократским вриједностима који детерминишу западно-демократска друштва. Уводећи и борећи се за имплементацију ових вриједности унутар црногорског друштва, либерали су ударили темеље могућности да Црна Гора буде препозната као европска држава и као дио западно-европског цивилизацијског круга. Кроз какву су голготу прошли либерали у свом досадашњем раду најбоље понекад то кажу и наши политички неистомишљеници. По-

Интервју "Приморских новина"

РЕПУБЛИКЕ ЦРНЕ ГОРЕ И ОДБОРНИК У СКУПШТИНИ ОПШТИНЕ БУДВА:

НЕЋЕ БИТИ КАО ПРИЈЕ

новио бих ријечи господина Пеђе Булатовића који је прије двадесетак дана у Парламенту, у налету искрености, рекао како су Либерали свих 12 година били под најжешћим ударима режима, без обзира ко је био на власти. Успјех наше политике видимо управо у отварању процеса системских промјена које су Црној Гори неопходне.

То што Црна Гора није постала независна држава кривицу стављамо у руке онима који су некритички подржали Ђукановића и Марковића и њихова лажна борба за независност. Њихова кривица је неупоредиво већа од кривице Ђукановића и Марковића који су били и остали бескрупулозни играчи на сваку политичку карту како би очували своју голу власт. Та кривица је утолико већа јер су добро знали политичку природу вођа ДПС-а, али су зарад привилегија и мрвица колача које су сакупљали испод богатог ратно-профитерског стола ДПС-а свјесно продали и уништили шансу црногорске независности. Ту прије свега мислим на Јевремове Дукљане, новинарски лоби окружен око Мишка Перовића, тзв. независне аналитичаре Дармановића, Бојовића и Влаховића, Хелсиншки комитет Слободана Франовића и све оне друге који су безпоговорно служили Ђукановићу и Марковићу у продаји Црне Горе. Ова господа су свих ових година храбро носила црногорски крсташ барјак пјевајући своју химну која почиње ријечима: „Да напуним свој тоболац, најбољи сам Црногорац”.

• Како процјењујете могућности даљих постигнућа Либералног савеза и шта она доносе народу? Признајем, моје питање није много оригинално, али оно не застаријева, особито ако је ријеч о стандарду грађана. Да ли ће сви ови наши животни проблеми, прије свега материјални, ускоро почети да полако исчезавају?

- Успјех Либералног савеза искључиво зависи од броја гласова које ће Либерали добити на предстојећим изборима. Ми смо већ једног пут критиковали грађане који по аутоматизму од избора до избора гласају власт, а у међувремену траже од опозиције да им створи боље услове живота. Они који не виде или не желе да виде да су у Црној Гори поремећени сви вриједносни критеријуми, да се уз помоћ врха власти обогатију полу свијет, постajući на тај начин друштвена елита Црне Горе, по мени, такав грађанин

заслужује овакву власт и овакве услове живота. Међутим, сматрам да је сазревла критичка маса грађана која је спремна да широм отворених очију сагледа нашу свакодневицу и да повјерење либералима како би могли расчистити, најжалост, већ дубоко контаминирану Црну Гору. Да би могли кренути на пријед морамо имати политичку већину која ће срушити монополе у свим сегментима нашег друштва. Тако би створили услове за конкуренцију и утакмицу у којој би сви имали једнаке шансе. За годину дана би имали резултате који би вратили оптимизам и вјеру грађанима да им држава Црна Гора може обезбиједити нормалан живот.

• Ваша оригинална, оштра, запажања и политичка ујединења су да- како битна јер их не мијењате зависно од околности које са собом доноси живот. Нас- упрот опортунизму власти о којој говорите, када је ријеч о будућој југословенској заједници Либерални савез је одлучан у свом ставу. Како Ви гледате на будућност тог експери- мента партиципације једне и друге републике у Југославији?

- Споразум о будућим односима Црне Горе и Србије који су потписали Ђукановић и Вујановић је реалност. Остаје јакал за пропуштеном шансом и дефинитивни доказ незрелости, политичке и интелектуалне елите која је имала власт у Црној Гори у последњих 12 година. Црна Гора и Србија су овим споразумом постале међународни протекторат, те ће и будућност ове заједнице у многоме зависити од интереса међународног фактора. Оно што је добро јесте чињеница да ни Ђукановић, ни Вујановић, ни Марковић нису били свјесни да су потписом у Београду изгубили своју неконтролисану власт у Црној Гори. Црна Гора ће убрзо бити институционализована по стандардима међународне заједнице, а у таквој будућој држави која ће била држава владавине права, тешко да ће бити мјеста у политичком животу за кумровачке ђаке и ђаке Слободана Милошевића.

Међународна заједница у нестабилним регионима, као што је територија бивше Југославије, има прије свега два основна циља. Први је, доношење мира до кога међународна заједница право покушава доћи координираном дипломатском акцијом и притисцима, а уколико у томе не успије, војном интервенцијом. Касније, прелази на другу тачку остваривања свог циља,

а то је стабилност мира. То се постиже изградњом демократских институција, финансијском помоћи, фаворизовањем оних политичких стручака које су гарант имплементације ових вриједности. Уколико све ово није довољно, међународна заједница

не може поднijeti овај темпо раста Будве. Сви ови проблеми се морају решавати синхронизовано, јер решавањем само једног од њих нисмо урадили ништа. Све ово што сам навео биће мјера успјеха или неуспјеха нове власти.

Када ме питате о буду-

Са Весном Перовић у Дубровнику

остварује и војно присуство до коначне стабилизације прилика. Коначни циљ међународне заједнице, а то је демократизација друштва, ипак, највише зависи од домаћих снага, тј. од државе у којој је међународна заједница ангажована. Морамо бити свјесни да су нам Американци и Европска унија донијели мир и стабилност мира, али за развој демократије се морамо потрудити сами, јер ми живимо овде и на крају ми убирамо плодове нашег доброг или лошег рада.

• Да се осврнемо и на општинске теме. Коалиција Либералног савеза са коалицијом „Заједно за Будву“ реформише политички, привредни, културни и укупни друштвени живот Будве. Подстицај- на, али и непријатна улога које сте се прихватили...

- Основни испит за нову власт ће бити да ли ће ријешити проблем водоснадбјевања у љетњим мјесецима, проблем паркинга у љетњим мјесецима, заустављање урбанистичког хаоса и комплетне санације урбанистичких планова. Такође, мора се обновити инфраструктура која

нове власти способни да све то ваљано и професионално одраде?

- Сваки озбиљан човјек се мора борити чињенице да спроводи власт и посљедица евентуално лошег вршења те власит. Тај страх се огледа у томе јер посљедице лошег владања трпе сви, и власт и грађани. Убијен сам да су мотиви који покрећу нову власт у Будви опште добро и повраћај некадашњег сјаја Будви, а да ће коријените системске промјене које ће услиједити послије 6. октобра, оставити за нама вријеме када се власт користила за лично богаћење.

• Падају у очи, на пријем, управни одбор и програмски савјети. Чини се да су доста некритички састављени. У њима нема много људи од струке, имена, искуства... Ти људи треба да имају основне прерогативе, осим политичких, да би могли да дођу на таква места. Наравно, не мислим да треба да су они искључиво „чиштог“ знања, али... Колико они могу помоћи да дође до излаза из садашњег стања? Они, зар не, дјелују мало противречно тим амбицијама.

- Питање је јако тенденцијално јер се неки људи дисквалификују. Ја вам могу говорити само у име Либералног савеза и одговорно тврдим да су наши кадрови и у управним одборима, и у секретаријатима, и у јавним предузећима много бољи од досадашњих кадрова ДПС-а. Уостalom, о досадашњим кадровима говоре њихови катастрофални резултати који су унишитили Будву, те допустимо да о новим кадровима говоре њихови будући резултати.

• Није ли, због тога, добро да на власт долазе имућни, а не сиротиња. Имућни не падају, претпостављају, у горе наведена искушења. Сиромашни су, изгледа, томе више подложни. Али када се обогате и они постају просвећени и принципијелни.

- У животу је све лични избор. Да ли ће те злоупотребљавати или не свој положај, превасходно не мора да вам одређује ваш материјални положај. Наравно, много је лакше људима који су имућни да се одбрање од болести која се зове корупција. Међутим, видим природу вашег питања, па ћу Вам отворено рећи да је демагогска јефтина пропаганда ДПС-а како су они који су се већ окористили у власти сада спремни да раде за опште добро. Лопов је увијек лопов и никада му није дosta. Власт се не може нико-ме давати на повјерење, већ у развијеним демократским друштвима постоје стриктни механизми који контролишу власт са ригорозним казнама за one који врше њену злоупотребу.

• Од демократске и принципијелне власти очекује се непристрасност и објективност. Таква власт своје личне интересе не ставља у први план. Анкетни одбор за испитивање случаја шеталишне стaze од Пизане до Раф-

аиловића чини се да то не потврђује. Тај Анкетни одбор је на једној од првих сједница Скупштине Општине Будва био једно од првих, једно од најважнијих, ако не и најважније питање које је поставио нико други до одборника СНС, запослен у „Монтенегро експресу“ који се око те стазе спорио са претходном влашћу Општине. Мало је непринципијално, зар не, поред толиких других важних питања, одмах и прије свега истаћи у први план, и по могућности што прије, ријешити своје питање.

- Очигледно је афера око возића забринула многе у будванском ДПС-у јер ће ово бити еклантантан примјер кршења закона и злоупотребе власти. лично мислим да није најсреније рјешење што је господин Баљевић у име Коалиције именован за члана Анкетног одбора, али то морате питати представнике коалиције „Заједно за Будву“ и лично господина Баљевића. Оно што је мене руководило у раду, као члана Анкетног одбора, су искључиво чињенице до којих смо дошли приликом истраживања документације. Званичан извјештај Анкетног одбора ће бити презентиран у јавности, а већ смо имали прилике да у пар текстова које су објавиле поједине дневне новине видимо на који начин је склопљен овај посао.

• Није ли, због тога, добро да на власт долазе имућни, а не сиротиња. Имућни не падају, претпостављају, у горе наведена искушења. Сиромашни су, изгледа, томе више подложни. Али када се обогате и они постају просвећени и принципијелни.

- У животу је све лични избор. Да ли ће те злоупотребљавати или не свој положај, превасходно не мора да вам одређује ваш материјални положај. Наравно, много је лакше људима који су имућни да се одбрање од болести која се зове корупција. Међутим, видим природу вашег питања, па ћу Вам отворено рећи да је демагогска јефтина пропаганда ДПС-а како су они који су се већ окористили у власти сада спремни да раде за опште добро. Лопов је увијек лопов и никада му није дosta. Власт се не може нико-ме давати на повјерење, већ у развијеним демократским друштвима постоје стриктни механизми који контролишу власт са ригорозним казнама за one који врше њену злоупотребу.

Луци и догађаји

СУСРЕТ НА СВЕТОМ СТЕФАНУ

ЉУБАВИ
РУСКОГ ОСКАРОВЦА

Овде сам дошао на препоруку колегинице из Малог театра у Москви, чији сам умјетнички директор. Боравила је радије на Светом Стефану. И не да се нисам преварио: ово је моје најљепше љетовање. А било их је пуно и на разним мјестима широм планете.

Јуриј Соломин, један од најпознатијих руских глумаца, који је током августа боравио у граду хотелу какве још: овакав хотел на свијету не постоји. Тешко је рећи што више импресионира: природа обликована божјом, или срдачни, непосредни домаћини, сјајни професионалци у тешком послу који се зове туризам и угоститељство.

Мајстор је овде провео са породицом двије недеље и приликом разговора који смо водили пивници „свела“ пред сам његов полазак за Русију нагласио: моје очи овај призор не могу заборавити. Зато, ето ме опет, ако буде здравља, додатне.

Соломин је рођен јуна 1935. године у граду Чита у породици музичара. Високу позоришну академију која носи име Щепкина завршио је 1957. када је почeo да ради у Малом театру, чији је данас руководилац. Посветио се, дакле, позоришту од ране младости, али се увек огледао на филму и телевизiji. Играо је у више од 50 филмова, од којих треба издвојити остварење „Дерсу узала“ Акира Куросаве, који је добио „Оскара“. Јуриј, који је имао велику улогу у том филму је тако постао први руски глумац, који се окитио највећим светским филмским признањем. Рес из Забакајла, који је у Црној Гори нашао „познате“ пределе, јер веома подсећају на његов родни крај, каже да ради и даље са истим полетом и љубављу као што је то чинио 1976. када је добио „Оскара“. Само је сада знатно више окренут позоришту, али филм никако не заставља.

Последњих пет година од како сам умјетнички руководилац водећег московског театра, паузирао сам што се филма тиче. Но, ове године сам наставио. Тренутно радим на великој серији која се снима по роману „Московска сага“ Василија Аксјонова, која говори о животу у Русији у последњих пола вијека.

Јуриј каже да је након отварања према свијету Русију био захватио талас комерцијализма и када је упитао филмска умјетност. Прво су се увек гledали, затим и радили вестерн филмови, Хорор драме, трилери и слична остварења која пуне дворане. Изузетак је чувени редитељ Никита Михалков, који се одупро јефтиним за-

хтјевима публике, слабим сценаријама и комерцијалним захтјевима продуцента.

У последње три године, захваљујући Михал-

слије засићења јефтиним филмовима („забрањено је најслађе, али и то је прошло“) опет се раде добри филмови. Наша филмска индустрија је

Јуриј Соломин: Ово је моје најљепше љетовање

кову, умјетност се враћа на филм, наставља наш саговорник. Појавиле су се добре теме којих је и раније било у Русији. Такав је рецимо и филм „Претендент“ који говори о људима који су избачени из друштва, а у којему играм улогу једног адмирала.

Соломин је био и први

Касете

Јуријева унука Александра је на Светом Стевану и у његовој околини снимила двије касете доброг материјала који ће бити „монтиран“ у њиховом дому у Москви.

Фilm на којему ће се

видjetи чари Божјег мјеста,

где смо провели одмор,

приказиваћемо

драгим пријатељима током хладних зимских ноћи, рекао нам је Јуриј Соломин.

Министар за културу нове Русије. Постављен је у Јелциново вријеме и тај посао радио двије године.

Схватио сам да то није за мене и вратио сам се позоришту које је моја највећа љубав. У Русији је позориште веома на цијени. Само се у Москви у последњих десетак година појавило чак стотину нових позоришта. Сличан је тренд и у цијелој Русији. У позоришту је некако мање било комерцијалне, више умјетности. На филму је било другачије, али по-

последњих десетак година била напротив развијена и сада се ради некако испочетка. А Запад је за то вријеме пошао напред. Поред лоших, у Америци и нарочито Европи праве се добри фilmovi.

Познати глумац је био у Југославији 1978. Учествовао је на ФЕСТ-у у Београду, али признаје да наш филм, после распада СФРЈ не познаје довољно.

Боље некако познајем позориште ваше, јер сађујемо. Код нас је доista гостовао Стево Жигон, на примјер. У јануару ове године Мали театар долази у Београд са представом „Галеб“ А.П. Чехова. Ја сам редитељ и играм. Народно позориште из Београда ће такође са „Галебом“ гостовати код нас у Москви већ у новембру ове године.

Јуриј Соломин, народни глумац Русије, је и професор на академији за позориште. Награђиван је више пута, државном наградом чак у три највећа, а именован је за „човјека године“ у Русији 1998. године. Каје да је основ његове изванредне менталне и физичке кондиције рад и љубав према послу. У томе га свесрдно подржава породица и жели да његовим стопама крене дavanостогодиšnja унука Александра, која засад учи музику у Лондону.

С.Ш. ГРЕГОВИЋ

ДВИЈЕ УБИЦЕ КРУЖЕ
БУДВОМ

Пријатељица моје породице из Канаде боравила је у другој половини јуна десетак дана код нас у Будви. Била је одушевљена природним љепотама краја, посебно биљним свијетом, плажама и кристално чистим морем. Али читаво вријеме згражала се запајајући на све стране младе људе, понекад скоро дјецу или сасвим дјецу, са цигаретама и мобилним телефонима. Она је свој мобилни телефон оставила у канцеларији кад је кренула на пут, јер сматра да се његовом зрачењу довољно излаже на радном мјесту. А пушење у њеној далекој земљи забрањено је на свим јавним мјестима, а у последње вријеме и на плажама. Она, једnostavno, није могла схватити да претежно домаћи људи који су је окруживали у Будви, главе зарођене у дувански дим, са мобилним телефоном који им не слизи са ува, још увијек нису сазнали о

научно доказаној штетности и једне друге навике.

Недавно завршено праћење читаве једне генерације пушача показало је да је, због штетног утицаја цигарета, њих нешто преко 50% прерано окончalo живот због рака на плући-

ма или кардиоваскуларних оболења. Планетарно истраживање ради потпу ног утврђивања штетности зрачења мобилних телефона на своје кориснице приводи се крају на до сада неизапамћеном великим броју „покусних кунића“, јер се сматра да је данас у рукама људи, претежно младих, преко 80 милиона ових апаратова. Очекује се коначан суд не да ли је зрачење мобилних телефона штетно, него у којој је мјери штетно.

Зар је могућно, питала се наша пријатељица, да све то нема ко да саопши младим људима у Будви. Јер, они, очигледно, пушче и неумјесно шупљење мобилним телефонима, највећим првенствено радним људима, сматрају знаком „отмјености“ и „свјетског“ понашања, иако је у цивилизованим земљама то, једноставно, знак недовољне образованости.

Р. ЂЕРИЋ

ПИСМА ЧИТАЛАЦА

Л Да би се удоволило жељама шуриша и зарадио новац, сезону је поштрећо шемељно пријемишћи

Туристи, особито они из страних земаља, велики су радозналци и они на својим путовањима желе да доживе узвишене ствари које се, углавном, своде на упознавање земље и мјesta где бораве. Да се у новом амбијенту пријатно осјећају, да би се касније хвалили својим суграђанима. Како је наше Јадранско море и амбијент који га окружује издављујући. Како је храна право изобиље и разноврсна, а услуге беспрекорно до највеће пажње. Такви утицији су драгоцене успомене са те стране и они их памте као родну годину. Оне ће преносе и постaju најбољи вид пропаганде и рекламе.

Раније су страни туристи дођени у најближе село Марковиће и ту су дочекивани на црногоски начин уз погачу и добру ражију, а послиje су културна друштва из Котора и Будве за њих приређivali приредбе и они би остajali до зоре уз пиће и роштиљ. Расположење њихово је било урнебесно, а зарада велика.

Ове године наше туристичке агенције нису биле спремне да дочекају овогодишњу сезону на прави начин и велики број туриста, и страних и домаћих, враћају се кућама разочаран. Вријеме је такође допринијело да сезона буде слаба.

Министар туризма Предраг Ненезић је изјавио: „Варају се сви они који мисле да се у ЦГ може лjetovati јефтино“. То би било на свome мјесту јер се свуда у свијету плаћа луксуз и добар провод. Нажалост, ми смо хтјeli да узмемо велике паре, а гостима нисмо имали шта да понудимо. Јавила се велика похлена за новцем, па људи нису прешли ни одничега. Просто су отимли новац и то је представљalo класичан примјер хајдучије. То се радио без смисла и манира, а грешке које су испољене биле су фаталне за овогодишњу сезону.

Цитирају само оне главне, будући да сам годинама радио на Словенској плажи и стекао велико искуство у

том погледу. Као приватник, често сам питао странце да ли је моја услуга скупа. Не, одговарали би они. За дјечу сам редовно држао бонбоне, па би дјеча побјегла из руке родитеља и улијетала у радију: Бонбон, бонбон, да би се родитељи извињавали због тога, али су такви манири стварали велику приснот и снажне утиске на нашем народу.

Цитирају неке основне пропусте и грешке, које су се испољиле у овогодишњој сезони:

Бука која личи на драње и неартикулисане гласове је постала неподношљива, у џелени, Будва потсећа на вашар.

Плаже су једноличне униформисане-пластифициране. Свуда само пластика, кревети за лежање, столице и столови.

Изграђене су кафане и бифекати на самој плажи, на пижеску. Оне су толико сузиле простор за сунчање и комодитет, да човјек нема где да се протегне, да испурији ноге.

Цијене су превисоке и изазивају огромно нездадовољство туриста. Сунцобран је два евра, а нов кошта 6. Туристи све знају, па помињу Турску, Бугарску и упоређују цијене. Прљавштина има на све стране и доводи до згражавања и чуђенja.

Најдрастичнији проблем је паркирање. Гости фактички немају где да паркирају своје аутомобиле, а четири паука раде непрестано и наплаћују 50 евра одношење аута. Тај који је платио пауку 50 евра никада више нећe доћи у Будви, јер је за обичан свијет у нашим условима то велики новац.

Главна Медитеранска улица има вијек раскопана.

Жељезничка станица у Бару нема повратне карте за она који се враћају.

Час нема струје, час нема воде и људи просто брзе. Борис Зеј, правник из Сенте (Војводина) каже: „Овде долазе углавном богати Војвођани. Мислим да се виše сјетити да овде дођу. Једва чекам да се вратим кући да се од свих ових проблема одморим.“

Други би се могли набраја-

ти проблеми и грешке које су испољене у овогодишњој сезони. Поставља се питање како их превазићи и не дозволити да се они понове. Они су строго повезани са комуналним, тржишним и другим инспекцијама, као и морским добрим. Сви су они били успавани и недовољно активни. То се може рећи и за туристичке агенције.

Што се тиче грађана, многи су постали толико похлепни да су неки мислили да ће отплатити стан само у једној сезони. Потребно је за вести контролу цене.

По моме мишљењу ствари око туризма би се разријешиле на два начина: Прво, да се да саобраћајни вентил Будви је загушен. Најбоље и најефтиније би се то постигло ако би се изградио пут који није дужи од 700 метара и који већ поседује макадам калдрму од Будве уз острошки поток до Марковића. То би било најатрактивније шеталиште уз невиђене љепоте природе и поток који представља систем водопада, који су изградили Аустријанци. Овај вентил би унаприједио Будву као туристичку метрополу до невиђених размјера.

Други низ година сам размишљао да би било неопходно да се оснује еколошка полиција у складу са еколошком државом ЦГ. Она би контролисала друштвену дисциплину грађана, затим чистобу града, бањаџе папира, кутија, разног смећа и ћикови. Контрола недоличног понашања и туџе. Њима дати

ИЗ СУСЈЕДНИХ КОМУНА: ЗАПИС ИЗ МУРИЋА

ЈЕЗЕРО И ТУРИСТИ

Село Мурићи на обали Скадарског језера. Пјешчана плажа испред које је доста бистра, зеленкаста вода. Иза хладовина испод крошњи трешања и ораха, па камењар-видиковца. Августовско поподне, између неба и језерског облака.

- Па може се рећи да смо ове сезоне хит, било жимо ријечи Хасана Муратовића, док сједимо у његовом ресторану „Плажа“, на лијепим дрвеним кујнама, у хладовини. - Махом долазе странци, Њемци, Чеси, Словенци. Али и наши. Стижу својим аутомобилима асфалтним путем који одваја код Вирпазара и „иде“ уз обалу, дугим двадесетак километара. Но, стижу и чамцима, бродићима и брзим глисерима.

Повећи брод који може да прими педесетак путника возе Хасан и његов син Ален. Сачекују госте у Вирпазару пошто се претходно најави „тура“ од стране туристичких агената с Приморја, из Подгорице. За сат стиже се до Мурића. Присуствујемо доласку мјешовите групе у којој има Словенца, наших људи, Чеха. Домаћини испред „Плаже“ нуде лозу, сокове, црничио вино, пиво... Пиће добро дошлице, наравно бесплатно.

- Цио мени (гости овдје потом ручају) у који је урачуната и вожња бродом, кошта свега 13 евра, наставља Муратовић. - А преобогат је: прво служимо козји сир, потом рибљу чорбу, онда комбиновану рибу-пастрмку, језерски

шаран, јегуље, све из језера. Ту је и домаћа салата од парадајза, паприка и лука који се овде гаје. Мјера је - трух. Ми овде не рачунама на граме.

- Долазе увелико и кампери, али и пецароши. За шатор и приколицу Муратовић на свом имању не наплаћује таксу. Стижу гости из Новог Сада, Зрењанина, Београда, али и Никшићани, Подгоричани. Ови последњи су „наоружани“ блинкерима и другим пецарским прибором. Риба на језеру добро „ради“, па је спортских риболоваца све више. Пењу се на стијене

градио је лијепи ресторан, уз саму плажу, помоћне објекте, започео градњу велике куће у којој ће бити и собе за туристе.

- Помогли су ми син и кћерка који живе у иностранству и утрошено је пуно новца, објашњава наш саговорник. - Требаће доста времена да се уложено врати, али ја сам оптимиста. Кренуло је, сваке године је боље. Треба само поштовати госте, знати како да се удовољи њиховим захтјевима. Ова сезона? Па август је нешто бољи, мада сам солидно радио током јуна и јула.

Хасан истиче да је до сада Скадарско језеро са својим изузетним ресурсима какви су пјешчане плаже, бројна острва, полуострва, окна богата рибом, ријетке птице веома мало рекламирано, па су га стога туристи заobilazili. Углавном би стизали до Вирпазара, ту се на кратко задржавали и продолжавали ка мору.

- Ово што ја чиним је можда најбоља reklama, смјешка се Хасан. - Када гости виде шта све има на језеру, шта све нуди моја „фирма“, када се окупају овде у тишини, а да притом све то много не кошта, долазе опет. Шаљу своје пријатеље. Но, недостају проспекти, путокази, водичи и други материјали који би говорио о језеру, о другим објектима и понуди. Вјерујем да ће тога бити убудуће више, па сам и сам спреман да финансирам дио.

С.Ш.Г.

око обале, иду на острва. Хасан Муратовић је прије четири године почeo да се бави туризмом. Из-

Манастири

На острвима Скадарског језера су и изузетно вриједни, дrevни манастири које управо обнавља Митрополија црногорско-приморска. На острву Бешка, надомак Мурића је црква посвећена Богородици у којој је гроб Јелене Балшић, кћерке кнеза Лазара, на Старчеву је гроб Божидара Вуковића-Подгоричана, непрочењиво благо је и на Морачнику, Кому, Врањини... После пуне три вијека у манастире су се вратили монаси. Туристи долазе до острва, али засад још - стидљиво.

С.Ш.Г.

оке обале, иду на острва. Хасан Муратовић је прије четири године почeo да се бави туризмом. Из-

МИС СЛОВЕНСКЕ ПЛАЖЕ

Јелена Поповић

Будванка Јелена Поповић (19) је мис Словенске плаže за 2002. годину.

Избор је извршен на базену Рондо, Туристичког насеља „Словенска плаža“ 9. августа у организацији дирекције овог објекта. За прву пратију жири је прогласио такође Будванку

Наташу Војнић, друга пратија је Ана Барба, док је титула „мис шарма“ припадала Јиљани Бајуновић.

Најљепшим дјевојкама (укупно је било 18 кандидаткиња) припадле су и лијепе награде организатора.

Директор Туристичког насеља Словенска пла-

жа Владо Дапчевић и шеф анимације Бања Вукчевић побринули су се и за добар програм који је пратио избор. Наступила је пјевачица Јелена из групе „Зана“, као и „Полицијска академија“ са својим познатим хумором.

С.Ш.Г.

жа Владо Дапчевић и шеф анимације Бања Вукчевић побринули су се и за добар програм који је пратио избор. Наступила је пјевачица Јелена из групе „Зана“, као и „Полицијска академија“ са својим познатим хумором.

С.Ш.Г.

Јужном страном дана
автор: САВО ГРЕГОВИЋ

ФОРТЕ МАРЕ, ПОПЛАВЕ, ИВАНБЕГ И ПОБЈЕДНИЦИ

1. Навршило се тридесет лjeta како ми штампарска боја боји зидове вена. Лијепо вече, тим поводом, уприличили су Новљани, а главни кривац је пјесник Раде Вучичевић. Окупило се доста свјетла за љетње прилике и ноћне изазове којима се народ предаје и мало више. Нисам прескроман, годи ми штетња кроз већ магловита новинарска друмовања, засмета ипак по нека прејака ријеч, иако Раде и Ранко прво мјере, па онда у микрофон. Мада се држим старог правила да се све може додрати, да би још једна рука много поправила, допадају ми се нека размишљања од прије десетак година, рецимо, нарочито понеки дијалог који вријеме заустави. Но, лецину се када рекоште да сам потписао скоро 30.000 наслова. Зар тако, то пролази?

А ту, испод велике терасе Клуба ВЈ где овај времеплов траје, је Форте Маре. Имао сам шест година када сам баш ту видио први пут филмско платно и слике по њему. Наслов се више не сјећам, али ми је и ове ноћи у глави и ногама иста она тррема с којом сам држећи тако неспретно улазницу у рукама како би сви видјели, чекао да се отворе врати старе тврђаве у биоскоп претворене. Ту, између Форте Маре, где се и даље врте филмови, сада у бојама и са много више динамике, и Шквера, остала су моје магареће године. Први је август друге године трећег миленијума, настојим да осјетим мирис качкаваља из педесетих, који ми је у сендвич трпала покојна тетка, али не иде. Форте Маре је на истом мјесту, све друго се помјерило. На путу према Белависти, кћерка Маја ме пита: зашто си нам тако мало причао о твојим новљанским годинама? Као што ни многе друге одговоре не знам, немам га ни за ово питање. Почињем нешто штетњи кроз вријeme, па испаде блесаво до зла бoga, разочарају дијете. Ноћ у Новоме је лијепа, раздраганог свјета је на сваком ћошку, музика увјеzuje некако све у оптимистички чвор, па ми опростите и Маја и Милијана, Мићо и Раде, Слађана његова и Ранко.

Нови свјет у старом Розопеку. Нови се мијења, што би Матавуљ рекао, а тек ми што му долазимо у походе. С лубављу и с времена на вријeme.

2.

Усред љета овог варљивог, препотопске кише и поплаве у централној Европи. У Чешкој виše од стотину жртava, у Дрездену је настубио Елба из домова њихових пртјерала чак

33.000 људи. Дванаесторо је погинуло. И Аустрија, Словачка, Мађарска су под водом, Дунав је озбиљно нарастао и код Бездана, па су и код нас на снази „мјере“ редовне одbrane од поплавa.

Богати и богатији такође знају за солидарност. Пре-мијери угрожених држава, министри и остали су на са-миту одлучили да се од-мах пронађе милијарда евра за санацију штета. Поплије ће и више наћи, да се оштећено поправи.

3.

Најављени потоп Колашина се није, срећом, догодио. Но, приче су потјерале много Колашинце из кућа, па и из града, привремено. Отац Јојил, старјешина манастира Ћириловац, у тој општини, који је оптужен да је предвидио набујале воде и нестанак града, јавно се огласио демантјем, оптујући притом једног интеликтualца из Колашина да је све он замјесио, како би напакостио Цркви. Митрополија црногорско-приморској, коју не љуби.

- А и да знам да предсказујем не бих то чинио због таквих, поручио је старјешина манастира, Јојил.

4.

Идући трагом сукоба Митрополије црногорско-приморске и Завода за заштиту споменика културе Црне Горе у новинарско истраживање, долазим до заиста необичног „открића“: земни остаци оснивача Цетиња Ивана Црнојевића налазе се у трезору СДК! Случај ми објашњава Јован Маркуш, који је 1986. када је откривен гроб Иванбega, како је најчешће господар називан, био предсједник општинске владе Цетиња. Приликом археолошких радова на Тијпуру, где је откријен цио манастирски комплекс Црнојевића, којега су Турци палили и скраћивали, у цркви коју је краљ Никола подигао на темељима Иванове цркве, пронађени су посмртни остаци Иванбega. Налазили су се у ковчежији увијеном у покров са часне трпезе (највећи степен сакралног достојанства у обреду православног сахрањивања), сачињеном од дрвета, премазаном дебелим слојем уљане фарбе, тешком 26 килограма и 800 грама, дугом 66, широком 33 и високом 19 сантиметара. На покрову часне трпезе налазио се српом везени крст. Ковчежиј је одијет на конзерваторску обраду, али је и данас у бандином трезору, умјесто испод грбне плоче Ивана Црнојевића у цркви на Тијпуру у којој су 1986. сахрањени посмртни остаци краља Николе и краљице Милene, послије преношења

из Сан Рема.

Кости Ивана Црнојевића, Црногорци су чували као највећу светињу. Плашећи се да не дођу у руке Турака, склањали су их с мјesta најместо по Цетињу и околини. А онда их је сахарио како „вала и требује“ Никола Први. Што мисле и чине то они којима су данас пуне уста Црне Горе, Цетиња и Црнојевића? Док сам себи постављам питање испред споменика господару Ивану, који се налази на свега неколико корака од цркве на Тијпуру, чини ми се да се Иванбeg смјешка, не баш толико загонетно. Зна одговор.

5.

Тихе овогљетошње туристичке трубе, замјеније ускоро тутњава изборних каравана по Црној Гори. Залепраће страначке заставе, пјениће лидери са импровизованим бина, чије су даске већ излизане од учестале употребе, нудећи прави избор, сигурну будућност, боли живот и што све не. Септембарска изборна грозница, послије љетошње мишје, која је срећом прошла без жртава. А тако је мало прошло од бирања оних који треба да воде овај уморни народ.

- Нико није усамљенији од побједника и нико жељнији освете од пораженог. Моја жеља да се оконча историја побједника и да уђемо у будућност сарадње и договорања, каже ми Свето Маровић, док узимам интервју за „Новости“.

Исте сам жеље, искрено заиста, дugo, дugo, већ. Још од времена када смо почели да побјеђујемо и губимо. Вјерујем и народ цио, мој и наш, весели. Али, авај, опет ће бирати, опет ће неко побједити, а неко изгубити. Само зашто не би било договорања и сарадње између партија и воћа, не схватам никако. А, изгледа, ни народ најбоље. А толико је све јасно, ипак. Али, умор, умор чини своје.

6.

Предизборне невоље и у Србији, ко ће кога, па онда ко ће с киме. Стари и нови кандидати, а све некако већ виђено. Јавља ми се Микан, ваљда да олакша и себи и мени:

- Да смо паметни скраћеница нове државе би била СРЦА.

7.

/Црна Гора име једне вјере/ Уз то име иде један образ/ Ако јој ико дода неки нови/Биће што никад није била/А то што је била то је Црна Гора/...

Прекидам грубо пјесника, јер много понире у прошлост, много перфекат употребљава, много тврдо тврди. Нова лица и све ново је могуће и потребно. Кажу воће. А кад они кажу...

БУДУЋНОСТ И ЕВРОПА

РАТ ПРАВЕДАН?

да питање Тибета третира као питање тероризма и Русији да третира питање Чеченије на исти начин. Ово само говори да би трансформација Савјета безбедности коначно могла да отпочне, али је то тема за посебан текст.

Дакле, исправан аутогртит, који је овлашћен да одбори такву акцију није издао дозволу за америчко ангажовање у Авганистану. То значи да први услов, који препоставља оправданост рата, није испуњен.

2. Праведни узрок - што значи да нам је омогућена употреба силе само у случају постојања ваљања и праведног разлога за њено коришћење. Терористичке акције с почетка децембра не могу бити оправдане ни на који начин, нити је било ко у стању да их аргументовано одбрани. Те акције су вриједне најжешће осуде, јер су у њима страдали не само симболи америчке моћи (Куле близнакије у Њујорку и зграда Пентагона) већ и недужни људи. И тешко је тврдити да таква акција не заслужује противодговор. Треба интервенцијати, треба реаговати, али не настављањем и стварањем услова за рат ширих размјера. Дакле, узрок за овај рат постоји и узрок је праведан, али и даље остаје отворено питање: да ли је то ваљан узрок за интервенцију огромних размјера у којој ће жртве бити незадовољиве и за коју се не да ни препоставити какве штете ће бити нанијете свима нама, а нарочито људима у Авганистану.

Несумњиво је да америчкој администрацији нико не може оспорити текућу интервенцију аргументом да не постоји праведан узрок, али, тајкоје не смијемо предвидети да терористичке акције у САД, ма колико их се гнушли, ма колико нам биле несхвательне, можда налазе свој узрок у политици америчке администрације која је током претходних деценија вођена у региону Близког истока. То значи да је, умјесто оточињања рата који ће нам донијети неописиво насиље, потребно оточићи дијалог о питањима која се односе на узрок конфликта. Потребно је чути аргументе, истину и правду и једне и друге стране, јер истина, као ни правда, нема само једно лице. Потребно је доћи до мира који ће бити утемељен на заједничкој правди, на заједничкој вољи да се живи у миру. Ако не можемо оправдати убијање хиљада људи у Америци, свакако је немогуће оправдати страдања људи у Авганистану. То су људи који знају у каквом паклу се налазе, али не знају и не могу ни препоставити зашто су се у паклу нашли.

3. Исправна намјера - што значи да не само узрок и циљеви ратовања морају бити праведни, већ да таква мора бити и намјера са којој рат оточињем. Званичан став америчке администрације

је у погледу намјера војног ангажовања њених снага у Авганистану јесте да се тероризам не може толерисати и да његове вође морају бити приведене правди: „Нити један човек на овој планети не смије живјети у страху од могућих терористичких акција. Тероризам је зло које мора бити искоријењено са лица земље“... Једина алтернатива нашој побједи је будућност терора. И борићемо за побједу!“

Када размотримо „исправну намјеру“ као критеријум оточињања рата, тешко је рећи да ли Сједињене Америчке Државе желе да успоставе праведан мир у Авганистану или је жеља за осветом предоминантан фактор на основу којег се одлучивало о уласку у рат. У западним медијима често се могло чути да се житељи Авганистана налазе у рату већ неколико деценија и да још један рат не би требало да буде ништа ново и депримирајуће.

Средином седамдесетих година XX века, тадашњи државни секретар САД, господин Хенри Кисингер је рекао: „Ако желите да сазнате који је циљ америчке спољне политике, не слушајте наше ријечи, већ пратите наша дјела“. У ситуацији у којој се налазимо данас тешко је одвојити биједе од црних, али је сасвим сигурно да поред показане воље да се обрачуна са тероризмом, намјера америчке администрације је и да освети жртве од 11. септембра 2001. године. На овом мјесту можемо поставити и цинично питање: „Колико људи у Авганистану би требало да страда да би се успоставила равнотежа са америчким жртвама од 11. септембра? Или, колико људи би требало убити да би се задовојила америчка жеђ за осветом?“

Дакле, није једноставно извући закључак да ли заиста постоји исправна намјера у интервенцији огромних пропорција која је још увијек у току у Авганистану. Ако желимо да будемо сасвим прецизни, онда бисмо могли закључити да, поред намјере да се уништи тероризам, постоје тајне и недекларисане намјере, које сигурно не би звучале уједиљиво у очима свјетског јавног мјења. И уколико овај став јесте тачан, онда америчка интервенција не може бити сасвим оправдана.

4. Легитимна средства - што значи да се рат може водити само одређеним средствима. Овај критеријум може бити крајње проблематичан и на овом мјесту морамо се позвати на Женевске конвенције, донијете 12. августа 1949. године, те на Додатни протокол Женевским конвенцијама донијет 9. јуна 1977. године, којима се регулишу питања третмана рањеника и болесних лица у рату, те заробљеника и положаја цивила. Уколи-

ко бисмо слиједили званичан став америчке администрације, намјера војне акције која се спроводи у Авганистану је исправна, али многа дешавања на терену, као што су бомбардовања болница, уништавање имовине и онемогућавање нормалног живота становницима Авганистана, открију нам сасвим другу причу. Али, више информација о овим питањима наћи ће су другом дијелу текста насловљеном: „IUS IN BELLO“. На овом мјесту важно је напоменути да, уколико у америчкој интервенцији у Авганистану, поред терористичких база, бивају уништене болнице, уколико страдају дјеца и недужни цивили, онда овај критеријум не може бити задовољен.

Поред четири кључна критеријума, о којима је до сада било ријечи, један десети политичке теорије који се односи на IUS AD BELLUM, нуди нам четири додатна критерија:

а) Акција мора бити усмјерена првостепену кривца. Ако оптужимо Бин Ладена и мрежу al-Qa'ida за терористичке нападе, то не значи да сви Авганистанци треба да буду одговорни за поменуте нападе. Такође, можемо логички препоставити да иза терористичких напада стоји група тзв. „одметничких земаља“, које не плаћају било какву цијenu за учешће у припрема терористичких акција. И зашто би било разборитије вјеровати да су атаки на САД координирани од стране Бин Ладена прије него ли од Садама Хусеина, који сигурно нема мање мотива да се бори против САД на овакв начин?

б) Недужни не смију пашти и морамо бити снажнији да ће оштоточиње рати учинити више добра него зла. Али, не постоји тако добар разлог који може оправдати губитак стотина и можда хиљада људских живота било где, па и у Авганистану. Огромна већина ових људи нема приступ дневним новинама. Не гледају ТВ, окружени су биједом и у њој живе. У таквим околnostima тешко је наћи ваљане аргументе, којима бисмо подржали став да они треба да плаћају цехове Бин-Ладенових акција. У постојећим условима, немогуће је бранити позицију да недужни неће патити или неће страдати у овом рату.

Много важнија ствар је да одговор на следеће питање: Које ће бити последице америчке војне интервенције у Авганистану? Интервенција би била оправдана у случају да се њоме могу успјешно уништити терористичке базе и минимизирати шансе за нови терористички напад било где у свијету. Чини се да у овој ситуацији то, ипак, неће бити случај. Можемо само замислити шта се догађа у главама дјече оних људи који су страдали или ће страдати у

наредном периоду. За њих неће постојати ни зграде Сједиштвог трговинског центра у Њујорку, ни зграда Пентагона у Вашингтону, нити 5000 жртава од 11. септембра. Једина ствар која ће бити у њиховим главама јесу губици очева, браће и жеља за осветом. Убијством једног Талибана данас, створићемо двојицу терориста сјутра, који ће живјети скривено у планинама Авганистана, одакле ће се појавити једног дана и наставити борбу коју су њихови преци оточili.

Заправо, начин који је америчка администрација одабрала за борбу против тероризма, учиниће тероризам јачим, а људе у Авганистану спремнијим да се боре против запада. Насупрот ономе што очекујемо од текуће акције, добићемо већи и чвршћу терористичку организацију, чији ће кључни циљ бити освета свих појединача који су нестали у рату. То значи да нити један дом у САД, Европи или било где неће бити миран и безбедан.

ц) Крајње средство - можемо се опредељити за рат само ако је то једина алтернатива. Намјера аутора овог текста јесте да покаже да прије него што је објављен рат против тероризма није било никаквих преговора између дводесет и једне стране и није било чак ни покушаја да се на мирољубив начин дође до решења. Јасно је да војна акција није била једино рјешење. Шта више, можемо се подсјетити да талибанска влада, непосредно након 11. септембра позвала на преговоре. Позив је аутоматски одбијен од стране америчке владе с образложењем да са терористима не може бити преговор. „Они морају бити уништени“. Оваквим поступком прва шansa да се свијет учини безбедним је прокоцана, а умјесто тога страх је постао доминантан осећај сваког појединца на планети.

д) Разумна нада и релативна прауга - мора постојати разборита шанса за успјех; морамо имати ваљане разлоге за вјеру да ће циљеви бити постигнути. Вјера у успјех америчке мисије постоји, али постоји и сумња. Ако је циљ интервенције Осама Бин-Ладена, који сигурно неће чекати да амерички маринци дођу и притворе га, већ ће се скрити или у неком од многоbrojnih планинских тунела или са лажним именом негде изван Авганистана, онда је успјех операције доведен у питање. Шта више, можемо препоставити да ће, уколико се акција настави, свијет суочити са новим подјелом, новим величим сукобом између религија, култура и цивилизација. У том случају, мирољубив начин рјешавања конфликтата више неће бити могућ.

(Наставак у сљедећем броју)

Владимир
ПАВИЋЕВИЋ

(Наставак са 10. стране)

Након окончања конфликта између Истока и Запада, Финска је 1995. године приступила Европској унији.

Финска је земља коју карактерише њена природа и груба клима сјеверне Европе. То је најрјеђе насељена земља у ЕУ, а сјевер Финске (Лапонија) је дводесет и једна насељена земља у ЕУ.

Француска

Назив: Француска Република

Површина: 551500 km²

Број становника: 60,9 милиона

Главни град: Париз

Систем власти: парламентарна предсједничка демократија

Шеф државе: Жак Ширак

Предсједник владе: Жан-Пјер Рафарин (Социјалиста)

Француска је једна од земаља које су имале пресудну улогу у оснивању Европске заједнице. Пописије Другог свјетског рата, Француска је настојала да превaziје традиционално непријатељство према Њемачкој и да на основу сарадње, приближи европске државе једне другима. Са француске стране дошао је предлог да се оснује прва европска заједница, Монтан-унија. Након тога све француске владе залагале су се за наставак и продубљивање интеграције, иако је повремено долазило до несугласица око начина и врсте уједињавања. И поред тога, важни импулси за интеграцију долазили су на основу предлога Француске.

Од 1945. године Француска пролази кроз фазе преласка из традиционалне аграрне земље у индустријско друштво са развијеним услужним сектором привреде.

Пољопривреда, међутим, ипак има велики значај (преко 50% површине земље користи се у аграрне сврхе), а сектор услужних дјелатности се у међувремену проширио и у њему је запослено 63% радно способних Француза. Француска је, прије свега, позната као земља сладокусаца.

Грчка

Назив: Грчка Република

Површина: 131957 km²

Број становника: 10,5 милиона

Главни град: Атина

Систем власти: парламентарна демократија

Шеф државе: Стефанос Маникос

Предсједник владе: Константин Симитис (Панхеленистички социјалистички покрет)

Грчку сматрају колијевком Европе. Назив Европа потиче из једне приче из грчке митологије, по којој је Зевс, преображен у бика отео феничанском принцезу Европу и одвоје је на Крит. Такође, и демократија, за коју се Европска унија изричито зајада, потиче из Грчке. И поред тога, Грчка је тек 1981. године постала чланица Европске заједнице, након што је 1974. спрнута војна хунта, која је владала од 1967. године. Под тадашњим предсједником владе Караманлисом, ова држава се вратила парламентаризму и демократији. Грчка спада у најсиромашније чланице Европске заједнице. Међутим, и поред тога, од средине осамдесетих година у сектору финансија биљжи се стабилизација. Грчка је омиљени циљ путовања због своје примамљиве природе (острва Егеја), своје повољне климе и споменика старо-грчке културе.

Велика Британија

Назив: Уједињено краљевство Велике Британије и Сјеверне И

ПРЕД ЧИТАОЦЕМ

*Култура и цијетност***РОМАН ПО МЈЕРИ ТРЕНУТКА**(Балше Брковић: *Приватна галерија, „Durieux”, Зајреј, 2002.*)

Роман Балше Брковић имао је одјека међу црногорском читалачком публиком и одиста јесте роман какав је ова средина већ одавно заслуживала, који јој је, на неки начин, био потребан. Ипак, он се релативно касно јавља, и то као *deja vu* замисли, стила и поступка. Но, ипак, то не умањује његов значај, сада и овдје. Можда стицајем околности, или усљед читалачке коинциденције, роман нам се учинио као својеврски инвентар онога што се већ сретало у једном младалачком роману Данила Киша. Роману који је Киш, унаточ мањкавостима почетничког дјела, увијек укључивао у своја сабрана дјела зато што је указивао на досљедност потоњег приповједачког поступка. Ријеч је о *Мансарди*, кратком роману са изразитим аутопоетичким одредницама, са неизбјежним аутобиографичношћу коју рађа ситуација када властита личност, личност писца, постане романескним изазовом, односно могућим јунаком. Већ и ово одређење могло би се, готово у потпуности, односити на роман Балше Брковића, *Приватна галерија*. Без обзира што аутопоетичке одреднице о којима је и у овом сртварењу ријеч нису ни онако радикалне, нити развијене као у Кишовом првијенцу, Брковић у *Приватној галерији* ипак заснива своју поетику, која се углавном тиче смисла бављења књижевношћу.

Несумњиво је слушај-

ност да су оба романа издијељена у једанаест мањих дјелова, са посебним насловљавањем. Вјероватно на исти начин треба посматрати и проблем егоманије, опсесивни Кишов литерарни проблем и изазов на почетку стварањства.

Да ли, међутим, можемо сматрати случајношћу и сљедећи низ паралела које ћемо назначити набрањањем, иначе једним од омиљених Кишових поступака, прилично учестало коришћеним и у Брковићевом роману? Да-кале: опис себе у којој јунак живи, као особени начин откривања јунака, у Брковићевом роману је удвојен (соба руског писца и Бакијева); влага на зидовима (Кишова "муромантија"); тематизација чисто књижевних питања; читаност и интертекстуалност; списак метафизичких питања; графити и новинске вијести (умјесто латинских цитата, винских карти и јеловника код Киша); прозна транспозиција доживљеног и проживљеног; фiktivni citati - код Брковића чак и продаја фiktivnih слиka; тематизовање читања; однос јунак - аутор, односно писац и књижевни јунак... Такође, дискретне су, али сасвим препознатљиве, паралеле „Валпургијске ноћи“ из Мансараде и похода Милве - вјештице у Брковићевом роману. Ако, пак, узмемо контекст Кишовог дјела, онда имамо проширен оца и сина, односно *Породичној циркуса* и *Приватне* (може се чита-

ти и *Породичној галерије*). Чак и жанровска одредница *Мансарде* - сатирична поема, коју је први користио Гогољ, у Брковићевом роману има паралелу. Наиме, једна од "фiktivnih" Кузминих слика сачињена је на основу Гогољеве приче.

Тешко да има нечега што се изриче први пут. Говору се учимо цитирајући родитеље, а писању вјероватно цитирајући своје литерарне родитеље. Уостalom, није ли и Киш означавао такве "родитеље" у нашој књижевности? Но увијек постоји израз среће на лицима власника различитих полузнања када схвати да су у језгру мита? Има ли бољег рецепта за популарност и, зашто да не, за продају књиге?

Умјесто релативно херметичног аутопоетичког романа о литерарном са-зријевању и силаску са мансарде у приземље, Брковић је кренуо путем готово шокантне аутобиографичности, лукаво остављајући могућност да то и не буде аутобиографичност. Јер, ниједан књижевни јунак није човјек, зар не? Његов је Бакијев, самоаналитичар, манијак изрицања, човјек који књижевност држи "примарним модусом подношљивости свијета", а "цивилизацију највећом стилском фигуrom човјечанства". Бодријар, Барт, Кант, Паунд, Витгенштајн, Дериџер... својеврсна су "ментална трпеза" од које би требало да крећу жељени интертекстуални односи. А све је, да не буде забуне, подвучено епизодом у позоришту, својеврсном варијантом продаје душе Баволу. Цитати из "Фауста" и *weltliteratur*: "To је моја домовина..."

Баки, дакле, продаје слике које су сликали књижевни јунаци, слиједећи будно фасцинацију купца, увјерен да ће она учитати тражене доказе и, у роршаховим мрљама потписа, препознати оно за чиме жуди. Баки, истина, подсећа купца да ниједан књижевни лик није жив човјек, али ипак, фасцинација је фасцинација.

Тако нам и Брковић "продaje" књигу коју прича књижевни јунак. А он, наводно, није човјек, ма колико наликоваш пи-цу. Роршахове мрље су само мрље, а људи увијек учитавају оно што желе да виде. Зато Брковићев роман није роман о њему, ма колико то ипак био. Но није потребан "шерлоковско-деријански плес са текстом" да би се ово разумјело.

Брковић је, судећи према роману који је пред нама, открио фасцинацију црногорске публике (да ли да кажемо - читалачке?), њихову тежњу да добију свој Даблин и свог Џојса.

Коме, заправо, Баки продаје слике? Љубитељима -али не и истинским познаваоцима. Тако успијева да прода Његоша, Пирандела, Гогоља, Дирела, Равића, Толстоја, Балсијара... односно слике које се у њиховим дјелима помињу, "слике које своје постојање углавном дугују тексту." Тако се и црногорској публици продаје једна од њених фасцинација, њена тежња да буде литераризо-

вана, постмодернизована, да добије себе у деридијанском плесу са текстом, ма шта то заправо значи-ло...

"Све приче садрже у себи и друге приче", каже Брковићев јунак.

Поводом овог романа немогуће нам је а да се изнова не осврнемо на питање недодијељене Његошеве награде. Свему је претходило указивање, из већ познатог круга млађих црногорских писаца и критичара, на недостатак модерне прозе што је подразумијевало и тежњу за превредновањем послијератног књижевног наслеђа. Награда је не само због њих него и због читавог низа околности, остало недодијељена, а нама се напросто наметнула мисао да је питање новије црногорске прозе у изјесном смислу питање.

Заправо извјестан вид умора од тематике. Отуда нечитање, одбијање да се дјела "традиционалиста" увиште прочитају. Нама се, пак, не чини никаквим помаком ни упорно умножавање постмодернистичког манира који већ указује на недостатак инвентивности у поступку "причања старијих прича". Међутим, "традиционалисти" знају бити веома модерни. Довољно је упоредити Вуковићев роман *Шефанов пуш*, са *Приватном галеријом* и видjetи да је иновација на страни Вуковића (композиција, организација фабуле, временски плавни, слојеви асоцијација, "плес са пријечима" ...).

Целат

Управу си, позвају сјутра Калахарија да погледамо џедову заоставштину", како нијесам одмах одговорио, Сеамус је наставио да се искупљује: "Јеси ли расположен да гледамо ТВ? Можда буде неки филм, или квиз? Да се смијемо мало, а? Направићу који сендинич".

"Може, али прије тога: уништи џедово писмо. Спали га и пошаљи у канализацију", тихо сам нарedio.

"Зашто?", био је зачујен.

"Ако неким слушајемо диск дође у руке погрешним људима, нека питалица и катастрофа која наступи послије: буде изненађење и за њих".

"У праву си. Спали ћу га", насијао се и красну упаљач испод писма. "Иако, ово је други пут да ти кажем: у праву си, а ја највише мрзим кад си у праву". Насијао сам се и ја, задовољно посматрајући како пламен лако захвата хартију. Ко оно рече "рукописи не горе"? Јок, него што чине? Потребно их је само мало подложити, и да видиш пламичка. Ха. Ха. Сабласно је одјекивао мој смијех по Сеамусову дневној соби. Ајде, мајсторе: направи нешто за наша гладна пркна и укључи ТВ, рекао сам. Он је отишao у кухињу, а ја сам заузео своје омиљено место испред ТВ-а: чекао сам неколико тренутака да се појави слика, а онда сам кидисао на даљински управљач. Вечерас је даљински само мој, а познато је: ко под својом шапом држи ту стварицу жудње, тај господари свијетом малог екрана, дакле господари људима који буље, дакле њиховим погледом на свијет, дакле свијетом, дакле... Потпуни је господар, и то је доволно.

Погледао сам на сат, тек је пасала поноћ: право вријeme за порно-филмове и звијезде турбо-фолка, досадне емисије о политичким јадима нашега друштва завршене су, као и добри филмови, али, не губимо наду: на једном од безброя каналса, вјешти претраживач попут мене откриће нешто занимљиво за гледање. Иако моја шапа анатомски није предвиђена да притиска дугмад даљинског управљача, одлично ми полази од шапе: савладао сам распоред на тастатури и остварио потребну брзину, за непуних тридесетак секунди прелетим све канале ко-

ји постоје: цука, цука, и то ме одмах на мјесту одакле сам почeo претраживање. Затим поново, без оклијевања: можда сам нешто пропустио. Затим поново, ако ми ништа не задржи пажњу, јер ко зна можда управо на неком од канала починje занимљива емисија коју бих видио да гледам. Одавно сам схватио да даљински управљач у ствари људима служи за сасвим другачије сврхе од оне претпостављене: не да би изабрали неки од по-нуђених програма на ТВ-у, већ да брзо мијењају канале и самозадовољно уживaju у смјени ништавила; најзад, то је једина дјелатност у њиховом животу коју донекле са-мостално обављају.

Вrijeme које је Сеамус провео у кухињи, пребирајући по остатцима хране у фрижидеру и смиљавајући којим је волшебним поступком могуће одничега (фрижидерске трулежи) створити нешто (сендвиче), то дакле вријeme искористио сам правилно: превртио сам све постојеће канале и ништа довољно занимљиво нијесам успио да пронађем. "Има ли што?", чуо сам Сеамусов глас који је допирао из кухиње прекривен звјецкањем тањира. "Нема", одговорио сам поражено. "Без туговања, Соро. Ја ћу бити срећнији руке", чуо сам га како грғољи задовољан собом. Какав си и хоћеш, помислио сам. Сеамусов метод претраживања био је малчиће другачији од онога који сам ја примјењивао: прелетио би и он постојеће канале, тек да види што има, а онда би се одлучио за један, најмање досадан од свих. И њега бисмо гледали: уопште га није занимало да понови претрагу, идеја да можда на неком другом каналу нешто занимљивије управо починje - та идеја није га дотицала. "ТВ је чисто губљење времена на глупости, без обзира што гледаш, Соро. Но, како вријeme не заслужује ништа, боље осим да буде изгубљено - ТВ је справа као измишљена за нас двојицу, зар није тако?" Није, безброј пута сам хтио одговорити, међутим то никада нијесам учинио. Климнуо бих главом и слегнуо раменима, и увијек гледао оно што он изабере. Ко онда господари свијетом, а?

"Ево, стиже клопица", казао је раздргано. "Послужи се, а док ти будеш јео: дај ми даљински". Није сачекао

да помјерим своју шапу, већ ми је хитро истргнуо управљач испод ње. "Да видимо...", рекао је. "Ово ниша не вала", брзо је оцијенио неки од програма. "А, ово сам гледао. Сјећаш се, Соро, ове будалаштине?" Нешто сам промумљао преко залога, али он није чуо. "Охоко, ћо и порнића". Неколико тренутака је посматрао два тијела недефинисаног пола како гужвају једно друго преко екрана. Нијесам реаговао, знам из искуства да му порнић брзо досаде, те да је моја реакција - каква год била - потпуно излишна: промијениће канал послије једног сршавања актера, јер отприлике толико траје његово интересовање за ту врсту филма. Уплашио сам се нога да му порнић не послужи као повод да развија своје уобичајене рефлексије о жалосној ограниченошти људског меса. Нажалост, мој страх је био оправдан, јер узбуркан голотиња на ТВ-у била је изазов којему Сеамус просто није могао одолjeti: са њему својственим жаром користио је сваку могућност да оговара свјетску индустрију забаве, поготово улогу коју је људско тијело играло у њој. "Јадни свијет", говорио је. "На никсе је гране па када му је основа било које забаве: голо људско месо". Утренумаца надахнутости помињао је маркиза Де Сада, чије је књижевно-филозофско дјело по властитом признању детаљно изучавао у младости, да би упоредивши субверзивност те литературе са одредницама своје епохе закључио: данас је много опасније по свако друштву бити укусно одјевен и пристојно васпитан, цивилизован у кревету и ван њега, него гологуз скакутати по улицама у потрази за партнером сличних интересовања. "Све су то само симболи свијета у нестајању, Соро. Више то није ни роба, тек знаци празног погла- фантазије којима свијет прикрива чињеница ског нестанка. Јер, како другачије протумачити својопшти опједнутост људског меса, ако не као сигуран знак уништења душе: овај свијет је изградио своје постојање на понижавању људског тијела, не због њега самог колико због душе чији је тијело одраз. Схваташ, уништавају достојанство тијела, да би доспјели до душе. И на крају доспјевају".

Култура и цијетност

Надаље, Брохова Верја и лијева смрш има свог пратиоца у Судилишту. Или, да подсјетимо, Црна Гора је већ добила своју литерарну, фокнеровску, Јокнапатапфу - Лелеју, Михаила Лалића. Црна Гора је већ смјештена и пронађена у језгру мита. И ту свакако није крај могућем литературном трагању.

Ипак, читалачку пажњу, *sic et pīps*, несумњиво ће држати Брковићев роман, роман по мјери тренутка и стога потребан црногорској књижевности.

Питање је, свакако, за кога писац пише? За пројечног читаоца или за плесача са текстом, за самог себе или за Кишовог идеалног читаоца, једног јединог можда?

Мени се одиста чини да је дошло до замора тематиком, до фасцинантног анимозитета који она производи, баш као што то чини и питање пишчевих година или ауторитеља. Понекад наши млади критичари напрсто неће да читaju херметична "бдијења" макар она била и попут оног Финегановог, када већ помињемо Џојса. Оног бдијења које је маестралан промашај са становишта читаоца, ништа мање маестралан због тога. Бдијења које, ипак, попут Финегановог, задужује једну књижевност. Остаје да замислимо што би се дододило да је Стефанов пуш имао интригантно разголићено "сада и овде"?

А *Pravna galerija* јесте роман потребан црногорским читаоцима, без обзира на препознатљиви манијер у поступку, на арсенал посмодернизма којем вријеме добро пролази. То је свакако роман који вала прочитати. Али је и Његошеву награду требало додијелити ономе ко ју ипак, заслужио.

Божена ЈЕЛУШИЋ

ИДЕАЛИЗАМ
И ПРОПАСТ УТОПИЈЕ

Вукале Стојановић: „Сумња“ и „Пут у амбис“ (Књижевна заједница Зрењанина, Зрењанин 2002.)

Ако се зна да се аутор двотомне аутобиографије, објављене у издању „Књижевне заједнице Зрењанина“, зове Вукале Стојановић Мргуд, да је у послјератном раздобљу био на важном положају у „организма“ унутрашњих послова Београда, а да књиге носе наслове „Сумња“ и „Пут у амбис“, недовољно радознати читалац могао би се лако повести за предрасудама и одложити штиљу у препознатљиву жанровску фиоку. Ови наслови, међутим, сасвим извјесно не спадају у корпу типичне литературе „четредесетосмаша“ или првобораца који у познijим годинама, уз свесрдну помоћ професионалних коректора, своде своје животне рачуне.

Рођен 1920. године у Брајићима, „са чије се тврђаве Јадран видио као на длану, а опет био бескрајно далек у дјетињском очима“, Зрењанинац Вукале Стојановић својим дјелом свједочи о несвакидашњем литературном феномену, куриозитету психологије стваралаштва - да се на прагу девете деценије живота може дебитовати обимним, вјешто написаним и композицијски добро организованим власторучним животописом. Нема сумње да је овај писац, са несвакидашњом биографијом, какву може замијесити само балканска вје-

тротина, током цијelog живота био тајни приврженик писане ријечи, у пасивном и дјелатном објекту. Понешто о томе до знајемо из рукописа - о пасионираном читању и првим лектирама, романима Џека Лондана и Б. Травена, које му је још као ученику осмољетке дотурао старији брат, ученик цетињске Богословије; више од свега, о истанчаном литературном сензибилитету свједоче упечатљиви пасажи „Сумње“ и „Пута у амбис“, комбинација приповједања „по средини ствари“ и честих ретроспекција у прећашње вријеме, као и динамични, вјешто вођени дијалози - посебно ефектни у психолошком надметању ухапшеника и истражника. Вукале Стојановић говори јасно и гласно - о дјетињству колонистичког дјетeta, сина добровољца који се 1914. године из Америке вратио у Црну Гору, да би доцније са другим брајићким сплеменицима доспио до Крфа и Вида; о новом животу у банатској равници, у Руском Селу крај Кикинде; о идеализму који је бројне младе људе тога доба везао за комунистички покрет и снове о праведнијем друштву; о русофилству које је са тим идеализmom било утијесно вези; о искушењима војевања у панонским земуницама током

четири дуге године Другог рата и дирљивом суспету партизанског команданта са руским артиљерцима у сјеверном Банату; о корупцији која је неминовно услиједила кад је идеалну представу требало реализовати као политички пројекат; најпослиje, о стаменој психologiji горштаког сина који је Брозов „ревизионизам“ доживио као изневјеравање идеала и проневјеру народних интереса, и који се на масовном скupu јавно изјаснио у прилог Стаљиновој „Резолуцији“, свјестан чињенице да ће одмах потом бити ухапшен, што се и дододило.

Прва два тома Стојановићеви сјећања окончавају се на овом мјесту, заправо у тренутку када протагонист, у јануару 1949. године, илегално, са два пиштолја и двије ручне бомбе за појасом, прелази румунску границу и одлази у емиграцију. „Нијесмо ни слутили да смо прелазећи границу, кренули путем који води у амбис“ - гласи пољедња реченица књиге.

Остатак приче о животном путу Вукала Стојановића може се разабрати из биљешке о писцу. У емиграцији је у Букурешту годину дана радио као новинар. Због сукоба са тамошњим комунистима ухапшен је и у затвору без суђења држан двије године, а затим у про-

ГРОЗД

Има ли доконије доколиће од несанице? Рука сисајтељска, све крадом, увлачи се у скривницу конобе.

Сјрезно, бојажљиво се прикрадај: са шаванице висе троздови (да ли дозрелих?) ријечи. До њих су објешене њихове близнакиње - као низови, а можда и отрице.

Повјеруј: зrna са наједрала ог трозрака - у њима кайи вина, шамне, златасије, румене, бијеле кайи самобојчија вина.

Па зрнкам ријеч по ријеч - мало са трозда, мало са низа.

Појакраја ме шако рука-појакијица. И тјеши хартији: стири се, бије сјујра и за шебе које зрно.

Па бих да ујверим себе: зrna са трозда здружују се јоново у стијах и јесму, а зrna са низова радије се сврставају у дућачке редове пртјовиједања.

А несаница шумара по коноби и - бере ли, бере.

Задо Вукале

гоноству провео наредне три. У Букурешту је 1955. уписао Правни факултет и по завршетку студија пет година радио као адвокат. У Југославију се вратио 1964. године.

„Књига је“ - вели аутор у предговору - „написана с ондашњим мојим знањем и схватањима правде, морала и политike. Да сам је писао са данашњим спознајама, прича би била другачије испричана“. У томе се огледа једна од основних вриједности и преимућстава овог рукописа, писаног на искрен начин, без потребе да се накнадним умовљима испеглају стварне или претпостављене моралне мрље, на шта смо већ навикили у оваквој врсти мемоарске литературе.

Због тога ова књига, осим што од заборава спасава јединствене људе у јединственим историјским околностима, представља и лабораторијску потврду искуства са опе-

рационализацијом утопије. „Пут у амбис“ је модерно свједочанство експеримента који је још Платона, тог првог пројектанта „идеалне“ заједнице, претворио у пијачни артикал на сицилијанској тржишници робова. Написана чистог срца, након што су протутњале историјске вратломије једног времена и нараштаја, ова књига изнутра освјетљава моћно дјејство и приљепчивост великих идеологија десетог вијека, месијанских заноса из којих се лукаво прикривао „бог овога свијета“.

Александар
БЈЕЛОГРЛИЋ

Исправка

У прошлом броју „Приморских новина“ изостао је потпис испод текста „Задо Николе Лопчића“ аутора Вука Крњевића.

Извињавамо се ауторима

на ТВ-у

Избегавао сам да учествујем у бескрајно запетљаности његових монолога: срећом, нијесу трајали дуго: минут, минут и по, таман колико је потребно да, пошто на екрану тијела обаве оно због чега и постоје, Сеамус примијени канал и обрадује ме новим коментаром. На пример: послије порнића на ред долази - спорт. „Да ли си, Серо, сагласан са ставом да између спорта и порнографије не постоји разлика, бар не битна?! Шта је, нијеси размишљао о томе? Чуди ме да нијеси уочио близост која постоји између та два начина експлоатације меса“. Пошто оконча говор посвећен спорту, набаса на какав детективски филм, или хорор, или СФ-филм, или све то у кумбуљу, а када схвати оних неколико основних момената у филму, колико је већ могуће похвватати у тих пар минута гледања, онда распали по њему из цјелокупне категоријалне артиљерије коју посједује: те како је главни лик неујерљив, те како су специјални ефекти наивни, те како прича не ваља ништа, те бла бла ово, те бла бла оно... Љутим и слушам, а што бих друго: да се уплићем у расправу са господином Сveznalićom? Нека, хвала. То радо препуштам било коме.

Своје путовање даљинским управљачем Сеамус по правили окончава на каналу локалне телевизије: „Е, ово ћемо да гледамо. Сагласан, Серо? Или имаш бољи предлог?“ Серо је увијек сагласан и Серо никада нема бољи предлог, тачније нема никакав. Серо је мука од смога себе, али како се нема коме пожалити - Серо ћuti. Истина понекад, у наступу самопрезира, Серо повлађује пријатељев избор и развија подробније његове опсервације о емисијама на градској ТВ. „Још увијек нијесу савладали језик медија: њихове лажи задржале су понешто од истине; а због тог остатка истине склон сам да им опростим уочене недостатке“, умножава Сеамус властите опсервације. „На њиховом случају, Серо, проучавам механизме уљепшавања или произвођења стварности, јер шавови тих механизама због несавршености занатске руке још једино су на овој ТВ препознатљиви: свјетске ТВ куће не омогућавају посматрачу да у том обиму и квалитетно задовољи своју радозналост - у њи-

ховом програму савршенство је досегло степен самоуништења. И ту нема више шта да се види: све је постало безгрешно, јер је гријех проглашен за врлину. Градска ТВ несумњиво тежи истом циљу, али срећом безуспјешно: лакировка је то, но трапава и комична, тако да и не хтијући постиже супротне ефekte од жељених. Постаје субверзивна због незнанja, а на њеном примјеру се доказује исправност тезе: да када је глупост метода, незнанje је благослов“. Погледао ме је очекујући богзна што, а онда је примијетио празан тањир: „Појео си све?!“ Слегнуо сам раменима, као да ми је жао, иако ми није било. „Нема везе, направићу доцније још који“. Направи, помислио сам, нико ти не брани. А онда сам погледао у екран. И осјетио потребу, чисто људску вјерујем, јер посјећи није сигурно, што је још један доказ да дружење са људима корумпира, осјетио сам дакле потребу да сазијем ципеле и у чарапицама се препустим треперавој свјетlosti која твори електронске снове. Замало да укуcam: електронске овце. Одакле ми то?

Послије неколико музичких спотова на екрану се појавила најавна шпица за емисију „Погоди ко је?“, најгледанију емисију на „нашој ТВ“ како је рекламирала слађани женски гласић, „гледанију од преноса фудбалских утакмица, гледанију чак и од репортажа са губилишта“ црквутаво је настављала водитељка. „Вечерас, поштовани гледаоци, посебна ми је част и задовољство да као госта емисије „Погоди ко је?“ најавим човјека којега сви поштујемо, нашег суграђанина којега познајемо само преко његових дјела, али о коме не знамо ништа од онога што бисмо жељели: не знамо ни ко је, ни одакле је, непозната су нам његова интересовања која нијесу директно повезана са послом који обавља, не знамо ништа од онога што сачињава мало богатство једног живота. Живота који постоји крај нас, а који је на одређени начин и дио наших сопствених. Због тога, вечeras, само на нашој телевизији, само у емисији „Погоди ко је?“, ексклузивни интервju са градским извршитељем како гласи службени назив његовог радног мјesta? - дакле, наш гост је...“ Послије драмске паузе, која је предвиђе-

на да гледалиште доведе до врхунца, водитељка је вриснула: „Господин Целат!“

Звучна завјеса је прекрила студио: дум, дум, дум, дум, стотине бубњара млатило је своје инструменте у ритму корачнице док је Целат ступао пред камере. „Добро веће“, поздравила га је водитељка. „Добро веће“, одговорио је човјек тихо, јасно се видјело колико је збуњен свим што се догађа око њега. „Вјерујем, да смо мало разочарали наше гледаоце који су можда очекивали да ћете гостовати обучени у целатској одбору. Због чега сте одбили моју молбу? Због чега вечерас нијесте у црној униформи? Која вам, то морам нагласити, дивно пристаје.“ Целат је неколико тренутака стајао као скамењен пред камерама, а онда је буљио час у једну час у другу, трепнујући је пар пута, као да му не прија свјетло рефлектора, и једва проговорио: „Не.. То је, обавеза у ствари... Да“, зачашао се да прочисти грољо, али узалуд ријечи нијесу прелазиле његове усне. Водитељка је у својој каријери очигледно имала довољно искуства са музавцима свих врста, јер је реаговала у правом тренутку: „Ако се не варим постоји нека законска препрека“. Целат је одахнуо: „Да. Постоји. Уговору о раду и обавезама на посуђу јасно је назначено да не смијем облачiti униформу ван радног мјesta. Због тога нијесам... је ли... вечeras одјевен како сте очекивали да будем“. Водитељка се најмножијала и показала своје избијељене зубиће: „Знате правила наше емисиј

Култура и уметност

МОДЕРНА ГАЛЕРИЈА У ГОДИНИ ЈУБИЛЕЈА - ИЗЛОЖБЕ КОЈЕ СЕ ПАМТЕ

• Дугоодишиња сарадња Модерне галерије и најзначајније музејске институције у Црној Гори, Народног музеја са Цетињем, створила мотиви за реализацију неких од најускљенијих изложби у овој галерији • Међу осим варевним пројектима током јављају изложба "Импресиониста" из октобра 1994. и "Лик жене у сликарству" из априла 1995. године

На изложби "Импресиониста" представљена су дела истакнутих уметника који се обиљежили један веома значајан период сликарства из првих деценија XX вијека у југословенској уметности. У питању су уметници чија дјела носе особену специфичност ликовног заноса поткријељену жестином свјетlosti која изазива позитивне емоције код посматрача. Надежда Петровић, Марко Мурат, Милан Миловановић, Коста Милићевић, Пере Почек, Рихард Јакопич, Матеј Стернен и Ђоко Поповић припадају групи сликара која је унијела новине у југословенској сликарству послије периода крутог и строгог академизма стечених у Минхену, који је познавао природу, а чији сликари су били обузети митологијом, религиозном композицијом и историјском тематиком.

Импресионисти су били управо ти који су мислили и осјећали другачије, не обазирући се на негодовање средине. Надежда Петровић је једном приликом забиљежила да су "савременицима свагда новатори смјешни људи јер се они својим интелигентом, индивидуалношћу, са којом посматрају људе, природу и све њене појаве издавају из своје средине". Реформатори у скромом случају гледају преко људи и бревова и гледају вјекове који се налазе пред њима, имајући за подлогу вјекове који су остали за њима.

Импресионисти први излазе у природу и добијају ново виђење свијета окупног бљештавим свијетлом

сунца и аутоматски успостављају приснији однос између пејзажа и платна. Раде вођени чулима, интуицијом и личним осјећањима.

Посебну пажњу љубитеља импресионистичког израза привукла су платна једног од најзначајнијих представника српског импресионизма, Косте Милићевића, који је представљен са мотивима острва Крфа у коме је овај уметник пронашао посебну свјетlost koja struji iz dubine horizonta, sa putnicima mora ili da dalenjim oblicima planina. Mada na slike u ratno doba na ostrom okupanom krvalju koje je ušlo tražno u srpsku historiju, ove slike nema u sebi ni malo asocijacija na ratnu tematiku nego, naprotiv, испуњene su snajnim kolonističkim osjećaњem i plavom svjetlošću. Slike "Ostrov sa crkvom" i "Predio sa Krfa" zasigurno dostižu pravni zenić Milićevićevog stvaralaštva. Poseban kuriozitet na izložbi predstavlja je "Terasa na Kapriju" Milana Milovanovića iz 1917. godine, nastala u njegovom čuvnom mediteranskom ciklusu u kom se slijelo sve ono što je Milovanović godinama posmatrao, učio i doživljavao. Dalje, od domovine, pod mediteranskim pлаветnilom na ovoj sliци sve odiše topilom i lirskim osjećaњem u kom je ostanaren nešvakidašnji spoj prirode, poezije i svjetlosti.

На изложби су се издвајале и двије слике Рихарда Јакопича "Мотив из Шкофије Локе" из 1904. године

ИЗЛОЖБА ИМПРЕСИОНИСТА

и "Грабљивица" на којима је запостављен предиздан цртеж и статична структура облика тежећи ка сликању тренутних момената тако да линија бива жртвована због атмосфере. Јакопич успијева да забиљежи тај вјечно живи и немирни tok pred sobom. Његови поезији su temperamentni, brižni sa bogatim namazima boja.

Сва изложена дела на изложби Импресиониста у Будви су још једном потврдила да су се њени аутори уочили од природе која им је открила тајне и законе сликајући оно што су научили да виде.

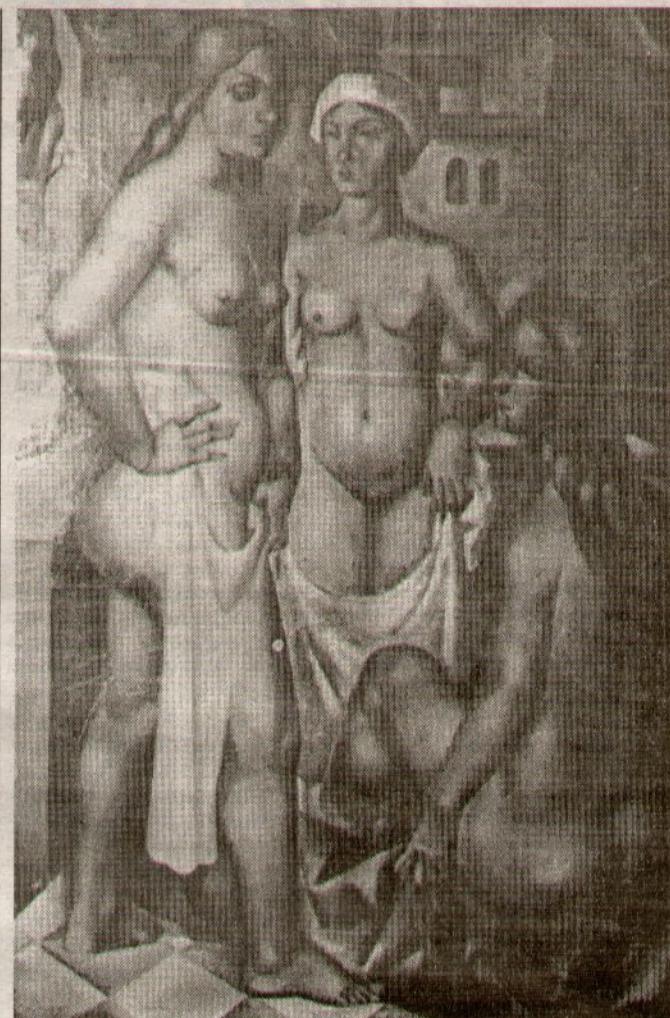
Изложба "Лик жене у сликарству" представила је двадесет аутора који су нам омогућили да сагледамо читав дијапазон различитих стилова са kraja XIX вијека do 70-ih година XX вијека. Самим тим упознали смо мајсторство извођења, игру боја, на платнима из времена романтизма, реализма, академског реализма, импресионизма, посентализма, кубизма, фовизма и експресионизма. На изложби представљено највише портрета смјештених у зачимљиве ентеријере tako da istovremeno чине вриједан документ о једном давно завршеном времену са свим манама и врлинама, обичајима и навикама. За нас је изузетно био занимљив грациозни став насликанih dama као и њихova одjeća, frizura и nakit.

Уживали смо у портрету жене беспрекорног романтичара какав је Ђура Јакшић, на коме препознајемо све особине карактеристичне за његов приступ материји, цртежу, тамним тонама, а свакако незаobilaznom i specifičnom osvjetljenju. Kod Stevana

Aleksija žena је представљена у комбинацији класицистичко - бидермајерске строгости у цртежу, уздржливости у колориту и тежњи ка психолого-изражавању портретисане личности. Урош Предић slikom iz 1917. godine још једном потврђује да је одличан хроничар свог времена који је тежио објективизирању портретисане личности, а да студиозније расправљање унутрашњег живота портретисаног остаје у другом плану. "Глава жене" од Надежде Петровић из 1903. године настала је непосредно по завршетку Академије у Минхену, али носи све особине импресионистичког сликања. Заносне су и љепотице виртуозно изведене на slikama Vlaha Bukovca i Jovana Bielića. Пажњу гледалаца привлачило је платно "Купачице" Mila Milunovića iz 1922. године на коме доминирају три обнажене љепотице на балкону насликане под утицајем француског сликарства, односно Pola Cezana. Какав утисак је оставило сликарство великог сликара na Milunovića potvrđuju ričici. „Само преко њега сам ушао у суштину уметности која се зове сликарство, преко њега сам научио да читам са лица и да схватам сликарке.“

Из кубистичког периода је акварел Саве Шумановића којега одликује тамна гама са потенцирањем на црној линији која затвара структуру. "Жена" Marka Čelebonovića испуњена је мелодијом мирне сјете и чулности. Ту је и фини интимизам који потиче из фигуре утопљене у ентеријеру.

Поред многих уљаних слика својом љепотом плијенио је пастел Fraňa Baňa na komе је изванредним

Мило Милуновић: „Купачице“ (1922. године)

цртежом и игром плавозелених тонова мајсторски доживљена љепота и грациозност насликане младе Далматинке. Поред наведених дјела на изложби су се могле видjeti слике: Mateja Sternena, Vladimira Filakovca, Ivana Radovića, Miloša Vučkovića. Општи утисак, као и коментар многобројних

посетилаца ове изложбе, је да ко воли сликарство послије овакве изложбе још више ће га завољети, јер су ријетке прилике да се на једном мјесту окупе дјела величана нашег сликарства краја XIX и половином XX вијека.

Драгана ИВАНОВИЋ

ПОВОДОМ ИЗЛОЖБЕ СЛИКА НЕБОЈШЕ КАВАРИЋА

„У ПОТРАЗИ ЗА СВЈЕТЛОМ МЕДИТЕРАНА“

• У изложбеном простору стомене дома „Стефан М. Љубишић“, почетком августа отворена изложба слика Небојша Каварића сликара из Подгорице и члана УЛУЦГ • Изложба представља интимно-импресионистички ликовни пројекат који је сликар преходног мјесецад усјешно представио италијанској ликовној јавности у галерији дворца у Оштраншу, захваљујући покровiteljstvu i suorganizatoru Provincije Leće i JU „Muzeji, Galerija i Biblioteka“ Budva

Опстанујући у вртлогу трендовске расутости и помодног сјаја постмодернистичких експеримената са привуком спектакла, Небојша Каварић, кроз своја најновија ликовна остварења из циклуса „Alla Scoperta della Luce del Mediterraneo“ („У потрази за светлом Медитерана“), одбације безнадежну отуђеност, остварујући, истовремено, својом специфичном ликовном поетиком, особен свјет јаснован на универзалним архетипским симболима. Суштински проблем Каварићевог сликарства је питање проналажења нове сликарске форме која би, сублимирајући искуства уметности XX вијека, била у функцији повратка значајне садржајности слике.

Удубљујући се у законе конструкције стварности кроз аутентичну стваралачку игру, Каварић афирмише уметничку слободу проналазећи модус опстанка кроз свачију просторну и временску неусклађених форми. Наново оформљени ликовни језик препознаје се у ријетком складу неесклада ренесансних фигуративних призвука и савремених апстрактних и попартистич-

ких видова. Користећи апстрактне форме за ослобађање од просторних ограничења, уметник необично интуитивном снагом уклапа ликове и предмете извучене из архетипских наслага подсјети, а пробујеним, асоцијативним симболима данашњице. Он, надаље, управо преко симболike, објективно слаже садржајне вриједности различитих времена и култура, без надметања личног статуса и става. А главна особина симбола и јесте да, носећи у себи суштину човјека и свијета, пролазе кроз вријеме, сакупљају и сажимају све особености времена, стварајући универзални поглед на свијет, односно постajući rezime našeg postojanja.

Медитеранском светлошћу објасни ликовни антички скулpture које својом специфичношћу медитеранске провенијенције пробијају просторно-временску ограничења, брише идеју дуализма претvaraјући је у јединство.

Као зарobljenik сопствених снови, Каварић истрајава у вјери за будућност коју гради на основу искуства прошлог и недодирљивог trenutka sadashnjeg.

grafitus) XX вијека, интуитивно су укompонованi у дводимензионални простор слике која постаје биће за себе са иманентним законима уметничког духа који тежи да се животу да смишао, те да се сруши аутоматизам свакодневног опажања. Тиме је рецепција Каварићеве слике сложена и сложивата, изван реалних оквира простора. Дакле, апстрактно формиран простор, као да постаје вријеме, наново, простор, односно као да у свевремену и свепростору нестаје граница између простора и времена.

Са тежњом ка одласку у незнано куд, загледан у даљине подсјети, и у исти мањ, везаност за коријене предака / магична обала Скадарског језера /, његово прочишћено осјећање припадности које својом специфичношћу медитеранске провенијенције пробијају просторно-временску ограничења, брише идеју дуализма претvaraјући је у јединство.

Као зарobljenik сопствених снови, Каварић истрајава у вјери за будућност коју гради на основу искуства прошлог и недодирљивог trenutka sadashnjeg.

Са изразитим сликарским даром који еманира кроз префињену, истанчану линiju и суптилну осјећај за валерску вриједност боје, те инвенцијом универзалног ренесансног мајстора, он преноси садржаје, ликове и предмете не случајно инспирисан класиком, било да је ријеч о антици, ренесанси или неокласицизму, компонујући их са фигурацијом карактеристичном за вријеме у коме живи, која га тренутно окружује и инспирише, користећи, при том, и традиционалну и савремену технику ликовног истраживања.

Својим особеним уметничким поступком Небојша Каварић утемељује нову тему, тему додира и истовременог настајања просторно-временских граница доба различитих епоха, историјског и културног наслеђа проклетог хуманом идејом опстанка у окружењу етичке посредности, а у циљу стварања посебног доживљавајући који отвара нове естетске могућности и нова значења у нечујном, вјечитом вапцу човјека за смислом живота.

Луција ЂУРАШКОВИЋ

Култура и цијетност

ИЗЛОЖБА У ПРОСТОРУ БУДУЋЕГ МУЗЕЈА ГРАДА БУДВЕ

ЈАПАНСКЕ ЛУТКЕ

● У изложбеном простору будућег Музеја града Будве недавно је у организацији ЈУ „Музеји, галерија и библиотека“ - р.ј. „Музеј“, отворен необично занимљив, интернационални ликовни пројекат, изложба „Јапанске лутке“. ● На изложби представљен избор најкарактеристичнијих лутака најдовојијих јапанских аушора, као особен симбол битијаштва културне традиције једне привидно далеке културе, културе „земље излазећег сунца“, какав је Јапан

Традиција израде лутака у Јапану досеже до удалеку прошлост. Као предмету са осебним значењем нарочито када је пријеч о људској интими посебно везаној за период дјетињства, лутки је у Јапану поклоњана изразита пажња, тако да су оне временом постale специфичан вид умјетничке културе. По богатству и разноликости оне често превазилазе остale средине, тако да јапан постаје познат и као „Земља лутака“. Главни извори ове разноликости и популарности су Hina matsuri (Фестивал дјевојица) и Tango по Sekku (Фестивал дјечака), као и други обичаји који воде своје порекло из давнина, а током вјекова су одговарали особену културу лутака. Јапанске породице са кћеркама, 3. марта сваке године, славе Hina Matsuri или Фестивал дјевојица. Овај карактеристични фестивал представља традиционални обичај стар преко хиљаду година. На овај дан, свака породица поставља више лутака на стенинастост постоље на чијем је врху мушки - женски пар лутака као симбол њихове молитве за срећу младих кћери. Tango по Sekku или Фестивал дјечака, који одговара женском Hina matsuri, одржава се сваког 5. маја. Породице са синовима излажу предивне сетове минијатурних оклопа и фигурице ратника уз молитву за снагу и здравље својих синова.

Лутке у Јапану не представљају само дјечју играчку, већ су својим значењем, симболиком и начином израде постale посталико префињене да, су се по-

челе излагати и вриједновати као умјетничка дела. Нарочита разноврсност лутака је даље обогаћена представљањем ликове из „Но“ и „Кабуки“ драма и других тема из традиционалних предања и литературе.

„Но“ позориште, које датира из Muromachi периода (1400-1600. г.) једна је од изузетних јапанских традиционалних умјетничких форми. У „Но“ позоришту глумци носе карактеристичне маске и костиме док плешу, те су као такви представљени и у виду лутака. Од лутака које преносе ликове из „Но“ позоришта необично је занимљива лутка Shojo. То је име тајновитог бoga који живи у дубинама мора и снабђева бурадима вина без дна младе људе који показују синовску побожност. То је, такође, име познатог „Но“ комада који се изводи приликом церемонија. Коса извођача, маске и одјећа у овом комаду су потпуно првени. Заједно са „Но“, „Кабуки“ је познато јапанско традиционално позориште. Мотиви за лутке су узети из познатих сцена из овог театра. Од лутака које презентују „Кабуки“ позориште посебно се издваја лутка „Shibaraku“. Ова лутка представља хероја из Shibaraku-a, једног од најпознатијих Кабуки комада. Намјеравајући дастане на пут застрашивашују слабијих од стране црне гарде, херој се појављује са прослављеним узником Shibaraku („Само тренутак“). Снага јунака је наглашена фризуrom, костимом и маџем. Из исте групе лутака истиче се и лутка „Ren-Jishi“. Ин-

спирација за ову лутку долази из познатог кабуки плеса у којем је лав и његово младунче живе високо у планинама и изводе заједнички плес.

У групи лутака које реалистички презентују одијевање и начин живота у разним историјским периодима нарочито је занимљива лутка „Osho e-maki“ (Сликва царског двора). Ова лутка је обучена у прелијепу традиционалну одјећу јапанског двора која је стара преко хиљаду година. Мушка лутка носи кимону који је носио цар при церемонијама и круну која показује да се ради о позицији највишег ранга. Женска лутка је обучена у кимону из дванаест слојева (juni-hitoe), која је уређена у стилу познатом као o-suberakshi, благо је прихваћена на потиљку, док се други праменови спуштају низ леђа.

Од осталих лутака представљених на изложби издвајају се: дрвене лутке у камину, Nakata лутке направљене од глине и познате по својим бојама, лутке са Царским двором, лутке које реалистички описују јапанску дјецу, лутке које опишују обичаје Јапана, лутке са временим занатлијама и традиционалне Kokeshi lutkice. Kokeshi луткице, познате по својој једноставности и предивним бојама, праве се техником окретања дрвета. Подијелње су у дјеље основне групе: „Традиционалне Kokeshi“ и „Креативне Kokeshi“. Традиционалне Kokeshi представљају локалну умјетност из сјевероистичких регија, настале у другој половини Едо периода. Да-

ље се могу класификовати према локацији Workshop-a у којем су настале: Naruko серије, Tsuchiу серије итд. Ове лутке имају своје посебне карактеристике и дизајн. Техника кориштена у прављењу ових луткица се преноси са учитеља на ученика све до данашњих дана.

Особен израз мирноће на луткама изведен је помоћу технике гофун која користи прах школске остриге, а са живописним изразом обичаја јапанског одјевања у прошlosti и садашњости, одају пренојену љепоту душе коју носе јапанске лутке. У складу са овим, у представама лутака као посебном изразу умјетности древног јапанског народа видљиве су опште прте које карактеришу њихов дух, а то су оштро и прецизно запажање, смисао за хумор и анегдоти, склоност ка питорескном, неуobičajenom, духовитом и комичном, а посебно према истанчanoј декоративној хармонији са посебно истакнутим индивидуалним цртама. А сваки посетилац изложбе који буде успио да скхвати суштину представљених јапанских лутака откриће ће у њима и оне универзалне прте које људско биће чини блиским и једним, упркос различитим карактерима и националним природама, које, на жалост често, хоће да нас увјере у супротно. Ова изложба је најбољи доказ архетипског прожимања које почива у суштини сваке аутентичне културе.

Л. ЂУРАШКОВИЋ

НАГРАДУ „СТЕФАН МИТРОВ ЉУБИША“ ДОБИЛА СВЕТЛАНА ВЕЛМАР-ЈАНКОВИЋ

ПРИЗНАЊЕ ПИСЦУ ГРАЂАНСКОГ СВИЈЕТА

Жири међународне књижевне награде „Стефан Митров Љубишић“ донио је 1. августа једногласну одлуку да се награда за 2001. годину додијели Светлане Велмар-Јанковић. Жири у сastу: Марко Недић, Иван Негришорац, Мијаило Пантић и Гојко Божовић, саопштио је да је уужем избору био и аргентински писац и пјесник Хуан Октавио Пренс, а у ширем Чарлс Симић, Данијел Драгојевић, Александар Тишић, Чедо Вуковић, Борислав Радовић, Давид Албахари и Радослав Петковић. Светлана Велмар-Јанковић је тај постала девети добитник „Љубишине награде“, послиje Милорада Павића, Матије Бејковића, Душана Ковачевића, Љубомира Симовића, Ђерђа Конрада, Виде Огњеновића, Роналда Харвуда и Јована Христића.

- Светлана Велмар-Јанковић, писац грађанског свијета

Жири међународне књижевне награде „Стефан Митров Љубишић“ донио је 1. августа једногласну одлуку да се награда за 2001. годину додијели Светлане Велмар-Јанковић. Жири у сastу: Марко Недић, Иван Негришорац, Мијаило Пантић и Гојко Божовић, саопштио је да је уужем избору био и аргентински писац и пјесник Хуан Октавио Пренс, а у ширем Чарлс Симић, Данијел Драгојевић, Александар Тишић, Чедо Вуковић, Борислав Радовић, Давид Албахари и Радослав Петковић. Светлана Велмар-Јанковић је тај постала девети добитник „Љубишине награде“, послиje Милорада Павића, Матије Бејковића, Душана Ковачевића, Љубомира Симовића, Ђерђа Конрада, Виде Огњеновића, Роналда Харвуда и Јована Христића.

- Памтио је историју не само као повест о Будви у којој се родио и о племену Паštrivovića из којег је потицало, и о Боки Которској којој се посвећивао, него као историју трајања и опстојавања тог „општества паštrivskog“ а у „окружју которском“ у бурави

Са уручења највеће

и оличење грађанских вриједности у јавном животу, остварила је у својим романима „Ожиљак“, „Лагум“, „Бездно“ и „Нигдин“, у књигама приповједака „Дорђол“, „Врачар“, „Књига за Марка“ и „Гласови“, у књигама есеја „Савременици“ и „Уклетници“ и у књизи драме „Жезло“, сложеној делу велике снаге, модерности и изразите спознаје продубљености. Пишучи о грађанском свијету у његовим различitim развојним фазама, Светлана Велмар-Јанковић је уобличила велику повијест о човјековом сусрету са историјом и о одговорима које је он у том сусрету у стању да пружи-наводи се у саопштењу жирија и истиче да дјело Светлане Велмар-Јанковић представља изузетан пример уравнотеженог односа модерности и традиције, а језичка реализованост њених књига свједочи како се у њима збива велики тренутак модерне прозне књижевности.

Љубишину награду, која се ове године састојала од новчаног дјела у износу од 1.500 евра и повеље, Светлана Велмар-Јанковић је 10. августа на тргу између цркава уручила предсједник Општине Будва Бранислав Радуловић.

- Ако је нешто заштитни знак Будве онда је то дјело Стефана Митрова Љубишића. Овај велики писац једног времена, који је овај крај увео у књижевност највишег реда, мора се читати и у нашем времену-рекла је предсједница Радуловић, додајући да је дојељивање награде с његовим именом један облик тог читања и да ова награда не само да издаје најбоље савремене писце већ и указује на Љубишин значај. - У мудрим и дубоким књигама Светлане Велмар-Јанковић оживљавају један свијет и указују се читав низ историјских времена, међу њима и ово наше. Уз њене

УСКОРО МУЗЕЈ ГРАДА?

● На иницијативу и уз финансијску подршку Јапанске фондације и Амбасаде Јапана у Београду, а уз посредовање Републичкој заводу за међународну научну, промоцијску, културну и техничку сарадњу - Подгорица, средином августа мјесеца отворена изложба „Јапанске лутке“ и што у изложбеном простору будућег Музеја града Будве који се овом приликом по први пут користи

Поставку изложбе која је реализована у организацији р.ј. „Музеј“ - ЈУ „Музеји, галерија и библиотека“ Будва, чини 40 лутака, разних јапанских аутора. Изложбу је отворио савјетник јапанске амбасаде у Београду, Гдин Шигеми Џомори, док је угледне гости и посјетиоце поздравила градоначелница Будве Г-ђа Весна Раду-

ловић која је овом приликом између осталог истакла: „Иако су времена тешка, како за сам град, тако и за њене грађане, култура не смије бити занемарена, јер ће овај град остао без душе, а Будва то никада није била. Она је увијек била препознатљива као место окупљања многих умјетника, сликара, вајара,

глумаца, музичара, који су у њеном древном и живописном амбијенту тражили инспирацију. Тај реноме морамо одржати, што неће бити тешко, јер имамо испак, и поред свега што је овај град задесило, могућност да осим плажа и мора, понудимо и неке друге садржаје. Ово здање је, на жалост, неправедно дуго чекало да његова капија буде отворена. Ово је почетак, а можда није случајно да прва изложба буде баш овакве карактеристике и дизајна. Тај аспект је веома важан, а врло важна је идентитет овог града као културно-историјске баштине“. У име организатора, на свечаном отварању овог значајног интернационалног културног пројекта говорила је и директор ЈУ „Музеји, галерија и библиотека“ Будва Г-ђа Јулија Ђурашковић истакавши да „...по први пут користимо простор на којем је оваква изложба била, а баш овакве карактеристике и дизајна“. Ђурашковић је истакао да изложба представља јапанске лутаке откриће у њима оне универзалне прте које је људско биће чини блиским и једним, упркос различитим карактерима и националним природама, које, на жалост често, хоће да нас увјере у супротно. Ова изложба је најбољи доказ архетипског прожимања које почива у суштини сваке аутентичне културе. Ђурашковић је, такође, изразила наду да ће се ускоро у овом простору отворити стална археолошка и етнографска поставка Музеја града Будве.

П. Н.

Са отварања изложбе „Јапанске лутке“

В.М.С.

Духовно наслеђе

ПОСТ, МОЛИТВА, ПОКАЈАЊЕ, ИСПОВИЈЕСТ

ТЕРАПИЈА ДУШЕ

● Како јихотерапија, као наука, шумачи и прихваћа њоси, молитву, покажање и исповеси, као моћност терапије душе, обзиром на то да она подразумијева лијечење душа јихотерапијом.

За вјеријује људе овде нема дилема. Они питање у ствари, постављају другачије: - Да ли је поред поста, молитве, покажања и исповијести научна психотерапија потребна? Наш став је да је психотерапија потребна, али да није довољна, иначе међу хришћанима не би ни било психотерапеута.

Када имамо посла са болесним, наша пажња је најприје усмјерена на њихово духовно стање: знају ли они Бога и надају ли се у Његову помоћ? Страдања, болovi, па чак и животне катастрофе измичу у други план. Узрок људске патње не смије да се занемари ма-колико изгледа беззначајан. Чак и сувише често извориште брига и невоља бива неутољива жудња за греховним страстима. Па и у таквим случајевима духовних мисли само о једном: како исцијелити човјека. Код људи који су испрпљени биједом и напорима и мали повод може да изазове велики бол. Молитва духовника је усмјерена на душну болест.

Саучествовање у сваком људском болу природно изазива молитву у души духовног оца. Оно што је карактеристично за служитеља Христовог јесте по-глед усмјерен ка почетном кривцу свих невоља. У његовом срцу се сабирају муке цијelog свијета и он се тужна срца моли за све.

Познање бога је животно

Људска наука даје нам инструменте којима може-

мо да изразимо искуство, али без садељства благодати, она није у стању да сапоти истиински спасносно знање. Познање Бога је животно, а не апстрактно - интелектуално. Многи од нас имају теоријска теолошка знања, али и поред тога остајемо дубоко незнани у области духа. Ово се дешава зато што не живимо согласно Христовим заповијестима, усљед чега се лишавамо богоизнанања. Бог је љубав. Ова се љубав стиче страхом божјим и та-квим покажањем које и ко-сти ломи: "не бојте се оних који убијају тијело, а душу не могу да убију; него се ви-ше бојте онога који може и душу и тијело да погуби у паклу". (Мт. 1, 28). По твр-ђењу Отаца наше Цркве, док се не прође кроз огань страха Божјег, Божанска љубав не може да се усели у душу. Ова љубав обухвата сву творевину; она сједи-њује са Свемоћним Владаром, Богом Јубави; она је Сјетlost, она је драгоцје-ност која ни са чиме не може да се пореди. Страшно је души да изгуби овај би-сер. Природа страха Божијег је неописива.

Вјера у Христа је почетак Јубави, али је то још увијек Сјетlost пред зору. Вјера у нама буди дубоко покажање, као и страх да се не изгуби стечено благо, то јест Бог. Кроз молитвени плач покажања наше биће се чисти, и тада се рађа на-да. Нада, као виши степен љубави према Богу, појача-ва страх да се не деси да будемо недостојни вјечног пређивања са Њим. Прили-

ком сваког уздизања нашег духа ка већој љубави неиз-бјежno најприје пролазимо кроз умножени страх. А када велика Јубава Христова додирне наше срце и ум, у пламену свете љубави наш дух обухвата цијелу творевину у дубоком сапат-ништу љубави, и осјећање преласка у Божју вјечност, намеће се са неодољивом снагом. Овај догађај већ је од свих других догађаја у историји нашег свијета: сје-дињује се Бог и човјек.

Свети Теофан Затвореник прије него што је почeo бе-сједу вјерницима на поче-так Великог Поста рекао је: "чemu опшirne поуке? До-врlo је рећи: браћo и oци, чините онако како већ зна-те, како вам налаже ваша свијетост и учи васе иску-ство, само да све буде управљено на изграђивање ваше и спасење душа ва-ших.

Не судити!

Проводећи подвиг Великог Поста савлађујемо уче-ћи основну духовну лекцију: не судити! Да би смо се утврдили у блајженом нео-сјуђивању, потребно је да се учимо да видимо, судимо и осуђујемо само - самога се. Овакав суд ће бити - на спасење.

Осјећање самокривице се ријетко среће код људи који по психијатријским ди-јагностичким критеријуми-ма имају неку душевну бо-лест. Што је болест тежа, односно уколико захвата дубље слојеве личности, кривица је све мања, а не-када је готово и нема, без

обзира на ранију историју живота такве особе. Свако-дневно сам у прилици да се сртнем са људима који су у болести, додуше, учинили најтежа кривична дјела: убиство или покушај уби-ства, ада немају због тога осјећај кривице. Чак и када кажу да се осјећају кривим то дјелује неубједљivo и не слаже се са другим параме-трама који би овакву изјаву потврдили. Циљ психо-терапије је да се кривица открије, прихвати и подне-се. Циљ је такође да се при-хвати права кривица, а не да се она преноси на неке друге мјење значајне околности, а да се њени прави разлоги и даље прикривају. Ово, наравно, није ни мало лако и праћено је спорим, али могућим током исцеље-ња личности, односно, пси-холошки речено, њеним са-зриjevaњem.

Самоуздизање

Праочеви наши су посе-довали кућe имали богат-ство, имали жену, бринули о дјеци и истовремено су због своје исцрпљености разговарали са Богом, а ми само се удаљили од свега и од свијета, мислећи да пре-бивамо у Богу, бивамо обешаћени од демона због узношења нашег. Онај ко се уздига не познаје се-бе самог, јер ако би он ви-део своје безумље и немоћ, он се не би уздигао, а како може онај који себе не по-знаје да сазна Бога? Ако не можемо да сазнамо своје безумље, у коме се налази-мо, како онда можемо да сазнамо премудрост Божи-је-

ју, како нам је тек она не-достижна и страна.

Упознати себе је један од основних циљева психоте-рапије. Да бисмо могли себе да променимо, прво је по-требно себе да упознамо.

Упознавањем себе у про-цесу психотерапије значи осјећање несвесних са-држаја и поступака. А у не-свесном: могуће и немогу-ће, добро и зло, нама реал-но и нама нереално, сада-њу и прећање, стоеје јед-но до другог.

Хљеб живота

Митрополит Амфилохије каже да „срж човјека од Бога и Његове животне за-повијести, навести га да се клања и да служи твореви-ни, а не Творцу, да прогла-ша земаљски хљеб за је-дини постојећи хљеб и хра-ну, убије у човјеку глад за вјечном Ријечу Божјом, као Хљебом живота. Пост нас ослобађа од те демон-ске обмане и искушења и открива нам најсветију истину живота, Христом посједочену, да „не живи човјек само о хљебу, него о свакој ријечи која излази из уста Божјих“ (Мт. 4, 4).

Психотерапеут не може овде да се одупре асоција-цији да је психотерапија, по-мишљењу неких који недо-врlo знају шта све она подразумијева, „лијечење ријечима“. Психотерапеут само омогућава клијенту да види себе, а при томе, иако је основно да у свему задр-жава став немијешања, ка-ко се стручније и адекват-није каже, неутралности. Терапеут је „неутрално ог-

ледalo“. У психоаналитич-кој психотерапији терапеут често понови ријечи које је сам клијент рекао, да би тиме упозорио клијента на неке његове емотивне садржаје. Још је чешћа по-јава да на питања која клијент поставља терапеут од-говара са: „Чим се питате о томе вјероватно имате и са-ми неку предпоставку“, од-носно питање врати клијен-ту, не жељећи да се уплете у то да он за њега одлучује.

Од нас се тражи потпуно непоколебљivo уздање у Спасово милосрђе уздање да ће Он као божанским огњем сплатити и очистити Својом крвљу све наше гријехе. Зато је потребно очистити Својом крвљу све наше гријехе. Зато је по-требно да се свако од нас, када спозна да је недостојан да прими божанске Тајне, потпуно преда милосрђу Господа, како би нас Он Сам својом благодаћу учи-нио достојним да примимо Његове свете Тајне. Нека се нико не колеба, не очајава, не буде малодушан, када износи своје гријехе и сра-моту. Преко чаше сви доби-јају милост Владике и ве-лико опроштење и очишће-ње гријеха. Само вјеријмо и надајмо се.

Дошли смо до чињенице која одређује и разгранича-ва мјесто и улогу психоана-литичке психотерапије у од-носу на православни духовни исцељитељски пут: по-ријечима Николаја Берђаје-ва „Психоанализа не позна-је тајну опрощтаја греха“.

(Настави се)

ПРАВОСЛАВЉЕ У ЕНГЛЕСКОЈ

ВЕЛИКО ИНТЕРЕСОВАЊЕ

Весли Хаус: Институција за православне вјерске студије

свакодневно чинимо.

Институт је и место на коме се дијалошки сусрећу православни са инославним - Англиканцима или Католицима. Ип. У сваком случају кроз рад овог Института најбоље се преноси искуство Православне Цркве и њеној литургијској, теолошкој, духовној, и мистичкој наслеђе. Оно доноси за Европу сасвим нови по-глед на свијет који прве из богате светоточачке традиције коју је западна Европа

последица великог броја емиграција православне интелигенције (најчешће Руске) на запад у посљедњих 70 година. Они су извршили велики утицај на западну философију и мисао и у том смислу избрисали границе између истока и запада још прије пада комунизма. Велики број пра-вославних заједница постоји данас широм западне Европе, Америке и Австралије чак је у неким градо-вима као што су Париз или

Лондон број ових заједница већи него у Цариграду нпр. Несрећа и страдање које су снашли Православну Цркву у традиционално православним земљама током 20. вијека по Божијем промислу донијело је и једну позитивну страну - свеједочење православне вјере и уносног православног свијету. Тако су и други народи добили прилику да се сусрећу са искуством живе Цркве а кроз православне мисионце као што су Берђајев или Соловјев упознају са православном философијом живе Цркве а кроз православне мисионце као што су Серафим Саровски, великом руском светитељу и аскетију кроз који је не само презентована личност и житије Светог или аскетија, као и подвиги Христа ради који је и данас дијалога и разумијевања, од Оксфорда, Кембрија до Лондона.

Међу првим бразду прија-тельства зајрао је наш ве-лики теолог Еп. Николај Велимировић, амбасадор српског питања у Енглеској током Првог свјетског рата или доктор философских наука Универзитета на Оксфорду. Његова дјела мало ко не познаје у Брита-нији као и дјела Оца Јустине Поповића. Доказ да се човјек не рађа као Православан већ то постаје -изазов и разумијевање.

А Институт на Кембрију и Православне Црквене за-једнице у Британији су мје-ста одакле се Божија ријеч може исказати и рећи Европи данас.

Миља Радовић,
дипл. теолог

МИРОСЛАВ ЛУКЕТИЋ: ИЗ ПОРОДИЧНОГ АЛБУМА - ЗАПИСИ ИЗ РУСИЈЕ (1945-1957)

ЗИМСКЕ МУКЕ И ЧАРОЛИЈЕ

За вријеме самоподготвоке, нарочито првих мјесеци послије доласка, уобичавао је доћи наш командир вода Мелашенко; старао се да нам помогне у савлађивању руског језика и изабрао за то учење напамет текста совјетске химне; на зиду, изнад улазних врата, налазио се отштампани и украсни вињетами текст химне: Сојуз нерушивих республика свободних сплотила на веки великија Рус... Један по један, устаяли би и читали текст химне, а Мелашенко би нас исправљао у читању и нагласку; нервирао се што не можемо правилно да изговоримо поједине ријечи, као на примјер ријеч сплотила; ипак, његовом заслугом, сви смо мање више правилно научили текст, а затим и мелодију химне; тада нијесам слутио да ће током сљедећих десет година то бити и моја химна. Послије распада Совјетског Савеза Јешић је укинуо ову химну, а нови предсједник Русије - Путин, крајем двијехиљадите године, вратио и сада је она званична химна Рукске Федерације са новим текстом. Мене је обрадовала таква одлука; то је била химна побједе над фашизмом; химна свјетске велесиле; у њеном враћању видим симболику, уверење и наду да ће нова Русија стати на ноге, да ће попут оне Гогольеве тројке, под којом се димом дими пут, гром мостови, све остаје и остаје позади... склањати ће се и давати јој пут други народи и државе. Дај Боже да тако буде!

На самоподготвоки нас је Мелашенко једном затекао у необичајном и недозвољеном поступку; застидио нас је с правом. Често се дешава да мала дејца усљед недостатка калцијума, несвесно праве рупице у кречном малтеру и стављају га у уста; ми смо у недостатку витамина Ц тражили га и налазили на оближњем совхозном засаду бијелог купуса.

Ово смо свјесно радили, скривено, недозвољено и више дана; уствари, исти нито речено, купус смо крали. Била је то колективна одлука свих нас; сви смо у њој учествовали: по редосљеду, у пару, са врећом, кад смркне, преко жице, у поље, напуњи се врећа купуса и на траг, на самоподготвоку. Купус се резао ножем и дијелио свима на једнаке дјелове; држали смо га у клупама са књигама; ученици, јели смо купус. Кад смо ишли по купус опрез је био потребан: једаред је совхозни стражар опалио из пушке наше криволовце, али нас то није омело да наставимо са овом работом. Мелашенко је прекинуо овај ланац: због наше небудности изненадио нас је једне вечери појавој у ученици; тек смо били обавили дијељење, уста су нам била пуне купуса, а њега на вратима. По команди, устали смо. Рапортирао сам: Друже поручниче, вод је

на самоподготвоки, стање редовно! Погледао је на нас и одсјечним гласом упитао: Лукетићу, што је то? - Купус, друже поручниче, - одговори. - Извадите купус из клупа! - Задјели се наша ученица. - Одакле купус? Из совхоза. Крали сте купус? Ћутање. - Срам вас било, питомци! - рече и оде. Тако би прекинуто даље коишћење совхозног витамина Ц.

О збијањима у домовини били смо информисани једино преко совјетских новина Правде и Известие; наше новине нијесу до нас стизале; везу са Амбасадом Југославије у Москви нијесмо имали, за своје време боравка у Костроми нико од особља није нас посјетио; везу са домовином остварили смо преко писма која смо повремено добијали од својих; појма нијесмо имали о несугласицама које су изbijale на линiji КПЈ-ВКП (б); живели смо у ујерењу да ће наша земља постати једна од совјетских република. Настојали смо на достојан начин обиљежити наше државне празнике и за то смо имали пуну подршку руководства школе. Наш однос са совјетским питомцима био је више него срдачан, практично ми се нијесмо осјећали као странци; склапали смо узајамна познанства, учествовали на заједничким приредбама, вјежбама, такмичењима; није са њима било свађа, туче, неспоразума; вољели смо се и узајамно уважавали. Ту и тамо, међу нама, појединци су знали понекад исказати нездовољство и разочарење условима живота и училишту и стањем у Совјетском Савезу, али већина је схватила тежину ситуације у овој земљи и далеко од домовине стојички је подносила тешкоће и максимално се посветила савладавању наставе и припремама за свој будући позив. Без обзира што је међу нама било чланова КПЈ и СКОЈ-а партијске и скојевске организације нијесу формиране; то није било дозвољено.

Припреме за зиму

У току рата и првих година послије његовог завршетка у Совјетском Савезу је расподјела храна вршена по боновима, такозвана карточная система. Хране није било довољно па су усљед тога војне установе у позадини фронта саме обрађивale земљу и производиле поједине животне намирнице за своје потребе. Наше ученице је располагала са двадесетак хектара земље која је била засађена кромпиром, мрквом, цвеклом и другим поврћем.

Дошла је јесен, а она у Костроми долази много раније него код нас; у септембру слана је редовна појава, а у октобру зна да буде и мраз; требало је извадити кртолу, ископати мркву и репу док мразеви не почну да стежу. Цијела школа је

клима у Костроми је оштра, температура у зимским мјесецима спушта се и испод тридесет

укупљена у овај посао, од генерала до нас питомца; био је то најважнији посао. Свака јединица је добила задатак да извади кромпир са одређене парцеле, да га утовари и превезе у складиште. Ми смо радили исто као и Руси и ту није било никакве поштеде: одређена нам је парцела, не памтим колико је она била у арима, али смо ми без предаха радили више од десетак дана. Вријеме је било хладно, земља влажна и лепљива; кромпир смо копали ручно ашовима, утовар и истовар такође.

Из совхоза

Иако је посао био напоран и дуготрајан обавили смо га у року, квалитетно и за то добили похвалу од руководства. Нашем успјеху допринајела је добра организација посла и, што је најглавније, тих дана били смо сити. Снапли смо се добро: са противпожарних табли пријевремено смо скинули сићеве и сјекире и однијели их у поље; формирали смо неколико екипа за копање, а посебна екипа је одређена да пече кртолу. Њихов је задатак био да набаве дрва, ложе ватру, доносе кртолу, перује, напуне у сићеве и пеку је као под сач. Цио дан, док су екипе радиле, пекла се кртола: када турса буде испечена почне удаљење у сићеве и на тај знак остављају се лопате и уз повику и грају жури се на фешту; смаже се све испечено, посебно је кора била добра, па опет на посао и тако док не мркне; уз кртолу јели смо мркву, коју су копали други, а било је и бијelog zelja, које се узимало без дозволе, са оближњег совхозног засада. Много волим кртолу на све начине припремања, али никада ми она није тако пријала, није била тако праска, као испечена кртола под сач, тих октобарских дана на костромском пољу.

Клима у Костроми је оштра, температура у зимским мјесецима спушта се и испод тридесет

степени; зна да дува вјетар са Волге, тако да се хладноћа осјећа још јаче; снijега има доста и он траје скоро шест мјесеци. Волга се смрзне, дебљина леда достиже десетине сантиметара и саобраћај се одвија преко леда и тешким возилима; посебну драж ријека представља з бројне риболовце; нерадним даном нарочито, сјати се на ријеку велики број пеџарова који у леду, обично сјекиром, праве рупу (проруб) дијаметра отприлике тридесетак сантиметара; сједну поред ње и сатима у воду заба-

ница и других просторија, постојале су пећи које су се ложиле на угљ и на дрва. Све послове око достављања и припремања горива вршили смо сами. Полако али сигурно, ми јужњаци, прилагођавали смо се животним условима овога краја, кали се и послије почетних болести и поболијевања, стали на ноге и успјешно савлађивали све тешкоће и промјене које је доносио живот у чијима

Са скијама преко рамена

Прве зиме највише проблема имали смо са скијама; свега неколико наших питомаца знало је да скија, а што се мене тиче, могу рећи да скији радије нијесам ни видио, а камоли стао на њих. Чим је први снijег пао почеле су вјежбе ходања на скијама. Биле су то широке скије које су се на војничке чизме приčvršćivali кајишима; на мразу кајишиви се стврдини и у случају да ти скија отпадне права је мука била поново је ставити. У току савлађивања технике ходања на скијама безбрдој пута сам падао, дизао се, опет падао, али није се смјело одустати; будући официр мора знати да скија; ја сам то научио и заволио.

Још док смо били у фази учења ходања на скијама једне недеље организован је крос на пет километара. Све јединице су посебно стартовале; рачунало се средње вријеме доласка првог и посљедњег учесника. Кренули смо и ми са старта, сударујући се међусобно и посрђући, али напријед се морало ићи; на пола пута налазила се контрола којој си био дужан предати број и кренути натраг, ка финишу. Некако смо догурали до контроле, предали бројеве и кренули натраг; било је право мучење ићи даље на скијама и већина нас скинула је скије, пребацила их на рамена и, газећи снijег, по утабању стази враћала се натраг. Била је то помало смјешна заједница скијаша. На вјежбама, или на стражи ваљенке су биле главни реквизит заштите ногу од смрзавања; оне су нас спашавале; носили смо их са собом на леђима у врећи за ствари (вешчмешок) и по команди обували. Зими смо сљедовали: дупли доњи памучни веш, лаку мајицу, кошуљу са дугим рукавима; доње кратке гаћице и дуге доње гаће; поврх тога облачили смо зимску униформу: пантalone од чоје, блузу и шињел; на глави смо носили шапку која се по потреби спуштала и штитила вратни дио главе и уши; добијали смо и рукавице (перчатки) са два слободна прста. При великим хладноћама поврх униформе облачили смо још ватне брјуки (прошивене и напуњене ватом пантalone) и фуфајку (прошивену и памуком напуњену блузу) и поврх тога шињел. Без овако богатог репертуара одјеће и обуће немогуће би било издржати на вјежбама у условима руске зime, када се жива спушта испод петнаест степени; дешавало се да по десетак и више дана боравимо на полигону и спавамо у бијелим шаторима, које смо добро загрнули снijегом, и на земљи која је смрзнута преко погла метра; често и сламе није било да простирају са собом. Са тих вјежби и зимских мука, највише нас је радовао долазак ка занза са врућим чајем.

(Наставиће се)

Физичке припреме

Гимнастика је, такођер, у почетку представљала велики проблем за све нас. Када смо први пут ушли у гимнастичку салу са справама и наставник нам показао вјежбе које треба да радимо, ја сам мислио да то некада нећу морати да изврши. Није чудно што сам тако мислио; нешто мало вјежбао сам на справама у академији у

Београду, али то је било неупоредиво са захтјевима који су оvdje важили: на вратилу нијесам био у стању да се једном подигнем, на круговима и другим спровама ништа нијесам могао урадити; да се попнем уз коноп поготову не. Физичка припрема је био важан предмет у настави и да постигнем успјех морас сам у првом реду ојачати своје мишиће: према упутству, поред редовне наставе свакодневно сам радио на десетине склекова, пресавијао се на столици ради јачања трубушних мишића, радио и многе друге вјежбе; све је то утицало да постепено напредујем и у гимнастичким вјежбама постигнем задовољавајући резултате, али не на нову осталих предмета.

Са становишта климатских услова у којима смо живјели вриједи навести како смо се облачили на тактичким вјежбама на терену и за вријеме артиљеријских гаћања. У Русији се зима не може замислити без валенок. Не знам нашу ријеч за тај вид обуће, јер их никад код нас нијесам ни видио, уствари то су чизме до испод колјена, прављене по калупу од пресоване вуне; кад су јаки мразеви носе их напоље сви редом, стари и млади; нога се обмота памучном крпом (партјанком) и врло лако се ваљенке облаче и скidaју; готово да се не пресавијају при ходу; изванредно држе топлоту; једини услов за њихову употребу је да се не смју сквисити. На вјежбама, или на стражи ваљенке су биле главни реквизит заштите ногу од смрзавања; оне су нас спашавале; носили смо их са собом на леђима у врећи за ствари (вешчмешок) и по команди обували. Зими смо сљедовали: дупли доњи памучни веш, лаку мајицу, кошуљу са дугим рукавима; доње кратке гаћице и дуге доње гаће; поврх тога облачили смо зимску униформу: пантalone од чоје, блузу и шињел; на глави смо носили шапку која се по потреби спуштала и штитила вратни дио главе и уши; добијали смо и рукавице (перчатки) са два слободна прста. При великим хладноћама поврх униформе облачили смо још ватне брјуки (прошивене и напуњене ватом пантalone) и фуфајку (прошивену и памуком напуњену блузу) и поврх тога шињел. Без овако богатог репертуара одјеће и обуће немогуће би било издржати на вјежбама у условима руске зime, када се жива спушта испод петнаест степени; дешавало се да по десетак и више дана боравимо на полигону и спавамо у бијелим шаторима, које смо добро загрнули снijегом, и на земљи која је смрзнута преко погла метра; често и сламе није било да простирају са собом. Са тих вјежби и зимских мука, највише нас је радовао долазак ка занза са врућим чајем.

Лејбата жене

СТАРЕЊЕ

**„ПОЧЕЛА САМ ДА СТАРИМ,
КОЖА МИ ЈЕ УВЕЛА И ОПУШТЕНА“**

Нарочито послије 40-те године испољава се уврштост и опуштеност коже, као и опадање тургора и еластичитета. Еластична влакна пропадају, вода у поткожем масном ткиву и посебно у дубљим слојевима саме коже се разара. Такође долази до сложених молекуларних промјена у међућелијама што изазива промјене не само у структури коже него и у функционисању крвних судова коже и за премини поткожног ма-сног ткива.

Уз индивидуално прилагођену терапију козметичким препаратима, могуће је доћи до позитивног резултата. Терапија треба и касније да се настави и у зависности од степена масноће коже, врсте промјена, старосног доба и пола, зависиће и љепота коже. На нашем тржишту је велики избор финоих и квалитетних сапуна. Старије гospође би требале да изаберу што квалитетнији сапун за умивање лица. Употребите затим тоник са хамамелисовом водом који дјелује антисептично и роборантно. Користите креме које су хидрантне, на бази природних састојака са антисептичним и љековитим уљем, адстригентним и антиинфламаторним дејством, а истовремено наносите и креме које поспешију епителизацију коже, које регулишу лучење масноће и регенеришу кожу.

За дан се препоручује уље и хидрантна крема са биоактивним протеинима плаценте, а за ноћ ноћна крема са витамином А и Е и антирид крема против бора са колагеном, која је обавезна за предјеле који су јако изложени борану. Такође је препоручљиво чешће ићи код козметичара на козметичке третмане и стављање маски за лице које садрже хемоглобин природног поријекта, маске које подстичу циркулацију, маске које осјежавају омекшавају кожу, које дају глаткост, делују антисептично, које влаже кожу, омекшавају, умирују и упијају вишак масноће током самог третмана.

Старење је природни процес који се не може спријечити, али можемо утицати да се он мало успори и постане пријатнији. У току старења јављају се специфичне промјене у појединим органима, атрофија, умножавање везивног и масног ткива рачун ћелија неких дјелова тијела, успоравање метаболизма, смањење количине крви, чиме се слабије исхрањује ткиво, артериосклероза. Посебно су значајне промјене у нервном систему када реаговање постаје спорије. Зато не заборавите да се лјијепа старост припрема у младости. Откудавање биолошког часовника не може се зауставити јер немамо контролу над хронолошким старењем коже. Метаболизам организма с годинама постаје све успоренији и кожа све теже добија потребне

храњиве материје.

Но, будући да се концепт старења, сем на хронолошком, одвија и на унутрашњем и на спољашњем физиолошком плану, могуће га је дјелимично контролисати. Животна околина којој су изложене ћелије тијела у знатној мјери утиче на изглед наше коже. Оштећење генетског материјала изазива дегенеративне промјене у структури колагена и еластина. Важно је знати да највише контроле имамо управо над спољашњим старењем. Да би се тај процес успорио треба избегавати дуготрајан боравак у просторијама са еркоидном, дебалас у уношењу масти, хидрата и протеина, премалу као и превелику дозу витамина. Посебно су штетни пушчење, алкохол, недостатак физичке вježbe и сна, стрес и неодговарајућа љепота. Кожа пушача стари 3 до 5 пута брже од коже непушача јер карбонмоносид у диму везује хемоглобин црвених

крвних зrnaца спрjeчавајући пролазак кисеоника. Алкохол омета ћелијски метаболизам, снабђеваје коже кисеоником и доноси њеној дехидратацији физичких активности побољшава довод кисеоника у ћелију, убрзava отклањање штетних материја из организма, а спавање је важно јер се тада кожа активно обновљава.

Рођени смо са меком, њежном и чистом кожом. Како вријеме пролази и ми старимо, кожа као и други органи тијела такође стари, једино мало брже због изложености спољашњим факторима. Кожа пролази кроз неколико фаза у току којих може бити подложна проблемима који оштећују њену природну љепоту. Кожа која је имала редовну његу неће показати знаке старења у 40-ој. Ипак многе жене занемарују своју кожу са аспектом редовности. У то вријеме се јављају линије и боре у облику сврачију ногу и линија смијеха. Врло често у току 40-их се може јавити посебна врста акни због стреса или смањеног лучења естрогена. Лице тада изгледа упаљено са пуно митесера и ситних бубњица и зато је потребна професионална љега. Менопауза или стварни престанак менструације се може догодити између 48 и 53 године. Многе жене у то вријеме пролазе кроз снажну менталну депресију и емоционални стрес. То често може узроковати

ти проблем коже, али менопауза сама по себи не доводи до појаве знакова старења. Прије би се могло рећи да је изглед коже под утицајем других фактора, као што су начин исхране, одмор, вježbanje и љега коже. Страх од губитка младости и љепоте природан је, али жене које имају здраво тијело и позитиван ментални став према животу већово брину о себи. Оне очекују 50-те са минимумом узномиње.

Губитак еластичности и сувоћа су главни проблеми зреле коже. Слабија циркулација такође може узроковати оштећења боје и тијела. Редовна масажа и исхрана коже могу дати добре резултате. Чест је случај тамних мрља и флека. Наслаге изумрлих ћелија су стални проблем због чега је кожа задебљала и груба. За уклањање ових наслага користе се специјалне маске. Редовну свакодневну његу треба тако прилагодити да се укључи што више начина за хидратацију коже.

Гел који се користи прије купања штити кожу од ефеката исушивања због употребе сапуна и воде. У воду за купање може да се стави и уље. Као подлога за шминку, треба да се употребљава блажа средства за хидратацију. Подлога за шминку требала би да буде у облику креме, како би кожа остала њежна. Зрела кожа може бити врло осјетљива. Ако је то случај, потребна је још већа љега. Требало би престати са употребом сапуна. Овој врсти коже могу помоћи паковања (маске) за омекшавање коже са хидрантним својствима. Умјесто сапуна може се употребити гел за чишћење. Прави приступ љези коже може одржавати и вратити мекоћу и влагост које су карактеристичне за младост. Када је љега коже упитању, никада није сувише рано или сувише касно за почетак. У климактеријуму може да дође до трофичких поремећаја који настају усљед нефункционисања нарочито трофичких живаца који припадају аутономног нервног система. Немојте сувише узети к срцу ову непријатност. Уз мало пажње и љеге све ће се брзо довести у ред. Узимајте што више витамина А. Он дјелује повољно на јетру и тироидну жлијезду, учвршћује кожу и чини је отпорном. Витамин А има у телу ћелије, спанаћу, шаргарици и рибљем уљу. Узимајте витамин D јер он олакшава апсорбицију сунчевих зрака.

Редовно једите помало пивског квасца, који садржи састојке хране и штити кожу и косу. Ако патите од куперозе или акни чувате се алкохола и пикантних јела. Будите увједи у добро расположени, ведри, племенити и широкогруди. То ће вас испунити радошћу која ће вашем лицу вратити сјај и милост. То често може узроковати

ШМИНКА

ИДЕАЛНА ПОДЛОГА

Вјешто и правилно шминкање може да прошири изглед лица, али то, углавном, зависи од правилног избора шминке. За почетак, од олучујућег значаја је техника којом се наносе подлога и коректор.

Коректор

Коректор треба стављати у малим количинама, прије подлоге, зато што омогућава камуфлирање бубњица и подочњака. Тамне сијенке и митисери прошире ће неопажено ако се обое свијетлим производом са јујкастом нијансом. Наноси се јагодицом, кажијстом, благим тапкањем. Након тога се ставља лист тан-

ког папира чији је задатак да покупи вишак.

Никако га не користите у зони око ока јер би могао да истакне мрежасте боре поред очију. И не смијете да наносите на црвено бубњиће или оне које остављају ожилке.

Подлога

Уколико немате проблематичну кожу, идеална је течна верзија или подлога у пјени. Течна подлога обезбеђује дискретно покривање без промјене боје тена. Исто је тако добра и пјенаста подлога, која је, међутим, резервисана само за оне који имају савршену кожу.

Добро је ставити и пудер преко подлоге зато што обезбеђује дуже трајање.

Највеће је ставити и додати подлогу у току дана. Најбоље рјешење за освјежавање коже је стапање тапкањем епидерма подлогом у праху.

Не стављајте свијетлу подлогу ако вам је лице округлло.

Нијанса боје меда су одличне за стапањавање пуних образа.

Никако не смијете стављати течну подлогу на кожу са акнама. Боље је у овим случајевима користити формуле панџаке (палачинке). То су посебно компактни производи са високом моћи упирања и убијања сјаја.

НОКТИ

КАКО ДО САВРШЕНИХ НОКТИЈУ

Овога пута нудимо вам неколико савjeta за беспрекоран изглед ваших ноктију. Научите како да изaberete лак, како да га брзо уклоните и др.

1. У потрази сте за рецептом који ће вам осигурати дуге и чврсте нокте који не цвјетају. Не сједите их маказама, већ их обликујте турпијом за нокте.

2. Ако су вам нокти без сјаја, потражите производ који ће их заштити и учврстити.

3. Желите ли да у тренутку скинете лак са ноктију и користите чист ацетон. То није добро за нокте јер их исушује. Зато радије одaberite ацетон који растворава лак и који садржи уља за љегу.

4. Не лакирајте нокти одмах послије топле купке. То је вријеме добро за маникир, а лак ставите тек кад се нокти „охладе”.

5. Није потребно ускладити боју лака за нокте и ружа. Али други тонови сјенке, руменила и нокти морају бити усклађени.

6. Ако нисте баш вјешти у лакирању ноктију, лак нанесите само на врх и средиште нокта. Након неколико недеља, савладајете вјештину.

7. Американке стављају лак само на врх ноктију јер мисле да је то природније. Пробајте и ви.

8. Ако вам се жури, нокти лакирајте с уздигнутим рукама, а лак нанесите од врха према коријену ноктија.

9. Француски маникир је у моди. И природни нокти. Зато, одвојите мало времена, уредите нокте и пажљиво их налакирајте са двије нијансе. Подлога неће бујити лак, врхови бијели.

10. Да би сте у продавници пронашли боју коју већ дуго тражите, погледајте каталог боја. Ставите своје нокте уз карту и проверите пристаје ли вам и свија ли се боја лака који купујете.

11. Док се нокти не осуше, не телефонирајте. Оштрећите лак.

12. Ако су вам нокти слаби и пуцају, учврстите их радишћу која ће вашем лицу вратити сјај и милост.

изостати.

13. Што је лак тамнији, руке треба да буду свијетлије. И његоване.

14. Могли би сте пробати и нокте различитих боја.

Припремила
Данијела РАЈКОВИЋ

ОТВОРИ СВУ ТИШИНУ

Ошвори дрхтаву свешиљку
Два ока улажена ко ласта
Да ошкравам ћлас - шу бильку
Што из белој меса расице

И шрејери: зачуђено ко влай
Кад вејрови ћа враћају и носе.
Ошвори: приближи сушон косе
Да ћу ћас ошкравам - шај враћ

По ком ћу да лутам с два прстена.
Ошвори бело језеро шаке
Да руке нису ми два крстена

Да очи нису ми две раке.
Ошвори сву тишину - најни сан
Да ошкравам шајну ноћ и дан.

Стиван РАЈЧКОВИЋ

Добро је да се живи

КАКО САМ ПОСТАО НАУЧНИК

У Долини Вртла разговарао сам са Комјујшером У шареном разреду Јорданко сам кроз Дигиталну пројекцију У петом слушао Конструкуцију робота По мојој жељи Вјетар је производио Музику У седмом проручавао сам Астрофизику Млијечног пута У једанаестом разреду заустављао Свјетлост

Послије осамнаест земаљских и пет межупланетарних разреда На Марсу склоцивали нове корице Смокве Кивија Лимунова Маслине Са плодовима оједното го чешчири килојрама По једномјесечном сазијевању Плодови су сами силазили низ стапло У инспирацијом од њих се праве оброци-таблете

На Тртју Дискета и Улица Чипова
Са Палаца Телевизије пуштајемо у Водени свијет и Подземље

За Марс и Мјесец мијењамо нове
Мешалне и Плазмоидне ортане
Радо слушам Медузино извођење на харфи
Устављају ме мириси Ружа Јанана Перунике
Проналазачи су Грачјане Будућности
Чија је Трајевина већа и трајнија
Добиће Печат у Храму Вечности
Ешто како се постаје Научник

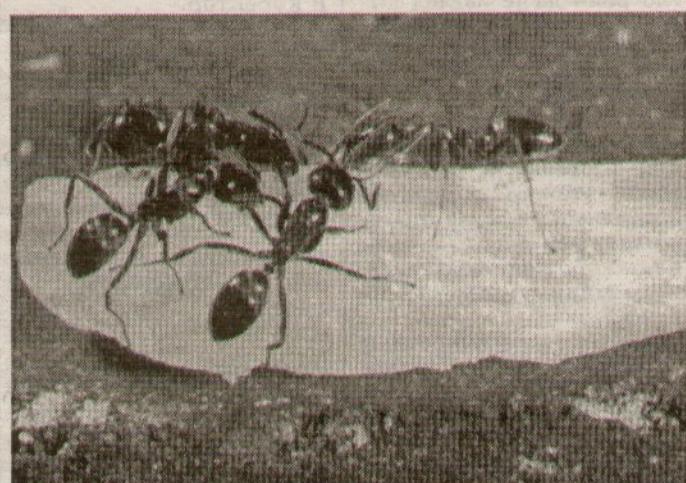
Идем у стаклену Кућу Дурмитора
Да видим како излазеју Ливаде Траве Дреће
Да додирнем Језерску Воду
Кажу има и Гуштера Вјеверица Инсеката
Хватај ме Земаљска Носача

Слободан ВУКАНОВИЋ

ЗАНИМЉИВОСТИ

АРГЕНТИНСКИ МРАВИ ОСВАЈАЈУ ЈУЖНУ ЕВРОПУ

Случајно увезени двадесетих година прошлог вијека, аргентински мрави образовали су до данас огромно царство у јужној Европи, што је је-

ству од 6.000 километара. Невоља је у томе што их је тешко елиминисати. Срећом, научници су открили једну другу „суперколонију“ ар-

гентинских мрава, мањих али ратоборнијих, па се очекује да ће они зауставити досадашњу инвазију.

ШКОЛИГРАМИ

Школа ми је као Баба-Рога,
једва чекам да пређе на другога.
*

Откако се једно малој свијам,
са школом се у пролазу вијам.
*

Смиљуј ми се Боже, и помози,
са школом сам ја на ратној нози.
*

Није увијек прави даса
само онај што бежи са часа.

Ако се свака школа плаћа
онда ће родитељи остати без гаћа.

*
Понекад школа према ћацима није фер
зашто им се на часовима не обезбиједи-суфлер.

*
Ко ће у просвети проблеме да ријеши,
kad држава неће кесу да одријеши.

Раде ЂЕРГОВИЋ

ЉУТИО СЕ ЈЕДАН КРАЈ

Љутши се један крај,
љутши се на средину;
жалио се један крај
да о њему слабо брину.

Љутши се штито је крај,
љутши се и на људе;
жалио се штито баш он
штамо неки крај да буде.

Криво му је штито је крај,
штито му је лутко живој штраје,
љутши се штито не може
да састави крај са крајем.

Није лоше бити крај.
Крај крајева - то је горе.
Крај-почетак - то је као,
као веће настрам зоре.

Комијен БУЛАТОВИЋ

ЗОВ

Хијпро скачем
Из кревета,
Ка одсањам
Слајшке снове,
Навраш-нанос
Сјерим књиће,
Јер знам да ме
Школа зове.

ЖИВОТ

Плавом мору
И Валима,
Засиша се
Дивим,
Када бих се
Њих лишио,
Пресиши бих
Да живим.

РАЗВИГОР

Живе сваки
Живи створ,
Кад ћарлија
Развијор.

Рагују се
Вријес и бор,
Милује их
Развијор.

Мишар МИТРОВИЋ

ВРАБАЦ

Недеља је прошла. Ми смо стigli, мајка и ја, у суботу. Откри отац јутро са мене. Ћебе се поразумијева. Би ми хладно. Увијек ми је било хладно. Што је баш јутрос морао он? Од тога ми је још хладније. Рече ми куд иде-мо. Увијек ми, испоставиће се касније, исто говори: „На посао, на грађару“. Убрзо сам сазнао када: поред кројача Гвоздена, поред школе, па у главну улицу. А у њој: кафана, продавница намештаја, испред ње багреми, а онда адвокат, а у кући број двадесетседам-бурегдиница. Волио сам, мало је рећи, тај ваздух испред ње. Мијешао се са спољним. Када би отац отворио врата бурек-цинице, обожавао сам јару у коју смо улазили. Први залогај бурека мијењао бих сам за онај тренутак кад мајstor на четврто сече пуну тепсију бурека. Са сиром, вишњама, с месом... ала кркца.

Тако сваког јутра. Тако скоро свако јутро. Јер, било је дана када сам очекивао да уђем, а отац би прошао поред бурекијске радње. Економска криза, макроекономија, корељација и друга чудесна мориле су га, мада није знао шта то значи. Ја још мање да га оне тару. Фркнуо би на мене. Да би се искупио, отац би ухватио врапца жвалавка међу балванима у кругу грађаре. Није могао ни да лети. Везао га је за ножицу канапом и свечано би ми га предао у знак помирења. Што сам и прихватао.

Дуго је до три поподне. До краја радног времена.

Нашила би Ивона, муж јој Јосип Керн, власник грађаре. Дуго су живели или дуго су умирали, такорећи. Када живот прође, на исто се своди. Ишла је госпођа у свој врт који се налазио с краја грађаре. Након повратка из врта, нудила ме је длакавим, једрим јагодама. Ту сласт нисам заборављао. Када бих с мајком одлазио за вријеме школског распуста на море, доносio бих обичаји Кери прошке, тако се звало вино. Медно, у устима се топило.

Тачно у три грађара је затварана. Отац окрену кључ. Сваки пут удесно. Два пута. Тако људи удесили. С оне стране закључаних врата остадоше балвани. Какви балвани! Као фабрички димњаци. Као силоси. Од њих већи је био само јој отац. Највећи балван међу балванима. Како и не би, ухватио ми врапца. Кратко сам га таквог замицљао. Ево зашто.

Отац је кретао самном с торбом у којој је мирисао машински папир у који је јутрос умотао сланину и капулу. Врабац је врлудао тамо-амо по трави; споро смо одмичали. Мени и врапцу није се журило. Код Џеџегје диспанзера отац изусти: „Пусти га. Сигурно га тражи његова мајка.“

Упеао сам се на очеве ријечи и на сладолед. И пустим врапца, нека иде својој кући. Преко сам већ гледао по пластичарницу. Само пут да пређемо. Лијево-десно, по пропису, нема аута. Прешли смо. Од сладоледа ни корнет. Преварио ме отац. Прешио на другу страну улице. У инат. Ишли смо као два странца. Широка улица. Што није шира да нас скроз растави. Да не чујем очево тихо намамљивање све до куће.

Никица БАНИЋ

Избор и препјев: Душан ЂУРИШИЋ

НАД ЗАЛИВОМ ОПЕТ ЦРНИ ОБЛАК

Над заливом црни облак
заклонио сунце опећ.
Смењало и завијало
море плаво, коњиц ћарећ.

Појлавило Дњепру ушће:
- Де, на кајак, дјеџо, с нама!
Изајимо сви на море,
госпа бјесмо у кућама.

У простирани залив морски
Зайрошици стијужу чило.
Зайјевали: - Зайјени се!
И море се зайјенило!

Грдосија ој шалас-
не види се койна, неба.
Срци стијашно, а једини
Козацима то и шреба.

Плове они и ћевају,
а над њима, ћалеб, ћле...
Ајаман их неку води,
он стварно зна - ђиге.

Тарас ШЕВЧЕНКО (Украјина)

Шарена страна
ЗАПИСИ**ПРИТИСАК**

Ово није прича о људима због којих ми свакодневно скаче притисак, пошто су ти људи и тај притисак свима мање-више познати. Ово је прича о притиску уопште, јер човјека могу да притисну и обавезе и онда он нема времена да се дружи са пријатељима, а кад га још уз то притисну и дугови онда жури улицом и прича сам са собом. А тек што туга уме да притисне човјека!

Морам признати да притисак умије да буде и позитиван. Рецимо, када би појединци под прити-

ском јавног мињења урадили ово или оно или још боље, када би престали да раде то што раде. А тек када би дозволили да их притисне савјест... где им нам био крај? У практици се најефикаснијим показао притисак улице. Не каже наш народ цабе, кад се на једном мјесту скupili много свијета: ау-у, притисла раја...

И од тога какав је човјек зависи ефекат притиска коме је изложен, јер неко се да притисну уза зид, а неко богме и не. На јаке је тешко извршити било ка-

кав притисак, док су слаби веома подложни истом, мада има и тако отпорних који не реагују чак ни када су притиснути чврстим доказима.

Човјека може да притисне и биједа и он се тада некако сав смањи, буде мањи од маковог зrna. И прекомјеран притисак неправде може тако да дјелује, али и да изазове револт. А кад човјека притисну године, онда ту нема јуначења, отпор је слаб или никакав, све па и сви притисци постају неважни и крај приче је близу.

ТВ АФОРИЗМИ

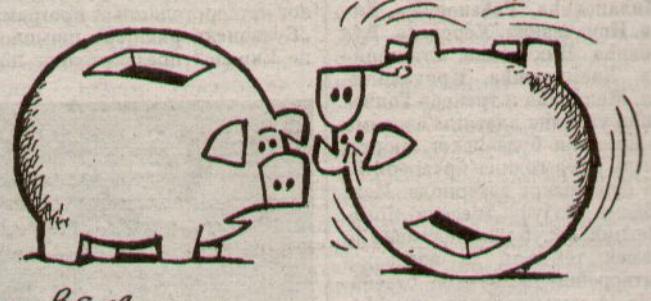
- Откако не гледам телевизiju, почeo сам да мислим својом главом.
- Између емитовања ТВ реклама, може се видjetи и понека емисија.
- Предност радија над телевизijom је у томе што на њему не можете видjeti водитељe.
- Loša телевизija је најбољi лијek за несаницu.
- Слику о нама правила је невјешta телевизija.
- Еротски филмови се на телевизiji emituju у каšne satе. Kad одрасli спavaju.
- Kad сe вратим из самоуслuge, филмови стравe и ужасa на телевизiji доživjeli mi као relaksacija.
- Umјesto хумористичко-zabavnih emisija, телевизija је uvela direktne prenose skupštinskih zasjedanja.
- Телевизija је прозор у svijet kroz koji se bažaju razni otpaci.
- Телевизija је најубojičite oružje svake vlasti.

Р. ЂЕРГОВИЋ

КАПИ ЗА ГЛАВУ

- Истина ћe кад-тад да исплиva. Leš davaљenika mora da izaje na površinu.
- Da li su i generali u пензијi свјесni свог чина?
- Okrugli sto? Znaci mami vas kočka!
- Naši cilj ne oправдавa ni sredstva za transport!
- Sve nam visi o zamršnom koncu!
- Dotjerali smo цара do duvara uz pomoh preten-dentata na presto!
- O, господе! Ovdje i ateisti kradu bogu dane!
- Sa policijom nema zezanja. Њihovi vodeni topovi su totalno glufi.
- Vlast opija, pogotovu ka-da se испијa sa viskijem.
- Vesela ћe biti зато што smo pučnjavu već platili!
- Nama je savješt mirna, a to њih grize!
- Pod kruškom smo? Oda-klie smo pali!
- Balkan je zanimljivo područje za - воjni turizam!
- Mladi slušaju pjesme za laku noć - do ranе зоре!
- Призори из лова у мутном ne висе по зидовима.

Живојин ДЕНЧИЋ

КАКО СИ ПРОШАО
ОВЕ СЕЗОНЕ?Е, КОД МЕНЕ ЈЕ
СЕЗОНА ЈОШЕ
ЗАВРШИЛА...И КАКО БИ НА НАШЕМ
МОРУ? ЈЕ П' СКУПО?**ПЈЕСМА
УЛИЧНИХ ПРОДАВАЦА**

Ој улицо наша драга,
љубимо ти чисто лице!
Ти си наша крепка
снага, наше сјутра неми-
лице.

Мајка нас је породила,
а ти си нас отхранила.

Враћамо се зато теби
да од глади цркли не би.

Улица нас одржала,
крај свих зала,
зато сложно узвикнемо:
њојзи хвали!

Комен БУЛАТОВИЋ

ХУМОРЕСКИЦА**ПРСЛУК**

Прслук је део одеће који човек често користи. Носи га уз одело, или посебно.

Користе га припадници оба пола, с тим што женски део популације испод прслука носи и прслуче. Ако је тесно скројен, пр-

слук је обично, раскопчан. Постоји сој људи који нигде не иде без металног прслука, или ти панцира. Његова улога није у томе да човека улешта, већ да га сачува од грубих, сличних, злих...

Ипак, најбоље у животу пролазе они, којима за све што се око њих дешава, пуца прслук. Њих ћете препознati по томе што на прслуку немају ниједног дугмета.

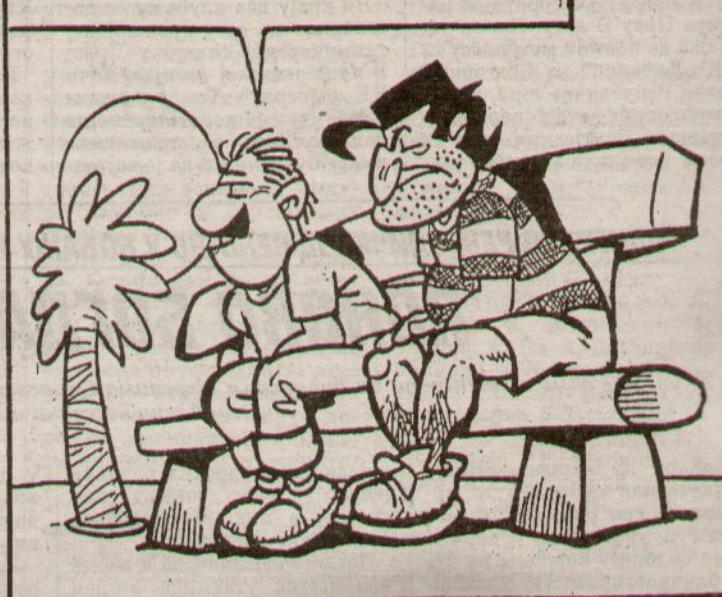
Раде ЂЕРГОВИЋ

КАКО МАЊЕ? КОД ТЕБЕ ИХ ИМА
БАР ЈОШ ПЕТОРО - ШЕСТОРО?

А. ТО СУ ОНИ ШТО МИ КРЕЧЕ КУЊУ
КАКО БИ ОСТАЛИ ЈОШ НЕДЈЕЉУ ДАНА!

НИКАД ТЕЖА СИТУАЦИЈА У БУДВАНСКОМ ВАТЕРПОЛУ

НЕКАДАШЊИ ШАМПИОН ПРЕЖИВЉАВА ТЕШКЕ ДАНЕ

• Клуб био јред ђашењем • Ог некадашњих шампиона освојао само директор • Приватизација клуба осуђена на пропаси већ послије мјесец дана јер су сувлачници скривали своја права, али заборавили на превезе обавезе • Министарство спорта, СО Будва, ХТП „Будванска ривијера“ прискочили у помоћ у минути до гваније

Изгледа да су брзо љубитељи спорта у Будви заборавили 24. септембра 1994. године када су ватерполисти „Будванске ривијере“ у трећој, финалној утакмици плеј-офа на Градском базену, пред више од 3000 поклонника спорта, потпуни београдски „Партизан“ и Будви подарили титулу првака државе у најтрофејнијем спорту. Тако су имена: Шоштар, Милановић, Рађеновић, Вишић, Ковачевић, Херодек, Ђуровић, Никчевић, Станишић, Драшковић, Кривокапић, Желалић и тренера Гончаревића уписаны златним словима у историји будванској спорта. Била је то година просперитета будванској ватерполу. Исте године, у јуну мјесецу предсједник Републике поставио је камен темељац за изградњу затвореног плivačkog базена. Све је указивало да се у Југославији рађа још један ватерполо центар. Услиједили су наредних година и резултати који су одушевљивали и европску ватерполо јавност. Било је тих дана престижно бити члан Ватерполо клуба. Одлазили су Милановић, Рађеновић, Шоштар, Херодек, њихова мјеста заузимали: Ускоковић, Вичевић, браћа Васовић... све ас до аса. Да су најбољи спортски колектив у Црној Гори морао је признати и Олимпијски комитет Црне Горе који их проглашава за најбољи клуб у Црној Гори за 1996. годину.

Међутим, чести застоји радова на градилишту базена као да су најављивали надолазеће не баш свјетле дане будванској ватерполу. Половином септембра, тачније 13. дана појуног мјесеца, потписан је Програм фазне трансформације и приватизације ватерполо клуба „Будванска ривијера“. Био је то у ствари први приватизовани клуб у нашој Републици. Овим потезом тадашњи челиници клуба хтели

су да стану на пут кризи која је тих година озбиљно закудала на врату клуба. Међутим, изузев СО Будва и ХТП „Будванска ривијера“ већина од осталих осам сувлачника изгледа да су само скривали своја права, али не и преузете обавезе, тако да до дан - данас у благајничку класу клуба нису уплатили нити један(у), сада евро, тада марку. И поред новог четврогодишњег програма „Будванска ривијера шампионе Европе“ презентираног по-

ловином 2000. године било је више него јасно да се брод бившег шампиона видно хаварисан отиснуо на отворено море ношен великом таласима миљама удаљен од луке спаса. Видјевши да њихов програм нема потпулу подршку комплетна управа подноси оставку, остављајући иза себе прегрш побједничких пехара и повеља, али и многе дугове. Градња базена ишла је у корак са кризом у Клубу. Радови су се одвијали по принципу:

крени - стани. Без играчког и стручног кадра, са дугом од преко 300.000 ДМ само мјесец дана пред почетак шампионата у сезони 2000/2001 врук кромпир пребацује се у руке новог предсједника Управног одбора клуба Предрага Јелушкића и директора Срећка Ускоковића. Већ тада је било јасно да ново руководство Клуба улази у неизвесну и неравноправну борбу. Наставља се и даље свакодневни живот на точковима на релацији Будва - Котор који захтијева и свакодневна финансијска средстава. У више наврата: Министарство спорта, СО Будва и ХТП „Будванска ривијера“ финансиском помоћу гасе појар који пријети да прерасте у бутињу.

Директор Срећко Ускоковић, 5. августа, одржао је конференцију за новинаре и том приликом је истакао да је од Клуба остало само директор и да се Клуб налази пред гашењем. Као судбосни дан или „Дан Д“ прогласио је 9. август. На новој конференцији одржаној пет дана касније од најављиваног судбосног дана, предсједник Предраг Јелушкић и директор Срећко Ускоковић обавијестили су присутне новинаре да је ситуација у односу на прије десет дана неупоредivo боља и да је већ сада изједно да је Клуб преважио можда и најтежу кризу од свог постојања. Као по ко зна који пут поново су у помоћ прискочили: СО Будва, ХТП „Будванска ривијера“, Секретаријат за спорт Црне Горе.

И овај појар је само локализован, али засигурно није утешен. За само пар мјесеци ватрена стихија може поново да покаже своје зубе. Без систематских рјешења и изградње базена агонија у најтрофејнијем будванској клубу ће се за сигурно наставити.

Драган КЛАРИЋ

БК „Будванска ривијера“: шампионско славље послије победе над „Партизаном“

КОШАРКАШИ „МОГРЕНА“ И НАРЕДНЕ СЕЗОНЕ У ПРВОЈ Б ЛИГИ

„ЉУБОВИЋ“ УСТУПИО МЈЕСТО „МОГРЕНУ“

• Прејовори између „Љубовића“ и „Могрена“ вођени у кординацији са Кошаркашким савезом Црне Горе • Оно што није усјело на Шерену, завршено за зеленим столом • Нови сасашанак шима још велика пејзажница

И наредне сезоне љубитељи спорта у Будви, у дворане МСЦ, гледат ће првенствене прволигашке утакмице. Челници КК „Могрен“ нису се појавили са чињеницом да ће њихов клуб послије лоших игра и незавидне позиције на крају првенства морати да напусти Прву Б лигу. Након сазнања да постоји могућност да КК „Љубовић“ из Подгорице, првак Републичке лиге, није у могућност и да одговори изазовима и захтјевима које са собом носи прволигашко так-

мичење, ступили су у двомјесечне преговоре са одговорним људима из Подгоричког клуба. Преговори су били дуготрајни, не ријетко и мукотрпни па је и Кошаркашки савез Црне Горе понудио своје добре услуге.

На крају два клуба су се договорила да се у предстојећој такмичарској сезони у Првој Б лиги завршен, КК „Могрен“ обратио се предсједништву КЦЈ са захтјевом да му се одобри накнадни рок за регистрацију нових играча.

Први потез на стварању и консолидацији екипе и стручног штаба направљен је ангажовањем искусног и доказног кошаркашког стручњака Жи-

менат пресуднији од пласмана у прошлогодишњем такмичењу.

Будући да је до договора дошло тек 19. августа, а да је прелазни рок за играче Прве Б лиге завршен, КК „Могрен“ обратио се предсједништву КЦЈ са захтјевом да му се одобри накнадни рок за регистрацију нових играча.

Први потез на стварању и консолидацији екипе и стручног штаба направљен је ангажовањем искусног и доказног кошаркашког стручњака Жи-

вка - Гара Брајовића за новог шефа стручног штаба. Истовремено у Будви се поново вратио искусни Дарко Ивановић, а из КК „Ловћен“ стигли су мали и даровити играчи Переовић и Кривокапић. У складу са саставу „Могрен“ доћекати нову сезону са сада је тешко рећи, поготово ако се зна да је већина играча из прошлогодишњег састава напустила Будву и потражила нову кошаркашку средину.

КЛАРИЋ

ОДИГРАНО РЕПУБЛИЧКО ПРВЕНСТВО У БОЋАЊУ И ДИСЦИПЛИНИ ПОЈЕДИНАЧНО-КЛАСИЧНО

ПОНОВО БОГДАН ЂУРОВИЋ

• Уз учешће само осам играча на боћарским шеренима Словенске плаже 18. августи оdrжано Републичко првенstvo u дисциплини појединачно - класично

Боћари из Херцег - Новог бокотовали су поменуто првенство, као одговор будванској и тиватској боћарима који се нијесу појавили на Републичком првенству у дисциплини круг. Надмудривање

појединачних боћарских радника једино штети боћању као спорту, а никоме не доноси било какву корист.

Послије изједначене и веома квалитетне утакмице Богдан Ђуровић у финалу првенства

у дисциплини појединачно - класично резултатом 13:9 поједијео је Милутину Вуксановића из „Маина“.

Лош одзив такмичара на републичким првенствима у било којој дисциплини, без обзи-

ра на мјесто одигравања, добар је сигнал боћарском савезу Црне Горе да још једном размисли о терминима одигравања поменутих првенстава.

К.

ОДБОЈКАШИ „БУДВАНСКЕ РИВИЈЕРЕ“ ЗАПОЧЕЛИ ПРИПРЕМА

У НОВУ СЕЗОНУ ПО НОВЕ ТРОФЕЈЕ

• И ове сезоне јуриш ка новим трофејима започиње из Колашина • Са измијењеним штимом појукаши по врашићи шампионску штапу • Поред борбе за сам врх шабеле, други, иштица мање значајан задашак, је рад на афирмацији младих играча који су доказали да на овим трофејима немају себи равној

теских утакмица са најбољим словеначким екипама које ће омогућити тренеру Веселину Вуковићу да провjerи спремност и могућност појединих, посебно млађих играча. Како то обично у спорту и бива задњи мјесец припрема предвиђен је за одигравање контролних утакмица.

Серију јаких утакмица одбојкаши „Будванске ривијере“ започеће на турниру у Новом Саду који је планиран да се одигра од 4. до 6. октобра. Седам дана касније на програму је и турнир у Будви са готово истим учесницима као и у Новом Саду. Како су радили и колико урадили поједиће турнир у Београду који ће се одиграти само пет дана прије почетка првенства, чији старт је закашан за 25. октобар.

Да подсетимо, на крају првенства „Будванску ривијеру“ напустило је чак шест стандардних првотима: Козић, Кардаш, Затрић, Воркапић, Томић и Мијовић, а приступницу кључу у потписали: Николић, Ристић и Гавранчић.

Поред „Будванске ривијере“ кандидатуру за највиши пласман у наредној сезони већ су истакли одбојкаши новосадске „Војводине“, подгоричке „Будућности“, док одбојкаши „Првени звезде“, „Младог радника“ и „Партизана“ из прикраја вребају своју шансу. У сваком случају пред нама је још једна изузетно интересантна, надамо се за будванске одбојкаше и успешна одбојкашка сезона.

Д. К.

ДА ЛИ СЕ НА БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ ПРИПРЕМА

ОДБОЈКАШКИ СПЕКТАКЛ

БУДВА ПОНОВО ИНТЕРЕСАНТА ЗА ОДБОЈКАШКУ ЕВРОПУ

• Члан борда Европске одбојкашке конфедерације и предсједник Комисије за Бич-волеј Шпанац Мијуел Киндану у друштву предсједника ОСЈ Александра Боричића првих дана августина боравио на Светом Стефану • Повод доласка прве човјека свјетске Комисије Бич-волеја је изнапује моћнине да се на плажама Будванске ривијере наредне године организује велики турнир у бич-волеју

Боричић. Мој долазак у Будву један је од добрих предзнака да смо сви на путу да посагујемо да смо започели, вјеровали или не, прије пет година приведемо крају. Велика је ствар што ће организација вашег бич-волеја бити у породици олимпијских побједника - изјавио је на конференцији за новинаре Мигуел Киндану.

Бич-волеј турнири и забавне манифестације које су саставни дио читавог пројекта можда и најбоље потврђују тезу да је спорт најбољи промотор туризма. Д. К.

СМЈЕНЕ И ПОСТАВЉЕЊА НА КОРМИЛУ ОДБОЈКАШКЕ РЕПРЕЗЕНТАЦИЈЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ ВЕСЕЛИН ВУКОВИЋ НОВИ СЕЛЕКТОР

- Предсједништво ОСЈ одлуку донијело једногласно
- Вуковић пошикао једногодишњи уговор

Одбојкашки савез Југославије брзо је реаговао након одлуке Зорана Гајића да се повуче са мјеста селектора најбољих југословенских одбојкаша. На истој сједници предсједништва ОСЈ која је одржана 24. августа усвојена је оставка Зорана Гајића а за новог тренера једногласно је изабран тренер „Будванске ривијере“ Веско Вуковић.

- Брзо сам се договорио са члановима Одбојкашког савеза Југославије и потписао професионални једногодишњи уговор.

Претпостављам да нисам био једини кандидат, али он што ме радије је чињеница да су одлуку да ја будем селектор једногласно подржали сви чланови Предсједништва. Сада је сасвим изјаснено да ћу наше најбоље одбојкаше предводити на наредном Свјетском првенству Европе, као и у Свјетској лиги. Ових дана сам у свакодневним комуникацијама око комплетирања стручног штаба - изјавио је нови селектор одбојкашке репрезентације Југославије непосредно након избора.

Тренерска каријера

Веселин Вуковић, нови селектор одбојкашке репрезентације Југославије био је члан „Будућности“ из Подгорице од 1976. до 1982. године, када почиње да ради као тренер, тако-

Д.К.

Веселин Вуковић

презентације Југославије. Са Будванима је освојио титулу првака Југославије и Куп Југославије. На клупи наше најбоље селекције Вуковић је сједио током квалификација за Олимпијске игре 2000. године у Катовицама, када су плави изборили пласман у Сиднеј, а касније и освојили титулу олимпијских шампиона.

Д.К.

У „БУДВАНСКОЈ РИВИЈЕРИ“ БРЗО РЕАГОВАЛИ

ПАЈКОВИЋ НОВИ ШЕФ СТРУЧНОГ ШТАБА

- На прегледу Пајковића Предраг Илић изабран за помоћног штатера
- „Нема потребе да мијењам пројект и план рада који смо раније усвојили“ - изјавио нови штатер „Будванске ривијере“

Одлука да Веселин Вуковић преузме кормило репрезентације Југославије обрадовала је, али не и изненадила чланове Управног одбора Клуба. Вијест да је тренер Будвана изабран за првог човјека струке најбоље репрезентације на свијету играче „Будванске ривијере“ затекла је на припремама у Колапину. Док се тренер Вуковић налазио у Београду на договору са члановима предсједништва ОСЈ, Управни одбор будванској прволигаша засиједао је исто вече и донио једногласну одлуку да се за новог шефа стручног штаба изабере Цветко Пајковић.

- Избор Вуковића за тренера репрезентације Југославије обрадовала је све у Клубу, јер то доживљавамо и као наш успјех. Чланови Управног одбора брзо су реаговали и донијели једногласну одлуку да Вуковића на мјесту тренера замјени Цветко Пајковић који је проteklih година радио у тандemu са Вуковићем. То је најбољи показатељ да се у нашем Клубу ради системски и на дубре стазе не само на играчком већ и на стручном пољу - изјавио је спортски директор Драган Маровић. Да је спортски директор ОК „Будванске ривијере“ био у праву говори подatak да се међу 17 играча који су започели припреме за предstoјеће првенство налази чак десет младића који су поникли у школи одбојке „Будванске ривијере“.

- Ово је за мене велика спортска сatisfakcija. Новог изазова се не плашим јер мисlim da имам искуства и зна-

Цвјетко Пајковић

Предраг Илић

ња да одговорим изазовима које ме очекују у наредном периоду. Што се тиче плана и програма нема потребе да било шта мијењамо јер смо исте заједно доносили и усаглашавали - рекао је нови тренер „Будванске ривијере“ Цветко Пајковић.

Д. КЛАРИЋ

ЗАХУКТАВА СЕ ПРВЕНСТВО У ПРВОЈ САВЕЗНОЈ ФУДБАЛСКОЈ ЛИГИ

ТРЕЋИ ПУТ У ПРВОЛИГАШКОЈ ЕЛИТИ

- Будвани пронашли нову базу у Војвођанској традицији Ковину • Фудбалери „Могрен“ осуђени да продају на ћосију џеренса • На стадиону „Лугови“ шек на ушакмици ћештвотвориви кола пропушти „Рада“

Када су се са Јахорине на завршне припреме преселили у војвођански градић Ковин мало ко је тада могао и помислити да ће то бити будућа база будванских фудбалера у којој ће се задржати више од мјесец дана. Како се приближавао старт првенства било је све јасније да стадион „Лугови“ ће бити спреман да се на њему одигра утакмица првог кола против „Сутјеске“. Међутим, убрзо се испоставило да ће се на зелено светло да се на стадиону „Лугови“ могу одигравати првенствене прволигашке утакмице од такмичарске Комисије ФСЈ морати пријекати још коју недељу. Све је то упуњивало да се у многоме измјени план и програм рада. Ујесто Будве, тренер Стеван Мојсиловић комплетан план активности морао је преусмјерити на Ковин. Из Ковина се одлазило, али и враћало, на прве првенstvene утакмице. Пред сам старт првенства током пријатељске утакмице против „Банета“ из Рашике, одигране у Зрењанину, повриједио се капетен Илија Рађеновић, који се тако придружио раније повриједјеном Драгану Чалији, што је тренеру Мојсиловићу додатно отежало посао. Пред почетак првенства и утакмице против

„Сутјеске“ „Могренова“ експедиција на кратко је „скокнула“ до Будве одакле је отпутовала у Никшић на премијерну утакмицу овогодишње фудбалске сезоне. На отварању шампионата „Могрен“ је требао да на свом стадиону угости фудбалере из Никшића. Због радова на стадиону „Лугови“ два клуба су се договорила да се утакмица одигра у Никшићу.

Изјаве тренера Мојсиловића да ће се његови изabraniци из Никшића вратити непоражени изазвале су недоумице код многих симпатизера фудбала који су сумњивачко прогностирали дебакл „Могрена“ у друштву фудбалских великања. Играјући неријешено 0:0, дисциплинованом игром, залагањем свих деведесет минута фудбалери „Могрена“ на најбољи могући начин разувијерили су многе који су сумњали у њихову снагу и квалитет.

- Да су којим случајем можији играчи у фази напада били мало присебни и спретни крајни резултат био би повољнији у нашу корист. У једној правој првенstvenoј утакмици показали смо да овај тим „Могрена“ вриједи неупоредivo више него што су многи мислили - говорио је послије утакмице тренер Стеван

Мојсиловић.

Непосредно послије утакмице са „Сутјеском“: Глувачевић, Шушкачевић и другови поново су се вратили у Ковин где су наставили припреме за наредну прволигашку искушења.

У другом колу противник Будвани био је „Чукарички“ који је својом добром игром у првом колу изненадио „Сартид“ у Смедереву. У првој првенstvenoј утакмици фудбалски „мајстори“ из Будве још један пут показали су своју праву снагу. Повели су 2:0 на „Бановом брду“ да би се на крају утакмице морали задовољити са само једним бодом. Утакмица је завршена нерешеним резултatom 2:2.

Требало је да прођу само два кола па да Будвани својом игrom разувијерју многе који су их прије почетка првенства унапријед прешаљали и преселили у нижи ранг такмичења.

Данак играчком неискуству фудбалери „Могрена“ пластили су у утакмици трећег кола против „Железника“ у Београду.

- Сами сеће смо побиједили. Олако смо примили два гола и један сами себи дали, а при том смо прокоцали чак седам стопостотних прилика за постизање гола. Приче да одавно на стадиону „Железника“ јед-

на гостујућа екипа није играла тако допадљив, нападачки фудбал, не умањујују наш неуспјех. Из овог пораза морамо извучити много поуке уколико желимо да и наредних година играмо у друштву најбољих - изјавио је тренер Стеван Мојсиловић дан послије утакмице са „Железником“

ЖЕЛЕЗНИК - МОГРЕН

4:1(3:1)

Стадион „Железника“

Гледалаца око 200

Судија: Радован Стефановић(Нови Сад)

Стријелци: Ђурашковић у 6. и 51. Мијаиловић у 16. и Радовановић у 42. минуту (Железник) Вукадиновић у 36 (Могрен)

Жути картони: Микић, Радовановић, Ломић и Петковић (Железник) Глоговац, Зец (Могрен)

Први картон: Ломић (Железник)

ЖЕЛЕЗНИК: Ковачевић, Петковић, Мијаиловић (Бећез), Марковски, Рађеновић, Ђурашковић, Радовановић (Девић), Матијашевић (Ломић), Микић, Марковић, Пештерев.

МОГРЕН: Шушкачевић, Глоговац, Јовановић, Пејовић, Ђошковић (Куновац), Вајводић, Милошевић (Васиљевић), Колески, Вукадиновић, Глушчевић, Зец.

Д. КЛАРИЋ

ПРВЕ ЧЕТИРИ УТАКМИЦЕ ФУДБАЛЕРИ „МОГРена“ ИГРАЈУ ВАН БУДВЕ

СТАДИОН „ЛУГОВИ“ ЧЕКА ЗЕЛЕНО СВИЈЕТЛО

- Комисија ФСЈ поставила необједињујућа услове који се морају испунији да би се на „Луговима“ могле одигравати првенstvene утакмице • Очекивало се да ће се пропушти „Железника“ одигравши прва утакмица у Будви

Са много неизједености ФК „Могрен“ по трећи пут у својој осамдесетогодишњој историји упутио се у прволигашку борбу са најјачим југословенским клубовима. Већ послије освајања првог мјеста у другој савезној лиги - група „Луг“ било је више него јасно да фудбалери „Могрена“ прволигашке утакмице неће моći играти на свом стадиону без значајних грађевинских радова. Тако нешто брзо је потврдила и Комисија ФСЈ која је у Будви боравила половином јула мјесеца. Том приликом људи из југословенске куће фудбала скренули су пажњу чланицима будванској прволигашке борбе са најјачим југословенским клубовима. Већ послије освајања првог мјеста у другој савезној лиги - група „Луг“ било је више него јасно да фудбалери „Могрена“ прволигашке утакмице неће моći играти на свом стадиону без значајних грађевинских радова. Тако нешто брзо је потврдила и Комисија ФСЈ која је у Будви боравила половином јула мјесеца. Том приликом људи из југословенске куће фудбала скренули су пажњу чланицима будванској прволигашке борбе са најјачим југословенским клубовима. Већ послије освајања првог мјеста у другој савезној лиги - група „Луг“ било је више него јасно да фудбалери „Могрена“ прволигашке утакмице неће моći играти на свом стадиону без значајних грађевинских радова. Тако нешто брзо је потврдила и Комисија ФСЈ која је у Будви боравила половином јула мјесеца. Том приликом људи из југословенске куће фудбала скренули су пажњу чланицима будванској прволигашке борбе са најјачим југословенским клубовима. Већ послије освајања првог мјеста у другој савезној лиги - група „Луг“ било је више него јасно да фудбалери „Могрена“ прволигашке утакмице неће моći играти на свом стадиону без значајних грађевинских радова. Тако нешто брзо је потврдила и Комисија ФСЈ која је у Будви боравила половином јула мјесеца. Том приликом људи из југословенске куће фудбала скренули су пажњу чланицима будванској прволигашке борбе са најјачим југословенским клубовима. Већ послије освајања првог мјеста у другој савезној лиги - група „Луг“ било је више него јасно да фудбалери „Могрена“ прволигашке утакмице неће моći играти на свом стадиону без значајних грађевинских радова. Тако нешто брзо је потврдила и Комисија ФСЈ која је у Будви боравила половином јула мјесеца. Том приликом људи из југословенске куће фудбала скренули су пажњу чланицима будванској прволигашке борбе са најјачим југословенским клубовима. Већ послије освајања првог мјеста у другој савезној лиги - група „Луг“ било је више него јасно да фудбалери „Могрена“ прволигашке утакмице неће моći играти на свом стадиону без значајних грађевинских радова. Тако нешто брзо је потврдила и Комисија ФСЈ која је у Будви боравила половином јула мјесеца. Том приликом људи из југословенске куће фудбала скренули су пажњу чланицима будванској прволигашке борбе са најјачим југословенским клубовима. Већ послије освајања првог мјеста у другој савезној лиги - група „Луг“ било је више него јасно да фудбалери „Могрена“ прволигашке утакмице неће моći играти на свом стадиону без значајних грађевинских радова. Тако нешто брзо је потврдила и Комисија ФСЈ која је у Будви боравила половином јула мјесеца. Том приликом људи из југословенске куће фудбала скренули су пажњу чланицима будванској прволигашке борбе са најјачим југословенским клубовима. Већ послије освајања првог мјеста у другој савезној лиги - група „Луг“ било је ви

